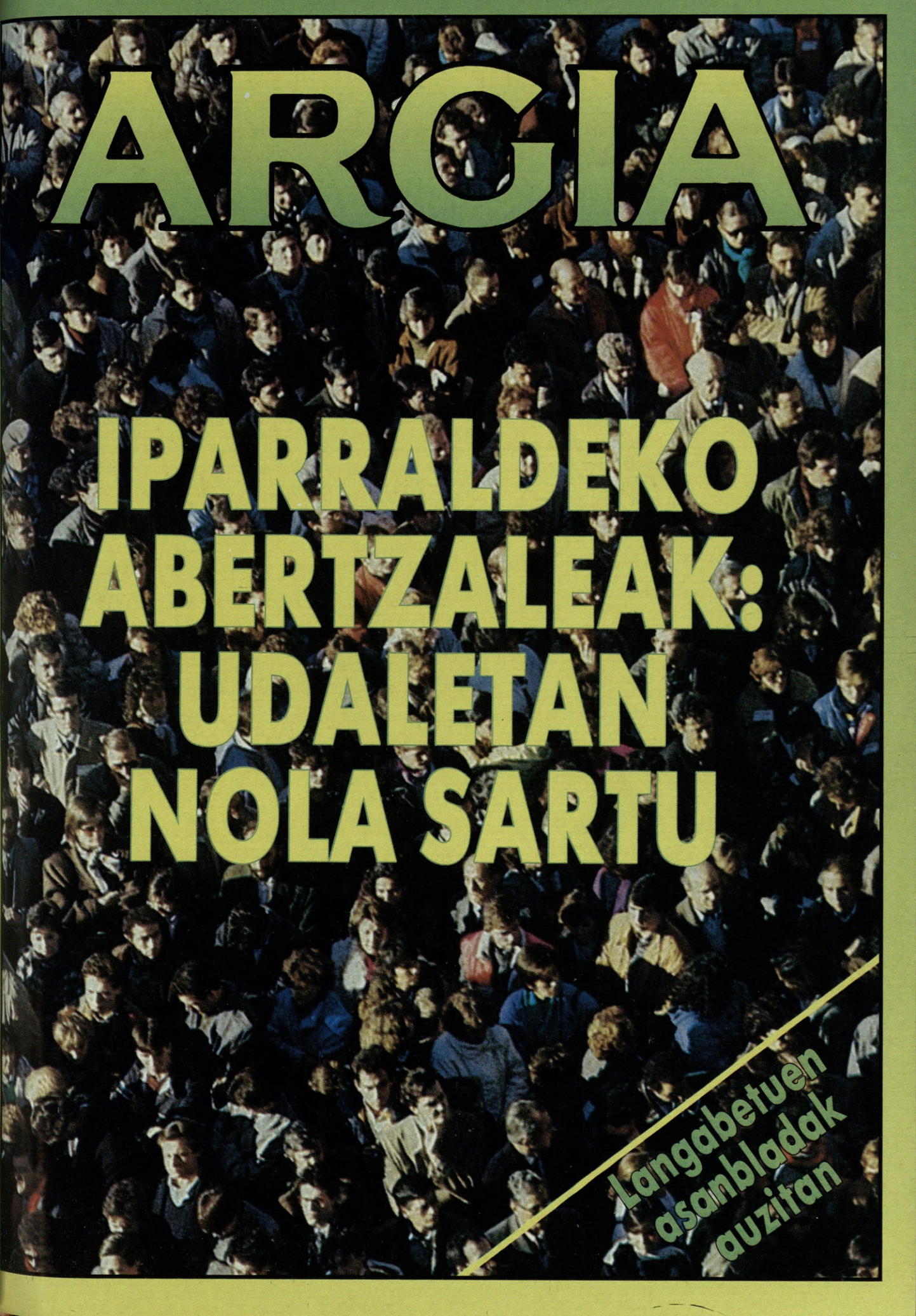

ARGIA

IPARRALDEKO ABERTZALEAK: UDALETAN NOLA SARTU

Langabetuen
asanbladak
auzitan

EKO URRETXU
Labeaga, 1. Ipiñarrieta 9
URRETXU

**AUTO SERVICIO
DURANGO**
Retentxu kalea 30
DURANGO

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

**MERKEK
IGLESIAS**
TRINTXERPE

EKO AIETE
Grupo Etxadi. Telf.: 21 14 88
AIETE. DONOSTIA

BETI MERKEK
Loiola kalea 12.
DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk. Telf.: 46 11 77
DONOSTIA

**S.JUAN BAUTISTA
Kooperatiba**
Villas auzoa. Telf.: 55 01 99
HERNANI

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g.
Telf.: 69 25 26. ASTEASU

**AUTOSERVICIO
VILLALBA**
Urkizu, 13. Tel.: 12 05 73-71 61 60
San Juan, 9. Tel.: 70 26 38
EIBAR

EKO TOLOSA
TOLOSA

EKO

Vivodist

1.236. zenbakia

POLITIKA

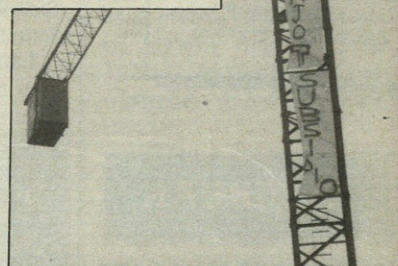
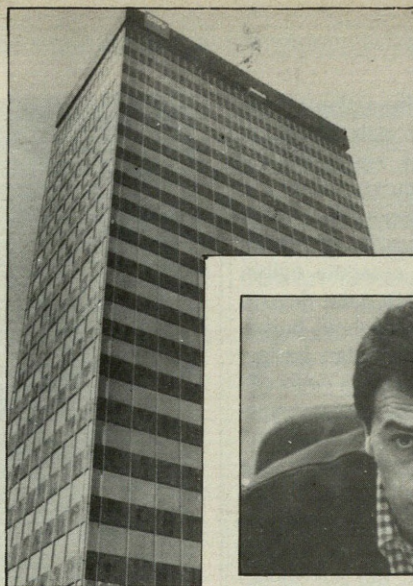
- 12.— Udal hauteskundeak eta alderdi abertzaleak Ipar Euskal Herrian. **N. Arrastoa.**
- 15.— Kronika politikoa. **I. Zubiondo.**
- 17.— Colombia: Gerra zikinaren azken estremoak arakatzeko. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

- 20.— «Herria 2000 Eliza» aldizkaria etenik gabe jarraitzeko prest. Felix Nuñez da mintzo. **J. Sarasua.**
- 22.— Beka politika auzitan. **X. Makazaga.**
- 24.— BBV, handien artean erraldoi. **I. Murua.**
- 35.— Bizkaiko Langabetuen Koordinakundearekin mintzo. **A. Izarzelai eta L. Aristi.**
- 38.— Karmelo Landa: «Ideologia bat da komunikabide gehienek onartzen dutena». **I. Murua eta L. Agirre.**
- 42.— Ifiaki Alkiza, estadio berria esku batean ekipa zaharra bestean. **I. Gokoetxea.**
- 43.— Apirilak 14an abiatuko Korrika-6 Iruñeatik. **J. Artetxe.**

KULTURA

- 45.— Kultur ataria.
- 46.— Jose Antonio Ormazabal, haur literaturaren munduan erraldoi. **G. Arrese.**
- 48.— Jakes Ahamendaburuk bere lehen liburua Maiatz-ekin. **I. Camino.**
- 50.— Guillaume Irigoien, trufa eta kantua egunerokotasunari lotuta. **Agüña.**
- 51.— Hiru trikitilari omenduko Ordizian. **J. Oiz.**
- 53.— Munduan zabaletik kultura. Mahmud Sobh: «Arabiar munduan poeta profeta da». **L. Agirre.**
- 58.— Azkena: «Eredu linguistikoa: urteroko arazo korapilatsua. **I. Bernala.**

UDAL HAUTESKUNDEAK heldu dira IPARRALDERa, igande honetan eta hurrengoan burutuko direnak. Alderdi frantsesak dira gehiengo, baina zenbaki honetako politika orrialdeetan BOTU ABERTZALEAK nondik nora egin dezakeen sondeoantzeko bat egiten siaatu gara. Beste erreportaia zenbaiten artean aurkituko dituzu: patronalaren erasoaren aurrean BIZKAIKO LANGABETUEN KOORDINAKUNDEAK eman duen erantzunari buruzkoa, edota BANKETXEen ingurukoa. Elkar hizketa nagusia KARMLO LANDArekin lotu dugu, unibertsitateaz eta komunikabideetatik solastatzeko; bigarren bat ERREALA futbol taldeko presidentearekin, ANOETAKO ESTADIO berriaz. Kultur orrialdeetan bestalde: JOXE ANTONIO ORMAZABALEK euskal haur literatura aipatzen digu, eta MAHMUD SOBHEK palestinar literaturgintza eta bere inguru soziala jorratuko.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Ifiaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermife Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Ifiaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Ifiaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Ifiaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Jose Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elozegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielan-jel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastorta, Ifiaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kanko Izipuzia, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrafiaga, Lurdes Larrafiaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Martin, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriandia, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealda, J.L. Alvarez 'Txillardegia', Urederra, Aitor Zabalgobeaskoa.

Diselnu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknika: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia. / Diputazio kalea, 3, 1-ekz. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1989. urterako harpidetza sarriak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.500 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	430 libera.
Estatu Espainola.....	6.500 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.600 pezeta.
Airez.....	13.000 pezeta.

MARTXOA 12 MARTXOA 18

martxoaren 14an ilgora

eguzkia: (martxoaren 12an)
irten: 7,31
sartu: 19,18

mareak: (martxoaren 12an)
gora: 07,20 eta 19,30
behera: 01,12 eta 13,25

LIBURUAK

DAVID ZUAZALDE

Izena: Laburtzapenen gidaliburua.

Egilea: UZEI.

Argitaratzailea: Elkar.

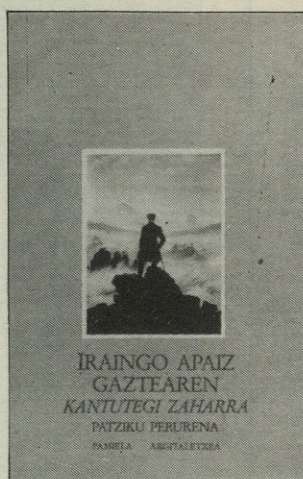
Euskararen normalizazio-bidean planteaturiko arazo nagusi bati konponbide proposamen bat aurkeztera datoz UZEIko lagunok. Izan ere, hizkuntza modernoan praktikan laburdura edo laburtzapenen baliabidea izugarri erabili ohi da, eta zernahi izendatzeko orduan kazetaritzan, zientzi liburuetan edota idatzizko edozein mo-

dutan arazo bera planteatzen da etengabe: nola idatzi behar da edota zer esan nahi du halako laburtzapenak?

Euskal literaturan apenas tradizioirik izan da arlo honetan. Horrek areagotu egiten du normalizatu gabe dagoen hizkuntza baten honi buruzko arazoa. Kontutan hartzea da ere oso gisa desberdinetako laburtzapenak daudela. Alde batetik, siglazko hitzak; bestetik, sinboloak; eta azkenik, hitz laburtuak. Hiru gisa horietako laburtzapenak bildu eta sistematizatu dituzte UZEIkoek. Eta bilketa lan horren ondoren beren proposamena egiten.

Lanaren nondik norakoa izan zitekeen serioena eta aldi berean erabilgarriena da: sigla, ikur eta laburduren baliagarritasunari buruz oharrrak, halaber beren eraketa, irakurbidea; deklinabidea eta euskarapenaz ere. Bukatzeko, ezein motako laburtzapen guztien aurkibide bateratua eskaintzen zaigu.

UZEI burututako dozenaka lanetan antzeman daitezkeen konstanteak badira «Laburtzaduren Hiztegi» honetan ere: bibliografia lan sakona, kasuan kasuko hustuketa sistematikoa, eta erabakien konplexutasuna kontutan hartuta ere proposamenak egiteko ausardia. Ausardia diogu, baina guztiz eskertzekoa, azken urteotan Euskaltzaindiak eta bestek hartugabeko erabakiengatik sortu izan diren hustuneetan UZEIkoen proposamenek behin-behineko irtenbidea eskaintzen jakin dute eta. Behin-behinekotasun horren barruan, kazetaritza munduan gabiltzanok esate batera, ezin eskertuagorik jasoko ditugu UZEIkoen gisa honetako emaitzak. Beste ezinbesteko liburu bat geure lan-mahaibururako.

Izena: Iraingo apaiz gaztearen kantutegi zaharra.

Egilea: Patziku Perurena.

Argitaratzailea: Pamiela.

Apokrifoen mundura gatzotz berritoki Patxi (edo Patziku) Perurenaren eskutik. Lehenago ere Joanes d'Iraolaren eskutik kaleratu zuen estraineko poema-bilduma hura. Oraingoan Irain izeneko herriska batean duela mende bat guti-goiti-behiti bizi izandako apaiz gazte baten «Kantutegi sekretua» dakarkigu. Egia aitortu beharrez, susmotzar batekin hurbildu ginen liburu honetara, alegia, idazki inmediatean dezente probokatzailer eta sasi-heterodoxo apaiz izan zaigun Perurena ez ote zen oraingoan apokrifo heretiko eta enblematiko batekin errexki konformatuko. Esan dezagun lehenbailehen arras beste puntakoa iruditu zaigula atzera, benetan liburu borobila, detaile txiki ugariekin eta oso zaindua. Patziku Perurenaren osoko produkzioari begiratuta, zeharo komentzita gaude leitzar honen eskutik etorriko dela nafar literatura berriaren islada nagusietako bat.

Batek ez du oso ongi ulerzen zer dela eta, liburu honek ez zuen iazko «Xalbador Saria»n akzesita baino lortu, baina dena dela liburuan bertan ageri da nortzuk osatzen zuten orduko epai-mahaia eta argitasun hori gaur-gaurkoz eskertzekoa da.

Liburura itzuliz, nagusiki hiru motatako olerkiak antzeman uste izan ditugu kantutegi honetan: batetik, klasi-koenak kopla modura, honen bidez euskal tradizio lirikorik jatorrizkoenarekin lotuz; bigarrenik, trikitixaren inguruko formak erabiltzen dituzten konposizioak; eta hirugarrenik, hiru puntutako balada edo odak, aurreko biak baino arnas sakonagokoak. Azken hauetan baliteke Perurenaren apokrifoak bere sinisgarritasuna galtzea aldi berean, bai bait dirudite Perurenarenak berarenak gehiago Apaiz Gaztearenak baino. Gainerantzekoan, hitzaurrean marrazten zaigun apaiz-poeta deskubritu dugu kantuetan zehar: landare eta animaliazalea, amodioak jotakoa, eromenera kondenatuta dagoen bizimodu eskizofrenikoa, herri txiki-txiki kantu-izpiritua isurtzen duena. Guzti horren barruan, erabiltzen duen grafia arkai-koa primeran egokitzen da, zerbait berezko bezala, kantutegiak bere osotasunean ez bait du halako itxurazko truko beharrik sinisgarri gerta dadin.

Bukatzeko, esan dezagun Perurenak berak izkribua lehenengoz irakurri omen zue-nean —hitzaurrean dioskusentitutako irrika bera sentitu dugula geronek ere. Hasi eta bukatu arte ezin egon, hain da samurra eta erabatekoa liburu hau.

Izena: IV. literatur lehiaketa.
Oñati 1988.

Egilea: Askoren artean.

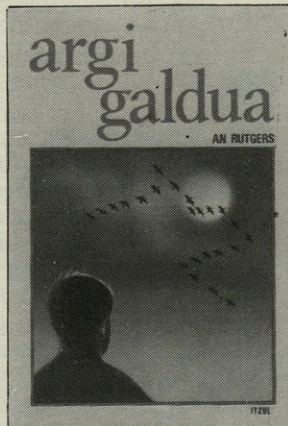
Argitaratzailea: Oñatiko Udala. Euskara Batzordea.

Gisa honetako argitalpenak tradizio handia izaten hasi dira gure artean. Oinarritzko literaturgintza bultzatu nahian antolatutako sariak aspalditxo hasi ziren gauza askotan sari nagusien eredu izaten. Gogoan dugu Tolosa-ko San Juan Lehiaketa aitzindaria eta baita ondoren etorritako mordoa ere: Mutriku, Durango, Bermeo, Bergara... Beste udal batzuk trazen- dentzia handiagoko sariak antolatu nahi izan dituzte (Zarautz-koak, konparazio batera) baina bere jomuga herrian bertan dutenak dira dudarik gabe sarien ustelkeriei errazkien ihes egiten dietenak, Udalaren publizitate hutsa hein txikiago batean bi- latzen duten neurrian bede- ren. Emankorrenak direnik ez dugu esango, horretan ere modu desberdinetan izan bait daitezke emankor, baina bai *sanoenak*.

Horregatik ere, seguru aski, sari hauek eredu dira argitalpenen alderditik ere. Sari- tutako lanak argitaratze kon- tuan ezin finago jokatu izan da herrietako lehiaketetan, eta Oñatikoek ere usadio honi jarraipena emanez iaz- koan saridun gertatutako la- nekin honoko liburu hau ar- gitaratu dute. Bejondeiela 33 literaturgile berri hauei!

Liburuak, aldiz, zenbait akats baditu. Nabarmenena, epai-mahaia nortzuk osatu zuten ez da inondik inora ageri, ezta haren erabakiaren zertzalada zehatzik ere, lan bakoitzak jasotako saria-rena ez bada. Horrezaz gain, la- nok bost taldetan banatzeko erabili zen adin-erizpidea ere ez da adierazten. Era berean, Xabier Etxanizek idatzitako hitzaurrea penagarria iruditu zaigu, guztiz paternalista eta eskasa bait da. Liburuaren itxurari dagokionez, txukuna da oso, tarteka sartutako ar-

gazkiak negargarri samarrak badira ere. Baina tira, pentsa- tzen dugu saritutako egile guztiek honez gero liburu ba- na izango dutela etxeko apa- lategian, baita beren inguru- koek ere, eta horixe baino ezer gutxi gehiago eska da- kioke halako liburu preziatu bati.

Izena: Argi galdua.

Egilea: An Rutgers.

Euskaratzailea: Xabier Mendiguren.

Izena: Antton ez zegoen egu- na.

Egilea: Edith Schreiber-Wic- ke.

Euskaratzaileak: A. Baran- diaran eta R.M. Artola.

Argitaratzailea: Elkar.

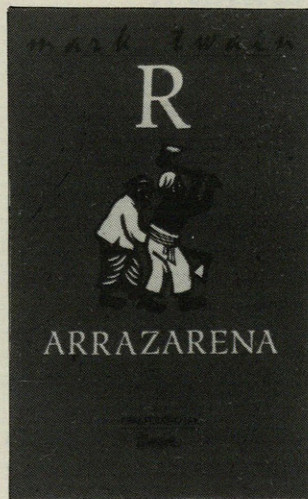
«Elkar»ek argitaratzen duen «Itzul» sail honek 68. eta 69. liburuak argitaratu di- tu honez gero. Beren fun- tzioa jakina da: OHOk az- ken ziklorako irakurgaiak es- kaintzea, aski sorkuntzarik ez dagoenez besterenetik itzuliz. Sail honek merkatua dagoela frogatzen du, eta be- re merituen artean bertako idazleak hutsune horretaz ja- betu eta sorkuntzara bultza- tzea aipa genezake. Sail ho- nen balio jenerikoa aipatu ondoren, azaldu dezagun bi liburu berri hauen mamia.

«Argi galdua» liburuak An Rutgers andere holandarrak idatzia da, eta Xabier Mendi- gurenek itzulia. Bertan, ume itsu baten ibilerak kondatzen zaizkigu, tonu triste samar

baten barruan, baina noski, esperantzarako ere txokoren bat ere utziz.

«Antton ez zegoen eguna» liburuak Austriatik datorrigu, Ane Barandiaran eta Rosami- ren Artolaren eskutik. Edith Schreiber-Wicke andereak idatzitako liburu honetan An- tton deritzon mutikoak gerta- tzen zaizkion gertakizun har- rigarri eta miresgarriak kon- datzen ditu, baina normalta- sun handiz, berak hala senti- tzen bait ditu.

Europako haur literaturan maisu diren bi emakumeren lanak ditugu, beraz, «El- kar»ek oraingoan aurkezten dizkigunak.

Izena: «R» arrazarena.

Egilea: Mark Twain.

Euskaratzailea: Mixel Sa- rasketa.

Argitaratzailea: Susa.

«Susa» argitaletxea berpiz- ten hasia dela dirudi. Urtebe- teko parentesi batetik zein indarrez aterako den ez daki- gun arren, gogorik behintzat ez bide zaie falta. Itzulpene- tara emana den «Erreferen- tziak» sailarekin berrekin dio- te, hain zuzen ere. Castela- o handiaren lau liburuz abiatu- tako sail horrek Mark Twai- nen bitartez jaso du jarraipe- na. «R» arrazarena honetan erizpide aldetik ere nolabai- teko jarraipena ikusten dugu Castelaoren «Beti Galizan» li-

buruarekiko. Ezin bait da ahantzi Mark Twainen saia- kerak mende hasierako Esta- tu Batuetan nolabaiteko kon- tzentzia kritikoa izan zirela. Amerikar idazlearen dozena pare bat saiakera argitaratu dituzte «Susa»koek liburu ho- netan, kontzentzia kritiko horren erakusgarri gisa: zibi- lizazioa, inperialismoa, kolo- nizazioa, esklabutza, etabar. Eta kezka horien iturburu be- zala, eremu geografiko zaba- la: Hawaii irlak, Filipinak, Txina, Hegoafrika, Kongo, Australia... eta noski, Estatu Batuak.

1973an Maxwell Geis- mar-ek argitaratutako «Mark Twain eta hiru R-ak: Arraza, Erlijioa, Erreboluzioa —eta ingurune-ko gaiak» liburutik «R» horietako lehenengoa hautatu da itzulpen honetara- ko. Hautaketa honen saiok irakurri ostean, Arrazari bu- ruz zer dioen ikusita beneta- ko irrika sortu zaigu Erlijioaz eta Erreboluzioaz Twainek zer esan zezakeen jakiteko. Ingleserara jo behar horreta- rako, eta bestela oraingo ho- nekin konformatu behar.

Itzultzailea Mixel Saraske- ta dugu, 26 urteko eibartarra, eta duela 10 urtez Estatu es- painoleko espetxeetan dago preso. Une honetan Darocan betetzen ari da leporatu zio- ten 94 urteko kondena.

Diana Ross eta Michael Jackson-en «Aztia»

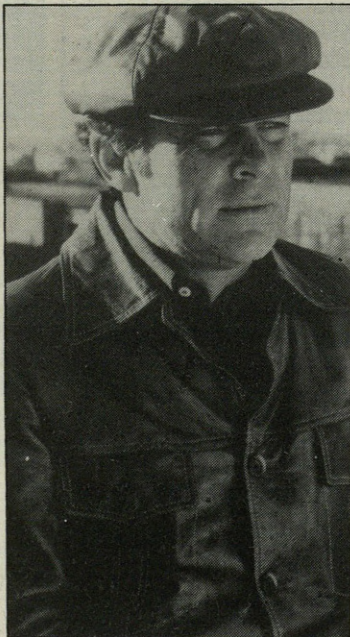
Batxurizopa gozoa aste honetan txoritxoak erakutsiko diguna, komedia batez hasi, musikal batekin jarraitu eta abenturaz blai amaituko delarik aste honetako filmeen programazioa. Denetarik, eta izen ospetsuen ospez jantzi-rik. Aukeran beraz.

Igandez, arratsaldeko 15,25etan, «Abendu maitekorra». Amerikar alargun batek, bere alabak lagundurik, Londres hiria bisitatzen du. Han, Afrikako enbaxadari baten biloba ezagutzen eta beraz maitemintzen da. Baina anemia sendaezina jasaten duela ohartzean ez du berarekin ezkondu nahi izango. Zuzendaria : Sidney Poitier. Antzesleak: Sidney Poitier, Esther Anderson eta Ivette Curtis.

Asteazkenez, gaueko 21.00etan, «Aztia». «El mago de Oz» kontaketa ezagunaren bertsio musikala, antzezle nagusiak beltzak direlarik. Zuzendaria: Sidney Lumet. Antzesleak: Diana Ross, Michael Jackson eta Mabel King.

Larunbatez, gaueko 22,00etan, «The sugarland Express». Emakume batek bere senarra espetxetik alde egiteko konbentzitzen du, beraien semea, semeordetzat eman behar bait dute. Espetxean konturatzen direnean, polizia guztiak haien atzetik dabiltza. Zuzendaria: Steven Spielberg. Antzesleak: Goldie Hawn, Ben Johnson, Michael Sacks.

Larunbat gauean, «The sugarland Express». Steven Spielberg zuzendariak eginiko abenturazko pelikula arras dibertigarri bat, non emakume batek bere senarra konbentzitutuko duen kartzelatik ihes egin dezan.

Hor hemenka, kakofoniaz

Euskal herriko eta nazioarteko zenbait berri interesgarri eskeintzen digun programa da «Hemen eta Mundua». Euskal telebistan bultza beharra dago modu honetako saiorik, eta batez ere gure lurreko notiziak eta mundu osokoak nahasten badizkigu. Saio honek, ETBk egiten duen lana eta atzerritar telebistek eginikoak tarte-kazten dizkigu, eta esan behar ez dela politika txarra. Europar eta Amerikar telebista kateek, eta beste zenbait ere, egiten dituzten erreportai interesgarriak eskuratzeko ditugu era honetara. Munduan zehar, zuzenean, jaso diren informazio irudi hauek, informatiboek eskeintzen ez duten beste tratamendu bat eman dezakete. Hala ere kanal nagusiek inoiz aurkako errealiataterik eskeiniko ez digutela badakigu. Baina Hemen eta Munduaren gehigarri nagusia horixe da, atzerritar telebista dirutsuek, bazter guztietara joateko ahalmenaz eta presupostu handiz eginiko erreportai interesgarriekin batera, ETBren produkzio propio eta era berean gure lurreko berri diren erreportaiak nahasten zaizkigula. Puntu honetan batak eta besteak konparatzen hasi gintezke.

Erreportaiotan, irudi imajinak onegiak ez badira ere, ez du gehiegirik axola. Irudia bera, irudiaren kalitatea baino garrantzitsuagoa da. Irudiaren garrantzia kasu honetan, testoa esaten duenaren agerkari izatean datza. Honetan, atzerritar erreportaiak kalitatea galdu arazten diete. Testoa, hotsa, hitza, ez da oso adierazgarri izaten, mikro edo bolumen arazoak antzematen direlarik batzutan. Bestalde, hitzlariak testoa erabat mamaturik eduki behar du eta zer esaten duenaz jakinarean gaineen dagoe-la adierazi beti ere. Zenbaitzutan, tono eta pausen akatsak direla eta, ikusentzulea gehiago fijaszen da nola dioenaz, zer dioenaz baino. Baina hori, jakina, saio honetako baino ETBren arazo orokor bat da.

Honez gain, aurkezpenari dagokionez, betiko akats berdina topatzen dugu. Estudioan, aurkezle eta dekoratuen iluminazioak huts egiten du. Fokoak gaizki kokatzen dira eta itzal nabariak egoten dira aurpegian. Goiko fokoan erruz, Estepan Aldamizi itzala sortzen zaio begietan eta ikusleak, ikusmira galtzen du. Aintzane Bolinagak berriz, lana serioago hartu beharko luke. Ezin da sarrra eta komentarioetan trabatu eta gainera aurkeztera doan berrian murgildu behar gaitu, soltura eta normaltasun gehiagorekin mintzatuz.

Kontuan izan behar behintzat aspektu konkretu batzuk, mikro, hots eta hitzen kalitate normaltasuna eta iluminazioa. Kakofonia eta Argia azken finean.

XABIER BENITO

zinema

MARTXOA

12

MARTXOA

18

■ Azkoitiko Gaztetxeko "zine-klub taldea" k aurkeztuta, datorren igandean, hilak 12, iluntzeko 8,30etan hasita eta Marx anaiei eskainitako zikloaren barruan, "Una noche en la ópera" izeneko filmea ikusgai izango dugu bertako kultur etxean.

■ Donostiako Antzoki Zaharrean eta Griffith-en zikloarekin jarraituz, hilaren 25ean, asteazkenez, "Intolerantzia" (1916) filmea pantailaratuko da arratsaldeko 8,15etan.

«Hairspray» Zarautzen

martxoa

16 John Waters zuzendari ipar amerikarra, eta berarekin batera noski "Divine" aktore/sa, aurkeztuz, datorren ostegunean, Zarauzko zine klubak "Hairspray" izeneko filme komeritsu eta musikala ikusteko parada emango digu bertako Modelo zineman, arratseko 10,15etatik aurrera.

Murnau Leioan

UPVko "cine-club universitario" delakoaren eskutik eta «Alemania entreguerras: F.W. Murnau» izeneko zikloaren eskutik, aste honetan zehar germaniar zuzendari honen hiru zinta ikus ahal izango ditugu. Hilaren 14ean, asteartez, "el último". Biharamunean, hilak 15, "Fausto". Ostegunean berriz, martxoak 16, "Tabu". Pantailaraketa guztiak eguerdiko 11etan eta arratsaldeko 3,15etan Gela Nagusian.

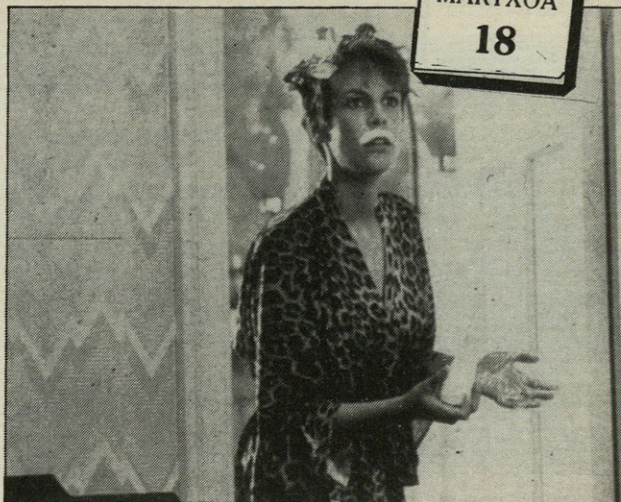
Paris Ordizian

Gaztetasuna osaigaitzat, ez gaitzat, hartuta, Leo Carax frantziar zuzendari gazteak "Boy meets girl" (mutilak neska eza-gutu) izeneko filmea osatu zuen 1983. urtean. Zinta horixe dugu, datorren larunbatean, hilak 18, Goierriko Z.K.k eskainiko diguna, arratsaldeko 4,30etan Ordiziako Herri Antzokian.

Bilbon espainiarrak

martxoa

13 FAS zine klubak eratutako «Cine español» izeneko zikloarekin jarraituz, astelehen honetan, bi zinta ikus ahal izango ditugu. Bata, Antonio Verdaguerek zuzendutako "Hablar después de oír la señal" izeneko laburmetraia (16 min.); eta bestea, Bigas Lunas-ek 1986. urtean plazaratutako "Angustia" izeneko luzea (105 min.). Bi pelikula hauek arratsaldeko 7,30etan hasiko den zine emanaldian ikusgai izango ditugu, Bilboko San Bizente kaleko aretoan hain zuzen.

Wanda, farrea darion arraina

Charles Crichton zuzendari ingelesak pelikula honekin bere helburua guztiz lortu dueka esan dezakegu, hau da, ikuslego iparamerrikarraz gain europearrak ere barre egin dezala. Esan behar, ikuslego amerikarrak ondo pasatzeko europearrak baino askoz ere gutxiago exigitzen duela.

Filmearen gaia, John Cleese, Monty Pythn humorezko talde britainiarreko partaide izandakoak idatzi du; honez gain, filmean bertan, pertsonai nagusietariko baten papera betetzen du. Nabaria da aipatutako taldearen eragina, batez ere gai nagusitik at agertzen diren detaile original eta erdi zentzugabe erdi txorakeri parregarrietan, baina baita ere hitz joku etengabeetan.

Argumentoari dagokionean, Wanda izeneko neska batek beste hiru tiporekin batera harri baliotsu batzu lapurtzen ditu, baina harri hauek non dauden dakien bakarra bakarra gartzelan dago. Pertsona bakar batek lor dezake berau kaleratzea, Archie Leach ingeles abokatu tipikoak hain zuzen ere (John Cleese). Bitartean, kasualitatez edo, abokatu hau Wanda-rekin harremanetan jartzen da. Ikusleak orduan, bere buruari Wandaren helbura zein ote den galdegiten dio; batetik botina lortu nahiean ote dabilen, eta bestetik, benetan ote dagoen abokatuarekin interesaturik.

Filmearen gaia sinplea da, baina Jhon Cleese-k sekulako grazia duten detaileak erabiltzen ditu, ikuslea etengabeki erne egon erazten duelarik, aspertzeko denborarik utzi gabe.

«Wanda izeneko arraina» filmaren bidez beraz, momentu dibertigarri bat pasatzeko aukera dute humorea atsegin duten guztiak.

LUKAS

□ «Wanda izeneko arraina». Zuzendaria: Charles Crichton. Produktzioa: Michael. Produktzio betearazlea: Steve Abbot, John Cleese. Gioia: Charles Crichton. Antzezleak: Jamie Lee Curtis, Kevin Kline, Michel Patin, John Cleese.

Groseto Zine Forumaren eskutik, datorren larunbatean, hilak 18, Alain Corneau-ren "Police Phyton 357" izeneko zinta non, Simone Signoret eta Yves Montand aktore-aktoresek hartzen duten parte, ikusgai izango dugu iluntzeko 7etan hasita Auzo Elkartearen egoitzan.

Tolosako Faraoia

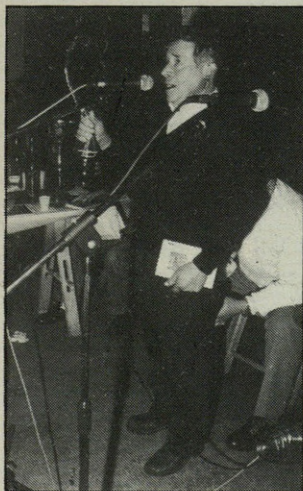
Ramses printzearen eta apez faraoidarren arteko tenkaren bidez efikazia eta justiziaren artekoa azaltzen digu Jerzy Kawalerowicz-en "Faraón" filmeak; zeina datorren ostiralean, hilak 17, ikusgai izango dugun Tolosako Iparragirre zine-man gaueko 10,30etatik aurrera.

Getxon Bideoa. Datorren asteazkenean hasita, hilak 15, eta aste osoan zehar, «Il Muestra de video-creación» delako bideoaldia ikusgai izango dugu Getxoko Kultur Gelan. Bestetik, Areetako Zinema Nagusian Hitchcock-en "Kartaketariak beti bi alditan jo" izeneko filmea, arratsaldeko 7etatik aurrera pantailaratuko da gaztelerazko azpitituluak dituan berezko bertsoian.

Intxaurrendoko kultur etxean eta «Zine erotikoa» zikloaren esparruan, hilaren 14ean, asteartez, Almodóvarren "El matador" izeneko filmea ikus ahal izango dugu iluntzeko 7,30etatik aurrera.

bertsoak

Beran saio bat

Mikel Tabernak jarritako gaiak kantatzeko asmoaz, igande honetan, hilak 12, Berako Labiaga Ikastolan honako bertsolari hauek izango ditugu elkar pelean: Joxe Fermin Argiñarena, Manolo Arozena, Jokin Sorozabal eta Luix Otamendi. Saioa eguerdia jota hasiko da.

Deustuan bat

Datorren larunbatean, hilak 18, Deustuan, Jon Sarasua, Sebastian Lizaso eta "Mañukorta" bertsolariak gai librean izango ditugu bertako plazan, eguerdiko 1,30etan.

Intxaurrendoko kultur etxean, datorren ostegunean, hilak 16, Anjel Peña-garikano eta Millan Telleria bertsolariak nor baino nor izango dira iluntzeko 8etik aurrera.

☐ Bergarako frontoian, igande honetan, martxoak 12, Anjel Peñagarikano, Sebastian Lizaso, Joxe Lizaso, Jose Luis Gorrotxategi eta "Mañukorta" bertsolariek jorratu beharko dituzte Laxar Azkunek jarritako gaiak, gaueko 10,30etatik aurrera.

Egun berean, hilak 18, baina gaueko 10etan hasita, Imanol Lazkano, Joxe Agirre, Anjel Larrañaga eta "Euskitze" bertsolariak entzungai izango ditugu Azkoitiko «Baztartxo» zinemaren eratu den saioan.

dantza

Itxas Argia dantza taldearen 25. urteurrena dela eta, hainbat ekitaldi antolatu dira Getxoaldean. Besteak beste, hilaren 18an, larunbatez, Andra Mari polikiroldegian dantza jaialdi bat antolatuko da, non Iruñeko udal taldearen dantzariak eta «Beti Jai Alai»ekoek parte hartuko duten. Saioaren hasiera arratsaldeko 8etan.

antzerkia

☐ Datorren ostiralean, hilak 17, "Taupada" antzerki talde elgoibartarrak «Eta etxeak zer moduz» izeneko muntai-taularatuko dute Soraluzeko polikiroldegian gaueko 10etan hasita.

Elibarko Antzerki Ihardunaldienamaiera gisa, hona hemen aste honetarako prestatu dizkiguten taularatzeak: Astelehenean, hilak 13, "Naruzko zezin" taldearen «Balada de los 3 inocentes» izeneko H.K.ren antzokian arratsaldeko 8,30etan; biharamunean, hilak 14, Hilbera tabernan "Mimo plot" taldearen «Pantocircus» kafe-antzerkia, gaueko 10,30etan; Hilaren 25ean, batetik H.K.n iluntzeko 8,30etan, "Arena Teatro" taldearen «Fase 1ª usos domésticos» eta bestetik arratsaldeko 11etan Punto & aparte dantzalekuan, «Onemanshon» izeneko ikuskizuna.

musika

■ Igande honetan, hilak 12, Donostiako Anoeta polikiroldegian, "Hertzainak", "M-ak", "Delirium Tremens" eta "Os resentidos" taldeak, HBk aurkeztuta, entzungai izango ditugu arratsaldeko 7etatik aurrera.

■ Arrasateko polikiroldegian, hilaren 12an, igandez, "The lords of the new church" talde britainarra kontzertuan izango dugu iluntzeko 8etan.

■ Gazteizko "Principal" antzokian, arratsaldeko 8,30etatik aurrera, hilaren 16ean, ostegunez, Ruper Ordorika & "Mugalaris" entzungai izango ditugu.

■ Hilaren 17an, ostiralez, berbena "Oskorri" taldearen eskutik Getxoko plazan, gaueko 9etan hasita.

■ Datorren larunbatean, hilak 18, Benito Lertxundi Bilboko Arriagan kantari izango dugu iluntzeko 8,30etan.

■ Arratseko 10,30etan hasita, hilaren 18an, larunbatez, "Ganbara" taldea kontzertuan izango da Galdakaoko frontoian.

■ Datorren ostiralean, hilak 17, Erramun Martikorena eta Irigoin Anaia —hauen azken disko umoretsua plazartu berria— entzungai izango ditugu Astigarragako frontoian gaueko 11etatik aurrera.

Euskal Herriko Trikitilari Egunako ekitaldien barruan, igande honetan, hilak 12, hiru trikitilari goierritar omenduko dira Ordizian: Norberto Oiarbide "Benta Txiki", Fernando Goenaga eta Paulo Urretabizkaia. Egitarian, besteak beste, goizeko 9,30etan Plaza Nagusian bilduta, kale jira eta arratsaldeko 5,30etan pilotalekuan, jaialdia makina bat trikitilarik parte hartuko dutelarik.

Nafarroako Kantu Txapelketa.— Joan den igandean Beran estraineko erdifinala ospatuta, igande honetan, hilak 12, Altsasuko pilotalekuan arratsaldeko 4,30etan hasita 2.a eratuko da, non 25 kantarik hartuko duten parte. Datorren larunbatean berriz, hilak 18, finaleko saioa plazaratuko da, 20en bat abeslari elkar lehiatzen, Doneztebeko «Bordatxo»n arratsaldeko 5etatik aurrera.

arteak

Arteak emakumeen eskutik

Aurten ohi denez, Emakumeak delako erakusketa hemen dugu. Lekuaren neurriengatik bi tokitan antolatuta dago erakusketa hau, Elkano 20 eta Juan Larrea Aretoa, Gran Via 50. Honek zera suposatzen du, Elkanon ezaguneenak eta Juan Larrean batez ere ikasleak; baina aurkezten diren laneengatik ezberdintasun hau ez da ulertzen. Elkanon dauden gauza batzu ez dira oso erakargarriak eta ostean Juan Larrean badago gauzaren bat oso ondo dagoena, orduan egin duten hautapena zalantzan jarriko nuke.

Elkanoko erakusketari buruz gutxi edo nahiko konta daiteke, izen gehienak guttiz ezagunak dira eta dauden obrek egileen ezaugarriak betetzen dituzte. Gentzena uraren higidurari buruz, Usaola Pintura ekaiei buruz, Ana Mujika Pintura hizkuntza eta bestelako ekaiei buruz, Mari Purik bi grabatu eraman ditu bere lanaren hildotik jarraituz, Rosa Adrada etabar.

Aipagarriak dira baita, nahiz eta lanak ezagunak izan Doraren eskultura eta eskultura honen proiektuaren marrazkia; orain dela gutxi Bilbon eskegi zuen Mertxe Olabek, teknikan landuz eta aurreratzeaz gain, (teknikak bere aritzean garrantzia dauka), mundu itxi eta poizontsua, zeinetan pertsonaiak, emakumeak batez ere, barneliluratsen bait diren, ekartzen digu. Elena Mendizabalen eskultura ederra da, konstruktibismoaz blai, euskal konstruktibismoaz edo errusiarrak ez dakit, baina egurra erabiltzea erakargarria da.

Juan Larrearen ikuspegia, kasu konkretu batzuetan interresgarria da, besteen kasuetan lana egiteke dagoela argi azaltzen da, baina hori ez da gauza txarra, oraindik ez dituzte haien ikasketak bukatu baina biharko artegileak dira. Egituran eta ekaietan Fakultateko eragina ikusten da baina normala da. Iada, amaitzeko, erakusketa hau ikus-tea beharrezkoa da, bai Martxoak 8a izateagaitik, bai normalean erakusketan emakumeak, nolabait, bazterturik daudelako eta hemen ditugun artistak bildurik ikustea, bistarako opari bat da.

TXUS MELENDEZ

□«Emakumeak»: Kultur Aretoa, Elkano 20, martxoak 8a arte. Juan Larrea Aretoa, Gran Via 50, martxoak 10etik hasita.

lehiaketak

□**Joxe Legarreta II. saria.**— Hernaniko udalak, Euskara batzordearen bitartez, berriro ere bertso-paper lehiaketa hau antolatu du. Bertsojartzaileek, gutxienez 8 eta gehienez 12 bertso idatzi beharko dituzte, gaia librea izango delarik. Parte-hartzaileek, bestalde, nahi adina bertso paper bidali ditzazke lehiaketara. Lanak igortzerakoan, egileek orijinala eta lau kopia bidali behar ditu kartazal itxi batean; egilearen datu pertsonalak, hots, izen-abizenak, helbidea, telefonoa eta beharrezko beste xehetasunak, beste kartazal batetan igorri behar direlarik. Lanak honako helbide honetara bidali behar dira apirilaren 3a baino lehen: Bertso-paper lehiaketa II.saria Euskara zerbitzua, Hernaniko udala; Hernani, 555950 tlf.

□**Emeterio Arrese literatura saria.**— Ibarran bizi edo bertan OHoko ikasketak egiten dituen edozein haurrek har dezake parte honako lehiaketa honetan, gaia parte-hartzaileen aukerako izango delarik. Antolatzailerik hiru maila bereizi dituzte: OHoko lehen, erdi eta goi zikloak; bai poesian, bai prosan eta bai elaberri-gintzan. Lanak, kartazal itxi batean eta egilearen inongo aztarnarik gabe aurkeztu behar dira, egilearen datuak beste sobre batetan igorri behar direlarik. Lanak aurkezteko epea, martxoaren 22an bukatzen da, hau Ibarrako udal liburategian egin behar delarik.

□**Xalbador saria.**— Iruñeko Aurrezki Kutxa Municipalak Xalbador literatura saria antolatu berri du, zein角度 lehenengoak jasoko duen saria 400.000 pezetakoa izango delarik. Lehiaketan parte hartu nahi duenak, Aurrezki kutxaren

edozein bulegotatik pasa daiteke oinarriak jasotzera. Lanak igortzeko epea, martxoaren 31ean bukatuko da, hauek honako helbide honetara bidali behar direlarik: Iruñeko Aurrezki Kutxa Municipalak, areto nagusia: Ejerzitoaren ibilbidea, 2; 31002 Iruñea.

□**Kartel lehiaketa.**— Euskal Herriko unibertsitateko hezkuntz, unibertsitate eta ikerketa sailak, «Euskal eskola publikoa» izenburupean kartel lehiaketa bat antolatu du, ikasleek gai honen inguruan eduki ditzazketen ideiak lan grafiko batetan aurkezteko aukera emateko asmoz. Kartelen neurria, 43x53koa izango da, eta lanak Hezkuntz delegazioetan aurkeztu ahal dira martxoaren 27a baino lehen. Sariketa honetan irabazle suertatzen denak, 100.000 pezetatako saria jasoko du, sari honez gain, 20.000 pezetatako 10 sari berezi banatuko direlarik.

ihardunaldiak

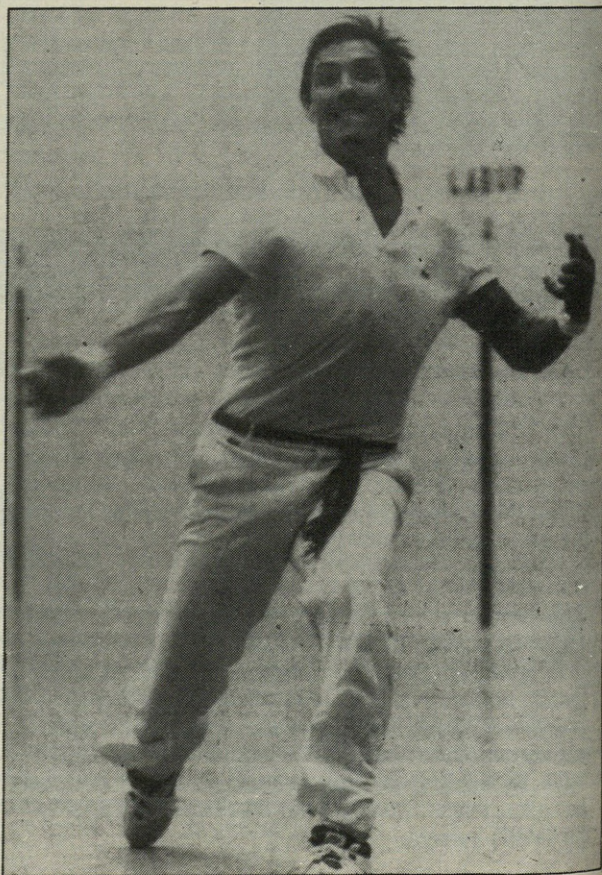
III. Onomastika ihardunaldiak

Euskaltzaindiak III Onomastika ihardunaldiak antolatzen du, hauek 1990 eko irailean ospatuko direlarik. Ihardunaldiok lanak aurkeztu nahi dituen edozein ikerlarientza irekiak dira. Ikertzeko proposatzen den gairik behinena onomastika da, antroponimia eta toponimia adar bietan, batez ere Lizarra merinaldekoa eta antzina bere barruti izandako edo inguru eremuetakoa. Txostengile modura ihardunalditan parteide izan nahi dutenek lanaren izenburua eta beronen laburpena honako helbide honetara bidali behar du ekainaren 30a baino lehen: Euskaltzaindia, Arbieta 3; 48008 Bilbo.

kirolak

Banakako pilota txapelketa

I gande honetan hasiko da Bergarako pilotalekuan banakako pilota txapelketa, lehenengo neurketa honetan Arretxe Ansotegiren aurka neurtuko delarik. Partidu honetan garaile suertatzen dena, Errandonearen aurka neurtuko da hil honen 25ean Tolosako Beotibar pilotalekuan. Sistema hau jarraituz, maiatzaren 7an Donostiako Anoeta pilotalekuan Retegiren aurka neurtuko den pelotaria aterako da, bien artean final honetako azkena jokatu dutelarik. Azken orduko baja ugari izan dira txapelketan, baina dena dela pilotari onenak ikusteko aukera izango dugu.

Mindegia eta Mendizabal

martxo

19 Azkeneko neurketaren ondoren ez omen ziren oso kontent geratu bi aizkolari hauek, eta berriro ere bien arteko neurketa bat kaleratu berri dute, hau ere Tolosako zezen plazan gauzatuko delarik. Honako honetan, 610 ontzako egurrak ebaki beharko dituzte, bakoitzak moztu beharrekoak sei izango direlarik. Egurrak Mendizabalek jarriko ditu plazan, eta partaide bakoitzak bi erakusle eramateko aukera izango du. Jokatutakoari dagokionez, aizkolari bakoitzak 500.000 pezeta jarri beharko ditu, honez gain irabazleak sarreretatik ateratako dirua bereganatuko duelarik. Esan bezala, martxoaren **19an** jokatu da saio hau Tolosako zezen plazan, goizeko 12,30etan.

Goenatxo marka berrien bila

Azkoitiako Juan Jose Unanue «Goenatxo II»ak, Endañetak bere garaian ezarritako marka hausteko asmoa du martxoaren **12an** Aiako probalekuan izango den jaialdian. 162,5 kilotako harriarekin arituko da Azkoitiarra, 64 alditan altxatzeko saio egingo duelarik. Jaialdia osatzeko, Zelai eta Iñaki Gil arituko dira harri desberdinekin, beste marka berri batzuk lortzeko asmoarekin. Kirol jaialdiaz gain, trikitilariak izango dira giroa alaitzeko asmoz.

Mendi zinema zikloa.— Besteak beste Azpeitia, Tolosa, Beasainen...egon ondoren, Bergaran bukatuko da aurtengoz Mendi zinema zikloa, herri honetan martxoaren **13tik 17ra** bitartean UNEDeko aretoan ikusgai izango delarik. Lehenengo egunean, «Nora zoaz Basilio» filmearen gaztelerazko bertsioa ikusteko aukera izango dugu. Martxoaren **14an**, batetik «Bobsleigh» izeneko zinta laburra eta P.Duponten «Sr. Goodfun», eta azkenik «Pauso bat lainoetan» filmak ikusi ahal izango ditugu. Hurrengo egunean, Ch Halotelek eginiko «Subculture» izeneko batetik, eskia gaiaz zientzia fikziozko filmea den «The time machine» batetik eta amaiera gisa M. Torenden «Monomania» izeneko filmak izango ditugu ikusgai. Martxoaren **16an**, Torenden «Big Bosses», Witzicen «Power Vlide» eta «The whit spirit» filmak izango dira ikusgai. Azken egunean, Lansburghenen «Planeadorea planeadorea»-ren aurka, «Run D'enfer» eta «Canon surf II» filmeak izango dira ikusgai.

MARTXOA
12
MARTXOA
18

Opor hauetan nora?

Aste santuko oporrak gerturatzen ari diren une honetan, Azenbait ibilaldien berri ailtatu zaigu gure erredakziora. Aste honetan Donostiako Aitzarte mendizale elkarteak antolatutako bidaiaren berri ematera gatzokizue, Parisera antolatutako bidai hain zuzen ere. Bidaiak martxoaren **24an** aterako da Donostiatik, eta martxoaren **27an** berriro ere Donostian izango dira bidailariak. Bidailari bakoitzak ordaindu beharrekoa, 8.000 pezeta izango da. Informazioa gehiago jaso edo izena eman nahi duzuenok honako helbide honetara jo dezakezue: Aitzarte mendizale elkartea, Duque de Mandas ibilbidea;

mendi ibilaldiak

- ☐ **Aitzgorri:** Beasaingo mendigoizaleek Mendikutera egingo dute ibilaldia martxoaren **12an**.
- ☐ **Idiazabal:** Lizarraga-San Donato bira egingo dute Idiazabalgo mendigoizaleek martxoaren **12an**.
- ☐ **Tabira:** Aste bukaera honetan Kantantxura egingo dute ibilaldia Durangoko mendigoizaleek. 6813432 tlf.
- ☐ **Juventus:** Bilboko mendigoizale hauek, Cubada Grande-Castro Valnerara egingo dute ibilaldia martxoaren **12an**.
- ☐ **Xabier:** Urduña-Gibijo-Izarran, Orientazio ikastaro bat egingo dute Donostiako mendigoizale hauek martxoaren **12an**.
- ☐ **Anaitasuna:** Azkoitiako mendigoizaleek Gazumera egingo dute ibilaldia martxoaren **12an**.
- ☐ **Alaitz:** Alkurrunzera egingo dute ibilaldia Tafallako mendigoizaleek martxoaren **12an**.
- ☐ **Murrukixoa:** Aretxabaletako mendigoizaleak eskiatzera irtingo dira martxoaren **12an**. 799374 tlf.
- ☐ **Lagunak:** Lagunak mendi taldeko partaideek Gorbeara egingo dute ibilaldia martxoaren **12an**.
- ☐ **Euskalduna:** Izpegi-Auza-Sorroxin-Errazu bira egingo dute Andoingo mendigoizaleek martxoaren **12an**.
- ☐ **Lagun Onak:** Azpeitiako mendigoizaleek Aralarra egingo dute ibilaldia martxoaren **12an**.
- ☐ **Irungo mendizaleak:** Mendiko eta Fondoko eskia egitera iratira joango dira Irungo mendizaleak martxoaren **12an**.
- ☐ **Edurtza:** Zaballara egingo dute ibilaldia Gasteizko mendigoizale hauek martxoaren **12an**.
- ☐ **Iratzo:** Irurtzungo mendigoizaleek Mugiro-Areso bira egingo dute martxoaren **12an**.

Bakea eta autodeterminazioa: lotuta, banaka, elkarren kontra...

Aberri Eguna gainean dugula, berarekin bukatzen da ETaren tregoaren segurtasuna ere. Printzipio abertzaleen eztabaida eta errebindikazio urterokoa batetik eta horiek behar bezala ez garantizatzeagatik Euskadin dabilen borroka armatuak erabaki duen tregoaren berplanteatze ur-jentea. Hegoaldeko marko politiko bateratua, Autodeterminazio eskubidea eta Bakea, hirurak nola lotu, hiruretatik lehentasuna zeini eman.

Hauteskunde garaian gaudelarik, alderdiak bakea eta autodeterminazioaren kontzeptoen inguruan biraka dabilta.

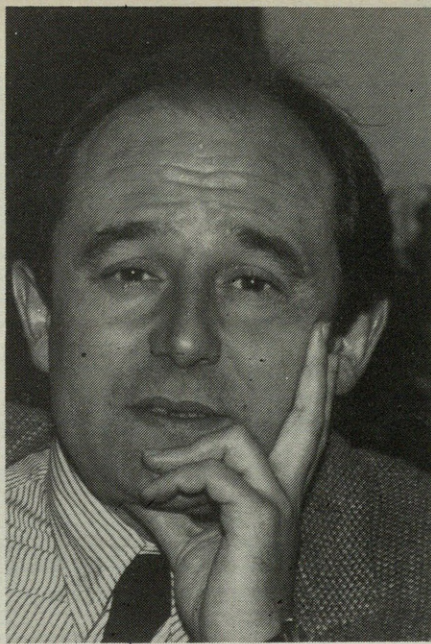
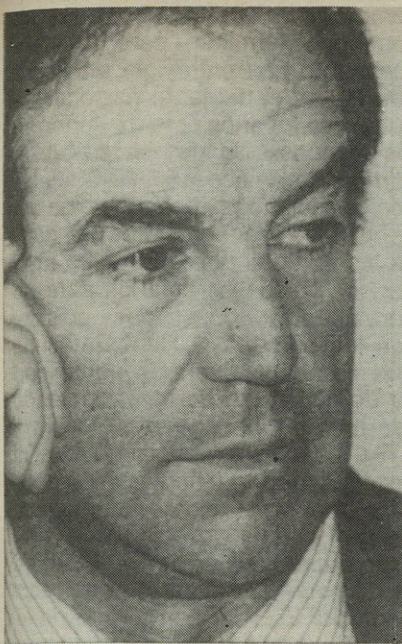
«Bakea orain eta betirako» izango da hilaren 18an Bilbon burutuko den manifestaldiak aurrekaldean eramango duen kontsigna, eta egun hura bitarteko kanpaina berotzen ahaleginduko dena, Ajuria-eneako hitzarmena sinatu duten alderdien garantiarekin. Egun horietan bertan ekingo dio Herri Batasunak, bakarka, Autodeterminazioaren aldeko mugimenduari.

Treguaren bi irtenbideak zaindu

Ajuria-enean ETaren eta honek Madrildigo gobernuarekin negoziatzeko dabilen asmoen kontra 1988ko urtarrilean akordioa sinatu zuten alderdien mugimendu taktiko berri hau, ETaren treguaren bukaerarekin eta Aberri Eguna erekin bateratsu egokitzen da gainera. Aljerren treguaren bukaera egunetik aurrera elkarriketak segitu edo moztuko direlako hipotesien aurrean, bietara enbido jotzen dute Euskadiko partidu majoritarioek.

Aljerren Euskadi Ta Askatasunak fruituren bat negoziatzearen hipotesiari Juan Mari Bandres EEkoak bere abapertsonala jarri zion joan den astearen aurrean: «Aljerren negoziatzen baldin bada, ni politikatik banoa. Zeren eta horrek esan nahiko luke azken hamarkatean urteotan politika demokratikoan aritu garenok artaburu batzuk garestuak direla balio dutelako lorpen politikoetara iristeko».

Tregua hausteko hipotesiari ere enbido jotzen diote Ajuria-eneako partiduak. Horretan presiorik handiena PSOEkin egin du, Aberri Egunetik aurrera Aljerreko mahaia segiko duela segurtatzeko. Arrazoinamenduari hitz hiltzekotan, ETA tregua bukatzearen borroka armatura bultzatzea nahi dela pentsa daiteke, beti berak baldintza nagusiztat ipini duena —elkarriketaren eta negoziaketaren izakera politiko— berriz eta berriz ukatzen zaiolako; eta aldeberean, hurrengo ekintza armatuaren koste politikoa gehitu nahi zaio.

Garikotxearen alderdiak espazio politikorik erdiesteko iniziatibaren bat bultzatu beharko du; bitartean Ibarzabalen dimisioak erakutsi legez, PNVk ez dio mesederik eginen.

EAK Autodeterminazioari heldu beharko

Autodeterminazioaren aldeko kanpaina aspalditik askoren buruetan dabil Euskal Herrian. Partiduetatik kanpo, edo horiek bildu nahian, sortutako ekitaldi eta mugimendu bat baino gehiago ezagutu dugu. Herri Batasunak ekin dio udaberri honetan horren aldeko kanpaina zabal bati, eta piskanaka zabalduz doazen berrien arabera asmo handiz buruturiko kanpaina datorrela dirudi. Euskal Herriko zazpi herrialdeak ze-

harkatuko dituzten ibilaldiak izango dira behar bada aipagarrienak.

ETak mahai gainean ipintzen duen alternatibaren barnean Autodeterminazioa eta Nafarroa bezala Baskongadak barruak edukiko dituen egitura berria dira Madrildik begiratura kontrako erreaziorik gogorrenak sortzen dituztenak. Fragak kontsentsu konstituzionalari buruz esandakoak lekuko. Autodeterminazio eskubidearen eskakizunean inziditu nahi du Herri Batasunak zuzenean, herria mobilizatuz. Pentsatu beharko da gainerako alderdiek hor ikusi

diotela isolamendutik atera eta gizarte-ko sail berriak bereganatzeko asmoa ere, eta kontsiderazio hori kontutan edukiko zuten «Bakea orain eta betirako» kanpaina diseinatzerakoan.

Eusko Alkartasunak ere Autodeterminazioaren bandera beretzako nahi zuen fundatu zenetik. PSOE-PNV koalizioak Ajuria-eneako hitzarmenetik kudeatzen duen partidu taldearekiko harreman kontradiktorio horiek alde batetik eta HB bestetik, autodeterminazioaren kasoan zerbait egitera behartuta aurkituko da Garaikoetxearen alderdia. Bere espazio politikoa finkatzeko ahaleginen artean inportantea da «Gaur-Express» egunkaria igande honetan martxan jartzearekin ematen duen urratsa.

PNV EA

hari motzez lotu nahi

Jelkideen aldetik, berriz, Garaikoetxeari arnasik hartzen ere ez uztea erabakita daukate, eta argigarria suertatu da horretan Eugenio Ibarzabali jazotakoa. Bi nafartar, bi pentsamendu eta jokabide antagoniko eraman dituztenak, eta biak ere lehendakari autonomiko izan direnak... eztabaida mamitsua izanen zen, apartekoa. Esan beharrik ez dago ETBko zuzendaritzak erabili duen erizpidea mantentzen bada, ezin izango dela sekula politikaz sei solaskide baino gutxiagoko eztabaidarik antolatu telebista horretan, eta hori zozokeria bat dela inozoenak ere badaki.

Ibarzabalek bere erabakian tinko segitzeko izan dituen motiboez eritzi ezberdinak entzun dira, baina jelkideek EAri Europako hauteskundeak pasa bitartean ttantta bat ere ez diotela ametituko nabarmendu da. Ez da harritzekoa giro horretan Cuerdaren jokabideak bere partidu barruan haserre handiak sortzea. Haserrearen eta espazio politiko diferentziatu bat eduki nahiaren gainetik, ordea, bestelako presiorik ez da falta. Eta Euskadiko indar ekonomikoena ez da ttikiena: EAK eta PNVk Gotzon Olarteren kasoan aurrezki kutxetarako Gipuzkoan lortu duten kontsentsua kasu.

PNV, bitartean, Donostiako Victoria Eugenia eman dio jarraipena 2000. urteari begira jelkideek hasitako bideari, zeinaren aurreko urrats nabarmenena Bilboko Arriagan eman bait zen. Gangoiti izendapena Europarako, eszenografiaren kutsu amerikanoa, fronte abertzalearen arbitratzaia eta PSOEreko hitzarmenaren berrestea izan daitezke egunotan EAJko buruzagietatik heldu zaizkigun mezu nagusiak.

Jon Gangoiti aukeratu du PNVk Europako hauteskundeetarako zerrenda-buru.

I.Z.

Itsas ertzetik datorrelarik bultzada

Iparraldeko abertzaleak udaletako aulkietan eseri asmoz

Martxoak 12an, lehen itzuliz, eta 19an bigarrenez, Herriko Etxeetako alkate eta kontseilariak hautatu beharrean dira Lapurdi, Baxenafarroa eta Zuberoan. 83ko udal hauteskundeetan laupabost zerrenda abertzale aurkeztu bazen soilik, aurtengoan 20ren bat aurkeztuko dira. Iparraldeko abertzaletasunak udal politikaren magalean pausatzeko hautua egin eta ondorioz, eskuin edo ezker frantsesarekin batera ala bakarka joatearen apustu egitea ezagutu du.

Azken hiru urteotako hauteskundeetan indar abertzaleak lehen itzulirako garrantzi handirik ez duela erakutsi badi, zenbait kasutan, bigarrenean sozialista eta eskuindarren arteko epaile bihurtu dela argi eta garbi utzi du. Eta hauxe izan da, hain zuzen ere, udal hauteskunde hauen berezitasun nagusienetakoa. Eskuina nahiz ezkerra, hauteskunde garaiotan bederen, abertzaletasunaren berpiztearen garrantziaz ja-

«Baiona Hiri Nagusi» lema pean aurkeztuko da zerrenda abertzalea Baionan.

Kantonamenduetako hauteskundeetan bezalaxe, Jakes Abeberrik Donostiako Iparraldean abertzale bozkatzeari beldurra galtzen ari zaio.

betzen ari dira eta honen eskakizunak, neurri eta hizkuntz molde desberdinez, heurenaganatu beharrean daude. Hala ere, 'konturatze' horrek 'asimilazio'aren arazoa lekarke, baina seguru, politikaren eguneroko praktikak bide desberdinetatik bultzatuko ditu batzuek nahiz besteak. Abertzaleak ere honazaz ohartu dira eta asteotan hainbat negoziaketa, hitzarmen, haserre eta kontraesan agerian azaldu zaie.

Maiz, bigarren itzulian abertzaleak epaile

Hauteskunde hauetan jazotzen ari dena fenomenotzat hartzen da Iparraldean. Orain sei urte Baiona eta Urruña bezalako hirietan aurkeztu ziren abertzaleak, eta aurten, ordea, beste hamazortziren batean ere bai. Gehienetan kostaldeko herrietan aurkeztzen diren arren beste bi herrialdeetan aurkeztzen direla ere aipagarria da.

Bozka hauetan zer-nolako hitzarmen eta batasun gertatu diren ulertu ahal izateko, hautaketa sistema ulertu behar da. Hegoaldean ez bezala, bi itzuliz izan ohi dira hauteskundeak eta 3.500 biztanle goragoko herrietan zerrenda osatuak aurkeztu daitezke bakarrik; eta biztanle gutxiagokoetan zerrenda osatu gabek, hau da, biztanle batek zerrenda batetik kontseilari kopuru bat hauta dezake eta beste batetik beste kontseilari batzuek.

Bi itzuli direnez, lehenengoan bozken %50a baino gehiago erdiesten duenak Herriko Etxeko aulkien erdiak eskuratu ohi ditu eta gainontzerakoak beste zerrendek lortu duten %aren arabera banatzen dira. Beraz, gehiengoaren eta proportzioaren arteko sistema da Estatu frantsesekoa. Inongo zerrendarik bozken %50ik erdiesten ez badu —eskuarki, Baiona, Miarritze, Angelu... hiri handiak alegia— bigarren itzulia egin beharra dago eta honetan lehen itzulian bozken %10etik gora lortu dutenek esku har dezakete soilik. Itzuli honetan bozken gehiengoa eskuratzen duenak aulkien erdia jasoko du eta beste erdia zerrenda bakoitzak eskuratu duen bozken %aren arabera banatuko da.

Eskuarki, zerrenda osoak aurkeztu behar diren herrietan, ezer guti egitekorik dute zerrenda abertzaleek baina, bistan da bigarren itzulian, abertzaleen bozkek %7-9aren inguruan dabiltzalarik, zein nolako garrantzia duten gehiengoa alde batera ala bestera iraultzeko.

Zerrenda abertzaleak biziki ugaritu

Barnealdean zentro-eskuinak alde batetik, eta PSF-k bestetik, Iparraldeko bozka dute polarizatu, udal hautetsi abertzalearen izpirik ia ez dakusagula-

rik. Lapurdin, berriz, Hendaia-Baiona ardatzak osatzen duen eremuan, aurreko hauteskundeetako abertzaleen arteko batasuna bere emaitzak loratzen ari da, eta ondorioz, zerrenda abertzale ugarien aurkeztu duen gunea 'dugu': Baiona (hemen zerrenda abertzalea 'Ortzadar'eko ekologistekin batera doa), Hiriburu, Angelu, Miarritze, Bidarte, Donibane Lohitzun, Ziburu, Urruña, Hendaia. Bestalde, Senpere, Biriatu, Arrangoitze, Uztaritze, Beskoitze, Mugerre eta Itsasuk ere beren zerrenda abertzaleak aurkeztu dituzte. Barnealdean, Baxenafarroan, Garazi eta Baigorri auzak dira, azken honetan EMAko abertzaleak bakar bakarrik aurkeztu direlarik, beste abertzale batzuek eskuindar kristauekin agertzen diren heinean. Zuberoko hiriburuan azken orduan erdietsi zuten abertzaleek zerrenda osatzea, eta Barkoxen bi abertzale aurkeztu dira. Ortzainen ere herriarrek zerrenda abertzale bat burutu dute.

Zerrenda abertzaleen kezka eta eskakizunak

Arestian aipatu bezala, hein handi batean, hauteskundeetako fenomenoak abertzaleen ideien normalizazioan datza.

Orohar hiru alorretan banatzen dituzte abertzaleek heuren programak: alde batetik, euskal kultura eta euskara-

ren alorrean, lehenaren hedapenean eta euskararen irakaskuntzan ipintzen dituzte indar gehienak, Herriko Etxeak euskaldundu eta Seaska indartu beharra dagoela azpimarratuz. Honetarako Udalen aurrekontuen %1a euskal kulturaren zerbitzura ipintzea proposatzen dute, eta euskal folklorea —zentzu mespretxagarririk gabe— bultzatu behar dela, pilota partiduak, euskal dantza eta kanta jailadiak alegia. Bestetik, hau da, sozial mailan, diru-sarrera tipien dutenei eta langabetuei programa bereziak eskaintzea proposatzen dute, Iparraldean populazioaren %10-15a bitartera iristen bait da langabezia. Eta azkenik, ekonomia mailan, Herriko Etxeen indarrek tokiko ekimenak eta lanpostuak bultzatu beharko lituzketela adierazten dute, eta Hegoaldearekiko harreman komertzialak gehitu behar direla ere bai.

Turismoari dagokioenez, luxozko turismo eta turistifikazioa gaitzesten dute,

da oztopo eta abertzale bozka egitea ez da hutsean sinestea.

Bide beretik doaz sozialistak nahiz eskuindarrak eta zentrokoak beren zerrendetan abertzaleak onartzerakoan: jadanik abertzale izatea ez da 'terrorista' izatea —nahiz batzu oraindik honela kontsideratu— eta abertzaleekin ere, beste edonorekin bezala udal politika bat negoziatzea daiteke, hau da, euskal ikurriari, elebitasunari eta neurri bereko eskakizunei ez diete muzin egiten; gainera horretara behartzen dute aurreko hauteskundeetako emaitzek.

Eta guzti honi, ahal diren zerrenda gehienak zabaltzeko abertzaleen irriki eta —beraien hausnarketan arabera— beharra gehitzen badiogu, (honelaxe erabaki bait zuten EMAk, EBk eta EAK) politika hitzak bere zentzu errealean hartzen du: negoziaketa moeta guztiak balio du, garai bateko haserreak eta gorrotoak 'irentsi' beharra daude, aberkidea bertan behera utzi eta bestearekin

zialisten edo eskuindarren zerrendetan agertzea ez da zerrenda abertzaleak osatzeko orduan oztopo izan, Hendaia, Baiona, Baigorri kasu. Abertzaleek Herriko Etxeetan nola sartu eginahaletan kausitu dituzte heuren buruak eta Iparraldeko politikarien indar eta kementek ildo honetatik joko dutela igertzea da. Norberak herrian egindako hainbat urtetako lanak ez du inork kareletik botahi.

Lehentxeago, zerrenda abertzaleen programetan, Hegoaldearekiko harremanak sendotzea aipatu da, Iparraldearen kokapenaz ere ari direla begi bista-koa delarik. Europako Elkartea garatuz eta Estatu espainiarra bertan murgilduz doan neurrian, Iparraldeko politikariak Irungo eta Behobiako mugara begiratzea ari dira. Abiadura Handiko Trenak, arantzelen desagerpenak... eta

Bozka Abertzale!

orohar, euskal nortasunaren kontra dagoen guztia gaitzesten bait da, Hegoaldetik datorren euskal kutsuzko turismoa, aitzitik, ez dakusate begi txarrez.

Abertzaleak udal politikan

Orain arte ez bezala, abertzaleen zerrendetan agertzen diren hautetsi-gaiak giza talde desberdinetakoak direla esan daiteke; alde batetik, laborariak, irakasleak, funtzionariak.. jende xehea neurri handi batean, agertzen dela zalantzarik ez dago, batez ere herri txiki guztietan, baina bestetik, oraingoan ekonomia munduan ere, kooperatibetan-eta, murgildurik dauden pertsonak zerrendatu dira. Abertzaleen ideiak eta abertzale-tasuna bera gizarte afrantsesatu horretan normalizatzen ari denaren adierazle garbia. Abertzalea abertzale agertzeko ikara galtzen ari da, honez gero, ez

zerrendatzea zilegi da, haserre, eskupekoak, kontraesanak... gertatu beharrekoak dira. Hortxe dago, Destraderekin batera EMAREN zuzendarietako bat den Alan Iriart Hiriburun; hortxe doaz Baigorri, Euskal Batasuna eta Eusko Alkartasunako abertzaleak eskuinarekin; hortxe doaz, Lasallette sozialistarekin batera Hendaian, lau abertzale; eta hortxe doa, Grenet Baionako alkate eskuindarrarekin Seaskako sortzaileetarikoa den Argitxu Noblia. Eta herri tipietan, barnekaldekoetan batez ere, abertzale eta eskuindar nahiz ezkertiarren arteko zerrenda nahastuak guztiz normalak dira.

Europari begira, Hegoaldeari keinuka

Akordioak norekin lotu tokian tokiko talde abertzaleen erabakia izan da, eta zenbait kasutan, hainbat abertzale so-

moeta bereko neurriek Iparralde eta Hegoaldearen arteko harreman ekonomikoak sortu eta bultzatzera aholkatzen dute.

Behar honez alderdi estatalista guztiak oharatu dira eta abertzaleen betiko batasunari inolaz ere amorerik eman gabe, beren programetan elkarren arteko harremanak sortuko dituzten ekimenak bultzatzea proposatzen dute.

Bien bitartean, ezkertiar frantsesek demokrazia eza salatzen dute eskuindarren, Herriko Etxeetako bilkuretan baino, batzordeetan txostenak aurkeztu eta erabakiak hartu ohi dituztela salatuz. Eta eskuinak, orohar, abertzaleek jende arrisksua garelako puztutzen du.

Hala bada, abertzaleek emandako urratsa ez da nolanahikoa eta gerora begira, erreferentzi pundu batera aurrean gaudela dirudi.

N. ARRASTOIA

Colombiar birekin, hango sistemaren xehetasunez eta bestez

Gerra zikinaren azken estremoak arakatzen

20 bat lagun ibili berri dira European barrena Colombia-ko egoeraren azaltzen, hango «egitazko» —«ez sarri azaltzen den»— errealitatearen ezagutarazten. Bi lagun hauentzat, Jesus Anibal Juarez eta Victor Jacaranijoy-arentzat, ez gerrila, ez narkotrafikoa dira Colombiako benetako, oinarriko problemak. Herriaren miseriarentzako aterabide globalik ez du gobernuak eskaintzen, hortxe dago koska. Demokrazia eredu baten irudia saldu nahi diguten informazio sare penetragaitzak urratu nahian dabilta.

Azken hilabeteetan sarraskiari gustoa hartu diote militarrek.

Batzorde internazionalista desberdinen, Askapena eta Nazioarteko Komiteen eskutik heldu dira bi lagunok Euskadira ere. Jesus Anibal Juarez Unión Patrióticakoa da bata, eta Victor Jacaranijoy ONICEkoa bestea, esan nahi baita, indigenen koordinakundekoa.

Utz dezagun lehenbizikoak, oso grafikoki —modu errazean gu, Estatu hartaz ideia handirik ez dukegunontzat—, panorama geopolitiko orokor bat pinta diezagun. «Kostaldean badugu sarritan ignoratzen den populazio beltz bat, indigenena, bertakoena baino handixea-gokoa, goitik behera estatua erdibituz Andeatako mendikatea, eta bertan, meseta batean, Bogota dugu, 5 milioi lagunekin, denetara 28 bat milioi izanki, eta hala hiriburuan nola gainerako hirietan zuentzat imajinagaitz daitekeen klase bereizketa bat, berealdiko palazioak alde batera, goikaldean kapitalean, beherago klase ertainentzako auzoak, eta sekulako auzotzarrak inguru guztian, aldebateko pobrezian; dagozkion kalkuloak eginda, esatea badugu hango langileetarik %50ak hementengo 25 mila pezetan ekibalentea ko-bratzen dutela».

Indio piztien ehiza

Indigenak —berek beren buruari horrela deituak— gutxi dira, konparatiboki: 450.000 gutxi gora-behera. Oso talde desberdinetakoak eta beste gizataldeekiko oso borroka maila bereziaz. «Somos poquitos —esaten digu Jacaranijoyk—; ez dugu boterea hartzerik bilatzen; ez dugu armarik, salbu eta Cauca talde bat, 'Quintín Lame' deitzen dena». Victor inga da, Andeatatik noizpait berezitako inken adar batetik datorren herria: 4.000 lagun, baina hizkuntzari beste komunitate askok —berek ez dute 'nazio' berba erabiltzen— baino fermukiago eutsi izan diona, zeren eta beren artean esposatu ohi bait dira, nahiz haietarik anitx Bogotan bertan bizi den.

Historia bereziki gogorra, indigenena. Orain dela gutxi arte Amazoniako 'esploradoreak' hara joan eta aise ekiten zioten indioen ehizari, eta inoiz motibu hargatik tribunaletara eraman zituztelarik inozentki defenditzen ziren, «ez genekien-eta indioen hiltzea delitoxa zenikan». Batzuk hemendik, beste ba-

Beren lurren eta ohituren errespetoa galdegiten dute Colombiako indigenek.

tzuk handik, batzen hasi ziren noiz edo noiz indiarrak, eta erakunde tikiak ugaritu ziren, harik eta ONIC sortu zuten arte.

1982ko kongresuan ONICek bere erreibindikapenak zehaztu zituen: autonomia, lurren jabegoa (1700etan Espainiak tituluak eman zizkien, baina praktikan ez dituzte kolonoek errespetatu behin ere), lur haietako urrea eta uranioaren gaineko kontrola, lur lanetarako kreditoak (lurrik txarrenak dituzte, noski), elebidun hezkuntza, medizina indigenaren ezagupena («pertsekuzio eta asasinatzeak izan dira gure medikuen kontra, hargatik guk ez dugu inoiz 'la medicina de los doctores' ukatu»).

ONICek bultzatzen duen beste puntu bat Colombiako gainerako zapalduetako, nekazari, obreroekiko elkartasuna da, eta azkenik soldaduskarik egin behar ez izatea galdegiten dute: «soldadu doazelarik gure gizonek bizioak ikasten dituzte, gaitz arrotzak harrapatzen dituzte, ez dute gero gure komunitateak

diren bezala errespetatzen...» Eta azken horretan akordio batzutura iritsi dira ejertzitoarekin, eta bai gerrilarekin ere, gerrilara ere «joan nahi duen gaztea, dihoala» da beren jarrera, alabaina joan badoaz eta, hortaz, ejertzitoak aurpegi-ratzen die: «nola, bazoazte gerrilarekin eta ez diozue patriari zerbitzerik nahi!» Gorabeherak...

Victor Jacaranijoyri egiten diogun beste galdera bat Indioamerikako beste indioekiko harremanei dagokie. «Bai, beharra badugu —diosku—, baina Colombian nahiko atzeratuta gaude, ez dugu beste batzuren indarrik, eta haler Amazoniako ekintza batzutarako bildu izan gara, eta 1992rako ere ari gara poliki poliki». Urriaren 12ari begira «autodeskubrimentuaren kanpaina» bat eragiten ari direla esaten digu.

Boto sal-erosketan

Beren herrietan nagusikiak botoak erosten nola dabilzan kontatzen digu Victorrek; baina, horretaz, Jesus Aniballi pasatzen diogu hitza, berak ederki

Gerrilari koadrila bat, orain urte batzuk.

deskribitzen bait du nola izaten izaten den prozesua. «Esate baterako, demagun Sahagun-a iritsi dela liberalen alpea, eta hark egiten du bertako agintariren batzuri botoak erosi, konparazio 2.000 pezetan ekiabalentean erosi botoa, eta aseguratzen ditu mila eta bostehun boto edo direnak direla, gero agintari horiek egiten dute jendea 'komertzitu' liberali botoa eman diezaioeten, eta trukean liderraren irudiarekiko komisetak banatzen dituzte eta 'que viva el Partido Liberal!'» Hori dute hango demokrazia. Eta halaz ere batz bestepulazioaren %40ak bakarrik ematen dituzte botoa, eta Bogotan egin ziren azkeneko udal mailakoetan %12ak!

Colombiako telebisioan hamar 'noticiario' daude, bost dira liberalenak eta beste bostak kontserbadoreenak. Berekin paratu eta beraiek gozatu. «Adibidez, noticiario bat Alvaro Gomez Hurtado kontserbadorearena da, eta haren seme Mauricio administratzen du, eta gauza bera, aita-semeen arteko akordio hori beste denetan errepikatzen da». Orobat gaineratiko komunikabideetan: 'El espectador' egunkaria eta Radio Caracotsenplu, liberalenak dira, hor neke izan zuten zaio esku sartzea beste inori.

ONICekoek, beren maila ezin apaltu goan, aldizkari bat kaleratzen dute 'Unidad indígena', baina bi hilabetetara behin baino ezin dute atera; erdaraz gainera, eta indio ahalegintsuak ez dituzte iristen misiolariak erizpide arrotz eta etnozidez egin izan dituzten alfabetatutako lana egitera. Alfabeto batasun berri bat

Albaniarrek: ez zuten badaezpada armarik bazterreratu.

egin gura dute ONICEko partaideek, baina gobernuak ez die hori erraz ametitzen, beren aldetikako beste edozein alternatiba ametitzen ez duen gisa, erakundetutako indioak «komunistak, *hijos del demonio*» direlako aitzakian —eta irudi hori, erlijiosoen bitartez maizenik, indioen buruetan sartzerantz iristen omen dira askotan.

Pájaros a sueldo

Liberalak eta kontserbadoreak mano-mano aritu ziren urte luze haiek eta gero, lehengo gobernuarekin, Betancurrekin, su-etena negoziatu zen, eta armak utzitako batzuek, herriko beste sektore batzuekin batean, UP erakundea antolatu zuten. Legalidadean aritzea ez zitzaien ordea bromako suertatu UPko lagunei: paramilitarren ekintzak («pájaros a sueldo» deitzen die Jacaranijoyk) orduan hasi ziren eta egundaino iraun. Baina ejertzitoaren parte hartze zuzena gogoratzen du: alde batera azken 40 urtetako 30 salbuespen-estatuak (azkenekoa, 85ean ezarria, egundainokoa), bonbaketak, kokainaren aitzakiaz beren lurren fumigatzeak eta ondorengo ekologiaren hondamenak... Banan bana hiltzen zizutuzten, eta dituzte jendeak, baina azken denboretan sarraski masiboak ari omen dira inplantatzen. Hogeia lagun hemen, beste berrogei han (Segovian arestian egina)... 1988an 4.000 lagun hil zituzte tipo horretara, eta 3.500 desagertu dira. Indioei dagokienez, Caucan, Cordoban, Caldas eta Amazonasen izan dira hon-

darraldiko sarraskiak; azken horretan 8 indigena akabatu zituzten matxetazoka. Gobernuak berak 157 talde paramilitar ezagutzen ditu, eta beroien lau entrenaleku.

Gerrilak ez ditu horratik armarik lagatu —lagako zituenik inoiz ez zuen esan. FARC (indartsuena, 40 fronterekin herrialde desberdinetan), ELN («fokista», «Che gisako», Jesusen esanez), M-19 (hiritarragoa, palazio presidentzialeko asaltua eta gero ahuldutua agi denez) eta EPL (maozalea) Simon Bolivar koordinakundean bildu dira eta ez dirateke amoremateko ustetan. Horieta baino, UPren geroa dakusa Jesusen zailago. «Ez dut optimista izan nahi horretaz: koadroak garbitzen ari zaizkigu eta neke dugu bidea». Martxoaren 9. honetarako nazio mailako protesta zabal bat deitu dute.

Dezisiorekin bat, beldurra nabari zaie gure bi lagunei. Jesus Anibalek dioskunez, «*sei alditan etorri zaizkit bila* [akabatzeko alegia], eta lau eskolterekin ibiltzen naiz beti, eta neroni ere armatua ibiltzen naiz eta bi-hiru hilabetez behin bizitokiz aldatu behar izaten dut».

Beste era batez, Victor Jacaranijoyk ere azaldu digu bere kezka; Europako itzuli honetatik bueltan bai baitakite beren buruak zalantzanago daudela, eta guri despedida egiterakoan, «*espero dut berriz elkar ikusiko dugula*», esaten digu, doinu esanguratsuz.

PABLO SASTRE

Jugoslaviako federazioan

Albaniarrekin

Animoak behin ere baino beroago daude Jugoslavian. Beti gisa, berri on gutxi daukagu, kasu honetan serbiarren nahi eta ekintzei buruzko informazioa badugu zernahi, aldiz albaniarrek zer ari diren, zer gura duten, ez dakigu zehazki: gutienik daukatenari eutsi, eta dirudienez orain errepublika federatu diren mailako autonomia ere desio dute. Hori dute desio, jakin dezakegunez. Baina serbiarrei kasu eginez gero, albaniarrek «Estatuaren kontrako altxamendu armatua» ari dira bilatzen. Aitzaki tankerako horrekin Azim Vlasi eskualdeko komunisten buruzagi-ohia atxilotu dute, eta tankeak kaleratu, eta abioiak aireratu dituzte. 81a gogoan beharbada, Pristinako kaleak deserta dira. Serbiarren protestek (estatuaren populazioaren erdia baino gutxiago, ez dezagun ahantz) badute eraginik, batipat armadan, agi denetik. Federazioa eta guzti, han ere badagoke zentroa. Slovenia eta gaineratikoak, bai kroaziarrek ere, bazterreko dirateke. Albaniar meatzari grebalariek ere izan dute eraginik, beren ekintzengatik dimititu bide dute «serbiarren txontxogilo» omen ziren beren etniako eskualdeko hiru buruzagik. Eta horrekin Misolevicek lideratutako masa serbiarrek sutan jarri dira, buruak eskatu dituzte. Baina parean, kosovotar gehienak ezezik (populazioaren %90a albaniarra da), sloveniarrak ere badituzte, argi eta garbi, eta buruzagi komunisten beren arteko konpenezinak buelta zaila dauka oso. Albaniarren sentimentuez deus gutxi dakigu, beraz; baina —inoiz biolentki erreakzionatzekotan ere, ikusteko duguna— defentsiban egotea da probableena, zeren eta zentralisten oldarra gehiegizkoa dirudi: gutxiengo izanik, eta hil-ala-biziko arriskuan ez egonik hain zuzen, beren hizkuntzaren nagusigoa galdegiten dute, eta «Kosovo da eta izanen da gurea» dute manifestazioetan oihukatzen. Zein eskubidez? Badirudi hemengo perspektibatik begiratuta kasu honetan garbi posizionatzea badugula, kosovotar gehienek alde jakina.

Fanxin

Felix Nuñez-ekin, aldizkariaren hamargarren urteurrenaz mintzo

“Herria 2000 Eliza” aldikaria etenik gabe jarraitzeko prest

Herria 2000 Eliza aldizkariak hamar urte eta ehun ale bete ditu, kristautasun aurrerakoi baten ikuspegitik gure herriko gaiak jorratzen. Oinarriko Kristau Komunitateen dinamikatik sortuta, informazio-aldizkari izatetik hasita Euskal Herriko gai politiko eta sozial nagusietan erreflexioa bultzatu duen aldizkaria izan da, eta dirudienez aurrera jarraitzeko prest dagoena. Guzti hau hobeto eza-gutzeko solasaldi bat eduki dugu Felix Nuñez-ekin.

Une honetan aldizkaria egiten kolaboratzen duten pertsonak ehun inguru badira ere, ardura gehien daramaten artean jarraipen eta administrazio lana egiten duena dugu Felix Nuñez, jaio-tzaz Palenciarra, berak dioskunez momentuz besteak baino libreago aurkitzen delako.

Aldizkariaren ideien sorrera Portu-galete inguruan izan bazen ere, une honetan lau herrialdeetan zabaldurik dau-de Herria 2000 Eliza egiten dutenak. «Ja hilerio biltzen gara lau herrialdeetako jendea aldizkariaren nondik nora-koak pentsatzeko. Ez daukagu egitura ekonomiko eta administrazio horre-la esateko, parte hartzen duen jende guztia, bai idazten dutenak eta bai ma-keta eta horrelako lana egiten dutenak, ezer kobratu gabe dabil».

Herriaren eliza baten atzetik

Eliza ofizialarekiko kritiko sentitzen dira, herri-eliza baten ikuspegitik. «Gu-re aldizkaria sentimentu erlijioso sakon

batetik abiatzen da. Fedearen dimen-sio askatzailea azpimarratzen dugu. Ikuspegi honetatik fedearen dimentsio publikoa aldarrikatu nahi dugu, eliza barruan ere demokratizazioa eta plu-raltasuna defendatuz».

«Askapen Teologia entzutean beti Amerika eta Afrikakoa datorkigu gogo-ra baina Teologia hori herri zapaldu bakoitzean egin behar da. Horrela gure ideia hori da, Euskal Herriko Aska-pen Teologia eginez joatea. Historikoki zapalkuntzak jasaten ari den herria du-gu gurea. Kristauaren bizipena hor ko-katu behar da, askapeneko burruka ho-rretan. Burruka hori zalantzarik gabe ebanjelioaren mezuari dagokiola uste dugu. Horrela eguneroko praktika eta ebanjelioaren mezua konfrontatuz As-kapen Teologia eraikiz joan gaitzake».

Nolanahi ere ez dituzte zentzu erlijio-so hutsa duten gaiak jorratzen, beste erreflexio batzutarra ere zabaltzen dira. Gai hauek erabiltzerakoan beren jarre-ra zabala azpimarratu nahi dute, aldiz-kariak daraman norabidea ezkutatu ga-

HABLAN LOS CAPELLANES DE PRISIONES

- ORIGEN DE LA PENA DE PRIVACION DE LIBERTAD
- CRITICA DEL SISTEMA PENAL
- TESTIGANTZAK ETA POEMAK

Ehun ale argitaratu dituzte hamar urtetan.

be: «Ez dugu inor baztertu nahi aldizkarian parte har dezan. Jende askorengana jo izan dugu. Hala ere, batzuk erdigute erantzuten eta gero enkuadratu egiten gaituzte. Urteurrena dela eta adibidez, mota guztietako jendea iragunak bidali dizkiogu, aldizkariari beruzko eritzia eta jarrera eskatuz eta erantzun ez dute erantzun».

Elizako agintariekiko harremanak galdetuz, aldizkari bezala ezer finantziarik ez dutela adierazi digu. «Ez dauka

Talde bezala norabide abertzalean kokatzen direla adierazi digu Felix Nuñezek.

gu erlazorik, ez frikziozkorik ez beste-lakorik, aldizkari bezala. Egia esanda, eliza eramateko era asko ez zaizkigu asko gustatzen, uste dugu inposaketa gehiegi eta oinarrien partehartze gutxiegi dagoela. Hori da egiten dugun kritika. Ez dugu eliza paraleloa izan nahi, elizakotzat dauzkagu gure buruak, baina kritikoak izateko eskubidea dugu».

Talde bezala norabide abertzalean kokatzen direla adierazi digu Felix Nuñez-ek, herri honetan ematen ari diren borroka askatzaileekin bat sentitzen direlako. «Ez gaude partidu baten ildoan,

nahiz eta askotan eritzi berekoak izan. Kristauak gara, eta herriaren borrokan gaude, ildo abertzale batetan».

Harpidetzak eta elkarlana

Aldizkariak harpidedunen bidez funtzionatzen du. Une honetan bi mila harpidedun inguru ditu eta gehiagora jotzeko asmoa. Aldizkaria hiru esparru ezbedinetan zabaltzen da: batetik, gehiengo noski, lau herrialdeetako harpidedungoa, bestetik estatu osoan zabaltzen dena eta azkenik munduan zehar (gehiengat misio herrietan) dituzten harpidedunak.

Lan dena, kobratu gabe eta elkarlaren bidez egiten da, berez aldizkaria defizitarioa bait da. Duela denbora gutxi arazoak izan zituzten jarraitzeko, batez ere ekonomia aldetik eta jendearen disponibilitate aldetik. «Urtetan lanean aritu den taldean, denborarekin baldintzak aldatu egiten dira, jendea beste gauzetan oso sartuta dago beste lekuetan eta batzuk dedikazioa gutxitu beharrean aurkitzen dira».

«Une batetan jende dedikatu gehiago behar genuen, orain hobeto gaude. Aldizkaria buka zitekeenaren hotsak zabaldu zirenean jendeak animatu egin gintuen eta jarraitu egin dugu. Etorkizunean jarraitzeko prest gaude, behar duguna da jendea ez dadila lanean nekatu. Ea beste hamar urte egiten ditugun. Azken finean beste ezer baino ge-

Hamar urte, ehun ale

Herria 2000 Eliza aldizkariaren ideia 1976-77 inguruan sortu zen, portuagalete inguruko Oinarriko Kristau Komunitateen baitan. Eliza herrikoi baten dinamikan hutsune bat betetzeko beharra ikusi zen eta hortik etorri zen bere izena ere, 2000. urte sinbolikorantz herriaren eliza lirtzeko asmotik sortua.

Urtebete beranduago hasten du aldizkariak bere bizitza. Hasieran informazio mailan zentratzen da, Komunitateen dinamika jarraituz, eliza mailako informazioaz, gai sozial eta politikoak ere orokorrean ikutuz. Piskanaka, analitikoagoa bihurtzen da, erreflexiboagoa, gaietan zehatzagoa, eta azken aldera gai monografikoetara jo du. Azken gai monografikoen zerrendak erakusten du aldizkariaren ildoak: «Biolentzia, pakea, negoziazioa», «Langile mugimenduen 20 urte», «Gazteria», «Jainkoaren herria, herriaren Jainkoa», «Gartzelak» eta «Autodeterminazioa».

Hala ere, aldizkari bat baino gehiago kolektibo bat da Herria 2000 Eliza. Hamar urte hauetan, liburuak editatu eta kanpainak, forumak eta kongresuak antolatu ditu. Lan eta ekimen guzti honen lekuko ditugu «Negociar» eta «Euskadi, la paz es posible» liburuak, «Carta a los pueblos y naciones del mundo» bilketa eta beste hainbat kanpaina. Aurrera ere ildo honetatik jarraitzeko asmoa daukate, emakumearen gaia, utopia, arlo ekonomikoa eta iparraldea aztertuz.

hiago zerbitzu bat da egiten ari garena».

Kritika batzu egin izan dizkiete, goi mailako hizkuntza erabiltzean Oinarriko Komunitateetara eta jende arruntarengana iristea zaila dela planteatuz. «Idazten duen jendearekin jokatu behar dugu, ez da bakarrik erreza izatea. Nolanahi ere inor ez da jaiotzen jakitun, eta piskanaka piskanaka joaten da gauza zailagoak ulertzen. Beharbada astun samarra gerta daiteke batzuentzat, baina gure egituraren arazoa ere bada hori, dena kolaborazioen bidez egiten bait dugu».

J.SARASUA

“Eguneroko praktika eta ebanjelioaren mezua konfrontatuz Askapen Teologia eraikiz joan gaitezke”

Eritzi desberdinak
bekak emateko erizpideei buruz

Beka politika auzitan

Oraintsu bukatu zaie aurtengo ikasturterako beka eskatu duten ikasleei errekursoak aurkezteko garaia. Dirulaguntza ukatu zaiela edo behar adinakoa izan ez dela eta, askotxo dira «Negociado de Becas» delakotik pasatzen diren ikasleak. Gu Leioako Unibertsital Kanpusean izan gara, bertaratu diren ikasle sufrituek kontatzen dutena jasotzeko asmoz. Ilada haundiak lehiatilen aurrean eta jendea egon ezinik, inor gutxi agertu zaigu gaur egungo beka politikarekin ados.

Aurten beka politika zabaldu egin da eta inoiz baino jende gehiagok jaso ahal izan du ikasteko dirulaguntza. Hala ere, bekak ematerakoan erizpide ezberdinak hartzen dira kontutan eta norberak bere eritzia du baloratu behar denaren inguruan: espediente akademikoa dela, egoera ekonomikoa dela, era guztietako eritziak hartu ditugu ikasleen ahotatik. **Jesus Sagazti** bedelarekin hitzegin dugu eta zera kontatu digu

Ilada handiak lehiatila aurrean

Fatima Soroabarrena: «Guztiok laguntza bat jaso beharko genuke»

egun hauetako giroaz, «Hemen jende asko dabil, izugarri. Hainbeste jendekin enfrontamendurik ere izaten da, jendeak ilada errespetatzen ez duela eta; baina ezer gutxi. Hau normala da, ze jendea arduratuta ibiltzen ohi da bertan».

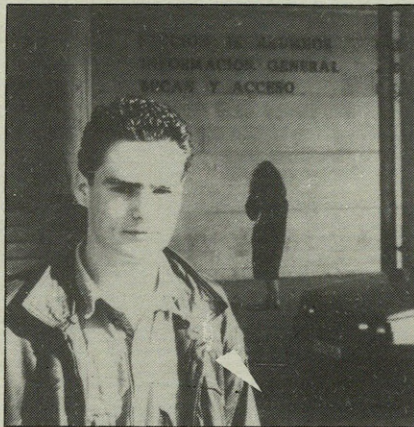
Fatima Soroabarrena biologia ikaslea da eta bekaduna bada ere, matrikula baino ez diote ordaindu. Gipuzkoakoa izanik eta Leioan ikasiz, honek ez dio gehiegi konpentsatzen. «Beste dirulaguntzarik ez didate eman, selektibitateko nota baxua omen dudalako. Beka sistema hau ez zait batere zuzena iruditzen; guztiok laguntzaren bat jaso beharko genuke, gutxienez kurtso-erdia konpentsatzeko. Gainera, ez zait zilegi iruditzen nota onak ez izateagaitik beka ukatzea; ze nire kasuan, selektibitate pasatu dut eta orain ikasten nagonez, gastu konkretuak ditut; ez zait ondo iruditzen guztia gurasoen lepotik egin beharra. Ikasteagatik niri dirua eman beharko lidakete».

Beste batek dionenez, **Idoia Arrizabalagak**, biologia ikasleak, beka ukatu diote aurreko urtean ikasketik egin ez zuelako. «Jaz ezin izan nuen matrikulatu neuk nahi nuen karreraren. Nik beka eskarian ez nuen azaldu zergaitik ez nuen ikasketarik egin ... Papeleo eta buelta larregi eman behar da beka eskatzeko. Handik bidaltzen zaituzte hona, hemendik hara, edozein tentelkeriagaitik. Azkenerako jendea nazkatu egiten da».

Beka ukatzean askotan ematen den aitzakia datu ekonomikoak behar bezala zehaztu ez direla izan ohi da. **Juan Manuel Cid** Injeniaritza ikasleari horixe gertatu zaio. «Informazio edo koordinazio falta dago, ze nire fakultateko idazkaritzan papalak behar bezala daudela esan izan didate; baina gero beka ukatu didate eta errekurritu egin behar izan dut. Bestalde, nire ustez beka, behar duenari baino merezi duenari eman behar litzaioke. Ez zait zilegi iruditzen 'nahiko' duenari beka ematea

eta 'bikain' duena bekarik gabe uztea».

Jon Rojas Biologia ikasleari ere arrazoi berdinatik ukatu diote beka, baina ez da aurrekoaren eritzi berdinekoa. «Nik, eskatutako agiri guztiak aurkeztu ditut, baina diru sarrerak justifikatzea eskatzen didate; nire kasua nahiko berezia da, ze aita aspaldidanik langabezia izan eta ez dut diru sarrerarik, familiaren laguntza ezik. Halere behin eta berriz diote papel batzu aurkeztu behar ditudala, nik horrelakorik ez daukadan arren. Nik garbi ikusi ahal izan dut beka sistema hau ez dela zuzena, ze diru askotxo duen jendea ikusi dut dirulaguntza haundiak jasotzen; eta gainera hain lotsa gutxi dute, ze ke-xatu egiten direla espero baino diru gutxiago jaso dutelako. Lotsagarria. Norberaren egoera ekonomikoak erabakikorra izan behar du beka jasotzera-koan. Hobre, urtero nota txarrak ateratzen duenari gaur egun beka ematea ere ez, baina konfidantza tartetxoa ere izan behar da».

Iñigo Odria: «Erizpideak arbitrarioak dira»

Mikel Pagola kazetaritza ikaslearena ere nahiko kasu adierazgarria da. «Nik arazo batzu ditut beka dela eta ze premia nahiko larria bait dut. Ikasten segitzekotan dirulaguntza ezinbestekoa dut. Izan ere, nire aita gaisorik dago eta ezingo du gehiago lanik egin. Inbalidez eman diote eta jorjala gutxitu, eta etxean ez dugu nahiko diru kurtso osoko gastuei aurre egiteko. Urnietatik Leioara eguneroko bidaiak eta beste hainbat gastu... Premia badudala garbi dago; baina aidanez daturen batzu falta omen dira. Beka inpresoa idazkaria den izebak bete zidan, eta horretan dabilen batek ere ezin badezake behar bezela bete, pentsa zein konplikatu izango den; nik uste jende askok atzera egiten duela papeleoa dela eta. Nire ustez askoz ere sinplekiago egin behar litzaiteke. Bekak ematerakoan behar ekonomikoak izan behar du nagusi. Datu akademikoak ere kontutan har daitezke, baina ekidin behar da arazo ekonomikoagatik inork ikasteari uztea».

Badira hala ere beka dextentea jaso arren kexu direnak ere; eta **Iñigo Odriak** esaten duenaren arabera, ez zaie arrazoirik falta. «Niri beka eman didate baina errekurritu egin dut. Izan ere, iaz 185 mila pezeta jaso nituen, aurtan aldiz, nahiz eta status guztiak berdina izan eta ekonomikoki egoera berdinean aurkitu, erresidentzia ere toki berdinean izanda, azken finean, egoera berdin-berdinean aurkitu arren, aurtan 110 milara jeitsi didate. IPC-aren igoera kontutan hartuz eta aurtan beka politika zabalagoa eman dela kontutan hartuz, garbi dago 195 milatik gorako beka jaso beharko nukeela. Dena den nik errekurtsioa aurkeztu dut, diru gehiago jaso behar nukeela iruditzen bait zait; eta behar dut, noski. Nire kasuan ikusten da beka mundu honetan ez dela lojika erabiltzen, gauza batzu kontutan hartzen dira baina subjektibitatez eta lan ordutegi batekin jokatzeko dute; jendea nazkatzen denean gauzak ez dira zuzenean hartzen. Adar jotze hutsa da, eta gauza batzu kontutan hartzen dira nahiz eta gero ukatu; gauza asko azpitik pasatzen da eta beste asko gainera. Erizpideak arbitrarioak dira eta denok ezagutzen ditugu kasuak, tipo batek beka jaso eta lehertu egiten denean, teoriarik ez bait luke jaso behar, eta beste jende piloak dago egoera larrian, ikasteko diru beharrez eta bekarik jaso gabe».

Hainbeste jende elkarrizketatu eta tartean kuriosoren bat ere tokatu behar zen. Horra zer kontatzen digun **Iñaki Beloki** kazetaritza ikasleak: «Nik ez dut bekarik eskatu ze ez zidatekeen emango, nire aitak dituen diru sarrerak direla eta. Nik ikas dezaket gurasoek laguntzen badidate, baina horrela beraien menpe nago. Bestalde, nik arazo konkretua izan dut; nirekin dabilen neska haurdun gelditu da eta abortatu egingo du. Horretarako dirua behar dugu baina ezin diot gurasoei eskatu... Nik uste dut beka jaso beharko nukeela».

Egoera eta eritzi desberdinak ageriak dira. Badirudi egoera arraroak suertatzen direla eta praktikan ez dela zuzen jokatzeko bekak emateko garaian. Beka kurtsoa aurrera jota kobratzen da, ondorioz berehalako premia erreala duenari ez dio hasera batetan erantzunik ematen. Diru arazoak direla eta, oraindik ere badago jendea unibertsitateko ateak ertsirik dituenak. Badago zer aldatzerik, beraz, beka mailan nahiz unibertsitate mailan.

XABIN MAKAZAGA

Estatu espainoleko bankurik boteretsuena bilakatu da

BBV, handien arteak erraldoi

Estatuko zazpi banku handietarik bik, 'Bilbao' eta 'Vizcaya'k, bat egin zuten joan den urteko Urrian, Estatuko bankurik garrantzitsuenen bilakatuz. Fusioan, bankuak ez ezik makina bat enpresa bere eskuetan dituen bi talde finantziari batu dira, 'Grupo BBV' delakoa Estatuko talde ekonomiko eraginkorrenetarikoa izatera heldu delarik. 122 mila milioi pezeta baino gehiago izan dira BBVk 1988an atera dituen etekinak Bilbon egin berri duten Akzionisten Batzorde Orokorrean aditzera eman dutenez.

Iazko Urriaren 1ean bi banku hauen fusioa gauzatu zenean botere ekonomiko ikaragarriko erakunde erraldoia jaio zen, bere kontrolpean 120ren bat enpresa biltzen dituen erakundea hain zuzen ere. 'Grupo BBV'ren barruan dauden 120 horiez gain, sektore industrial anitzetan sartuak ditu BBVek bere eskuak, bere dirua eta eragina 1.100 enpresetara ino heldu delarik.

Bankua baino gehiago

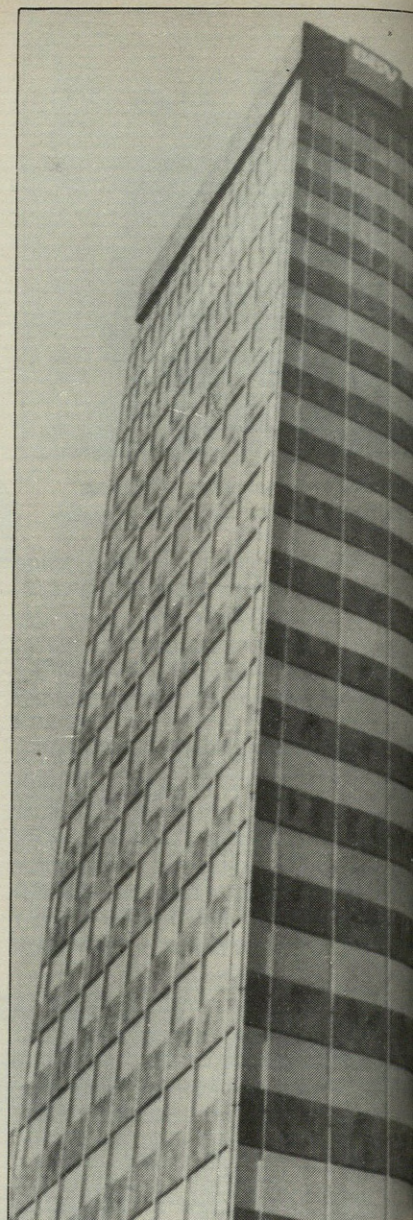
'Banco Bilbao Vizcaya' ez ezik beste 27 banku biltzen dira talde honetan, horien artean 'Banca Catalana', 'Banco de Barcelona', 'Banco del Comercio', 'Banco de Crédito y Ahorros' eta beste banku ezagun batzuk daudelarik. 50en bat erakunde finantziari ere agertzen dira 'Grupo BBV'ren zerrendan, baita 11 sozietate inmobiliario ere.

Energi sektorean BBV nagusi dela esan daiteke, elektra-indar arloan batez ere, Estatuko 3 enpresa indartsuenen —'Iberduero', 'Hidroila' eta 'Sevillana'— sortatzaile izan bait ziren BBV osatu

duten bi bankuak. Bestalde, 'Petro-nor' en azkioen %21 zuen orain gutxi arte, azkenaldian negoziotan ibili dela eta petrolio enpresa horretan duen partehartzeak gorabeherak izan dituen arren.

Aseguruen sektoreetan nahiz inbomobiliarietan duen eragina ere aparta da. 'Plus-Ultra', 'Corporación General Aseguradora' eta 'Aurora Polar' dira, besteak beste, lehenengo sektorean dituztenak. Bigarrenen, 'Inmobiliaria Metro', 'Urbanizadora Metro' eta 'Vacesa' beraienak dira, guztira eraikitako 500.000 m² eta eraikigabeko 120.000ren jabe direlarik; alokairutan bakarrik 3.000 milioi irabazi dituzte.

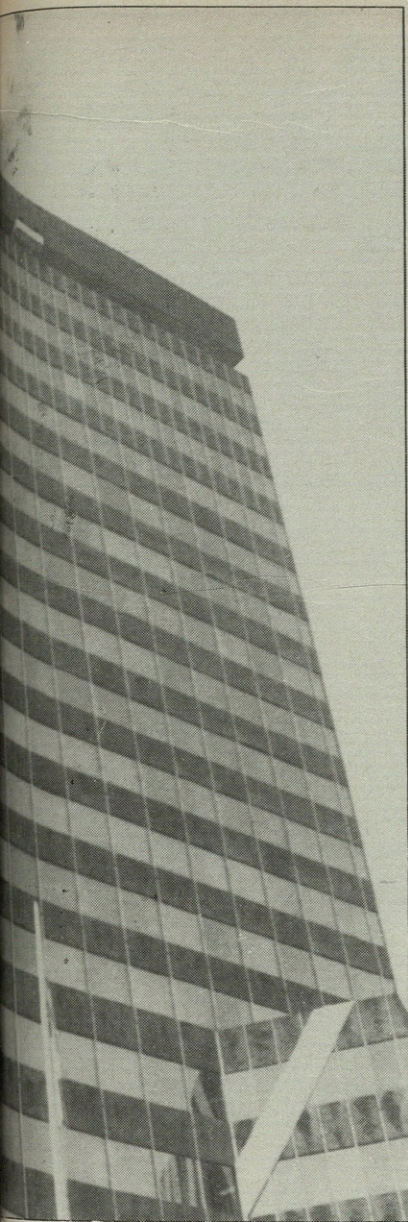
Entrepesak eta enpresak aipatuz orrialde osoak bete ditzakegu, baina aipatuz gain 'Grupo Kas', 'Espasa Calpe', 'Savin', 'Balay', 'Autopista Vasco-Aragonesa' eta 'General Química' bezalako enpresa handi eta errentagarriak kasik osorik BBVen eskuetan daudela esate soilak erakunde honen pisua zelakoa den adierazten du.

Egoitza zentrala Bilbon dago baina zuzendaria Madrilen dago.

Neguriko gizonak nagusi

Bere partehartzea ofiziala eta publikoa ez den beste zenbait lekutan ere sartua du eskua BBV taldeak, komunikabideetan kasu. 'Bilbao Editorial' eta 'Sociedad Vascongada de Publicaciones', 'El Correo Español' eta 'El Diario Vasco' egunkariak editatzen dituzten enpresak hain zuzen, ez dira BBVk partehartzen duen enpresen zerrendan agertzen, baina Emilio de Ybarra y Churrua, BBVko Administrazio Kontseiluko presidenteordea, esate batera, 'Bilbao Editorial'eko kontseilari da Francisco de Ybarra y Lopez-Dóriga kontseilari da BBVn eta 'Bilbao Editorial' en; eta Luis María de Ybarra y Zubizarra, aldiz, BBVn bezala 'Sociedad Vascongada de Publicaciones' en da kontseilari. Nabaria da, beraz, BBVko gizonak bi egunkari hauetan duen eragina.

Madriden.

Komunikabide hauek joan den asteko Akzionisten Batzorde Orokorriari buruz hedatu zuten informaziori begiradatzeko ematea nahikoa da hor interes batzuek badaudela ohartzeko.

Baina bi enpresa hauek ez dira BBVko kontseilarien presentzia duten bankarrak, kontseilari bakoitza beste zenbat Administrazio Kontseiluko partaide —presidente ere bai askotan— den ikustea harritzeko modukoa bait da. Izan ere, BBV kontrolpean duten Neguriko familia handiak —Ybarra, Delclaux, Lezama Leguizamon...— beste mila enpresetan dituzte bere gizonak kontseilari gisa. Carlos Delclaux Oraa, konparazio baterako, BBVko kontseilari ez ezik beste bost enpresen presidente da, eta Emilio Ybarra y Churrua, BBVko presidente ordea, beste hiru enpresetako kontseilari eta beste batetako presidente. Eta ez dira aparteko adibideak.

120 milioi jasoko du, aurtan, administrazio kontseiluko partaide bakoitzak.

Ziurtasunik ez langileentzat

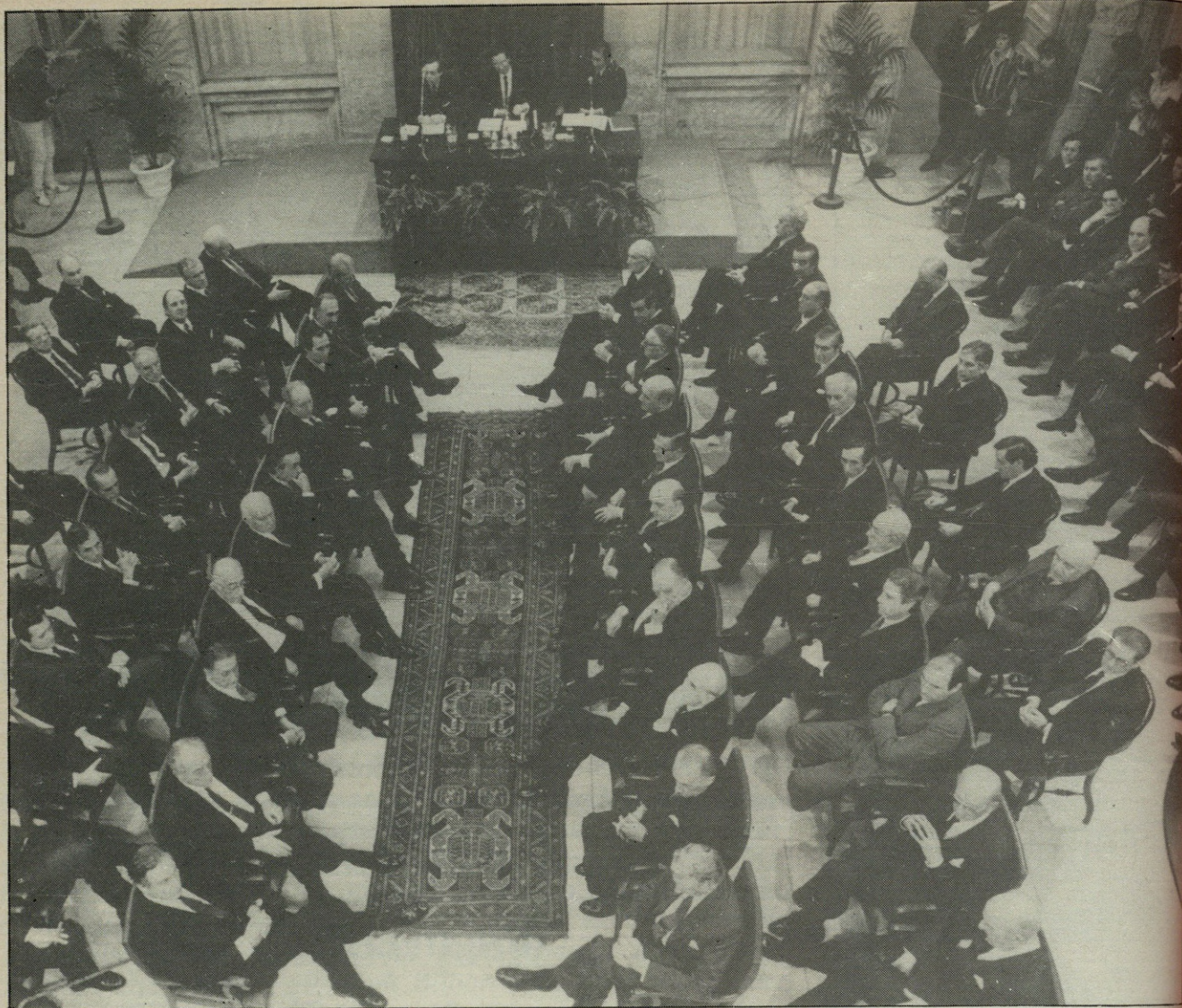
BBVren bidean oztoporik ez dela adierazi dute komunikabide batzuk, baina oztopoak badira, eta ez gutxi. Fusioaren ondorioz, esate batera, lanerako behar dituen baino askoz ere langile gehiago bildu dira BBVn, eta arazo honi nolabait aurre egin beharko dio entpresak, errentabilitatearen izenean beharrezkoa den langile kopurua baino ez bait du onartuko bere bulegotan.

Arlo honetan, UGT, CCOO eta FITC sindikatuak BBVko zuzendari-tzarekin 'protokolo' deitzen duten akordioa sinatu dute: bertan, lantaldeen egokitzea borondatezko bideetatik eramateko konpromezua hartu du entpresak, sindikatuak pake soziala mantenduko dutenaren hitza eman dutelarik. ELA —sindikatu nagusia—, LAB eta CNTek ez dute akordioa izenpetu: «*protokoloak BBVri aurpegia garbitzeko baino ez duelako balio izan, imagen operazio bat besterik ez delako izan*», sindikatuon ordezkarien hitzetan.

Baina badirudi protokoloan izenpeturikoari errespetoa galtzen ari

zaia: lehenengo bajak —1000 inguru— inzentibatuak (borondatezkoak beraz) edo jubilazio aurreratuak izan diren arren, 1600 langile ebentual kalera joan dira —ez noski borondatez—, «*orainarte kontratuak beti luzatu izan dizkienean*». Kaleratuak ebentualak baziren ere, honek akordioa apurtzen dute sindikatu guztien eritziz.

Entrepesak ez du, ordea, 2600 langileren kaleratzearekin arazoa konpontzen, lantalde eszedentea askoz handiagoa baita. Arazo honen irtenbidea bere eskuetan duen Banco del Comercio topa dezake BBVk: bere asmoa Banco del Comercio indartu eta bertan BBVn soberan dauden langileak lanean jartzea da, fusio aurretik BB edo BVren sukurtsal ziren asko Banco del Comercioak bilakatuz. Lanpostuak ez dira, antza, galduko, baina ziurtasun gutxiagoko enpresa batera joan beharko du langile askok, protokoloan aipatzen zen borondatezko bideari uko eginez.

Naguriko familiak dira nagusi BBVko zuzendaritza postuetan.

120 milioi bakoitzak

Burutu berri den Akzionisten Batzorde Orokorrean bere diru kontuak eman ditu argitara BBV, fusio gauzatu zenez bost hile baino joan ez direnean lehen ikaragarriak ziren etekinek gora egin dutela argi geratu delarik.

Bankuaren etekinak 78.000 milioitik gorakoak izan dira aurten, iaz bien artean ateratakoa baino % 22a gehiago, baina 'Grupo BBV'ren etekinak, jakina, bankuarenak baino altuagoak dira: 122.000 milioitik gora, 85.000 milioi akzionisten artean banatzeko —zergen ondoren—. Asistentzi primetan bakarrik 2.724 milioi banatuko dituzte batzordekideen artean.

Barne estatutuen arabera, Administrazio Kontseiluko kideen artean etekinen %4a banatu behar da, 5.000ren beraz: kontseilari bakoitzak 120 milioi inguru eskuratuko du kontseilari izateagatik bakarrik (prima eta abarrez aparte). Kontuan izan behar da, gainera, ia

kontseilari guztiak direla beste enpresaren bateko edo batzuetako kontseilari une berean. Badirudi krisiak ez dituela batzuk jotzen.

Etekinen banaketaren ondoren BBV egiten duen balantzeak ere aho zabali uzten du edonor: 5.164 bilioi pezetetako aktiboa geratzen zaio. Estatu-ko bankurik indartsuena da, bai aktiboen aldetik baita etekinenetik ere, eta Europa mailan, etekinei dagokionez bederen, laugarrena da, eta munduko hamabigarrena.

Tentsioak eta borrokak

Guzti hau azterturik, ez da harritzekoa gertatzen, zenbait komunikabide-tan argitaratu den legez, BBVren fusioaren ondoren botereaz jabetzeko borrokak eta tentsioak izatea. 'Bizcaya'koak eta 'Bilbao'koak oraindik talde bereziak bide dira, eta BBVren kontrolaz zein egingo den ikusteke dago. Jakinaenez, bi dira BBVren egungo presidentekideak, Sanchez Asiain(BB) eta Toledo(BV), eta, fusioaren protokoloan

izenpeturikoaren arabera, lau urte barru, 1992an, presidente bakarra aukeratu da. Toledo izan daiteke hurrengo presidentea, S.Asia in jubilarzio adinean egongo baita orduko.

Argitu gabe geratu diren hainbat gauza gertatu da BBVren zuzendaritzan. Urgoiti kontseilari delegatua, esate batera, Toledok bota egin bide zuen 600 milioien ordainaz; kaleratze honen arrazoiak ez dira argitu oraindik. Francisco Luzón, BVko zuzendari orokor ohia, Banco Exterior-era pasatu da. Boyerek utzitako lekua hartzeko. Jose Aurelio Recio —PSOEko gizon ezaguna— izendatu zuen Toledok honen ordez, BBkoekin ezertarako kontaktu gabe, une honetan bi taldeen arteko tentsioa gorengo puntura heldu zelarik. Inolako borrokarik ez dagoela diote BBV zuzendaritzatik, baita hauen interesak defendatzen dituzten Diario Vasco eta El Correo egunkarietatik ere. Baina bestelako eritziak entzuten dira BBV barruan.

I.MURUA

ARGIA

K O M I K I A

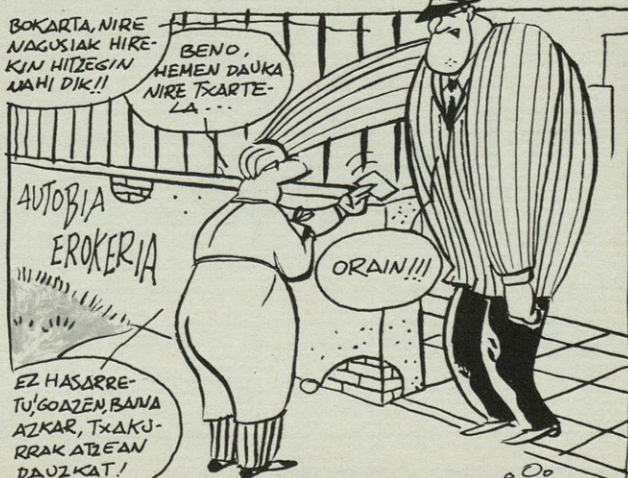
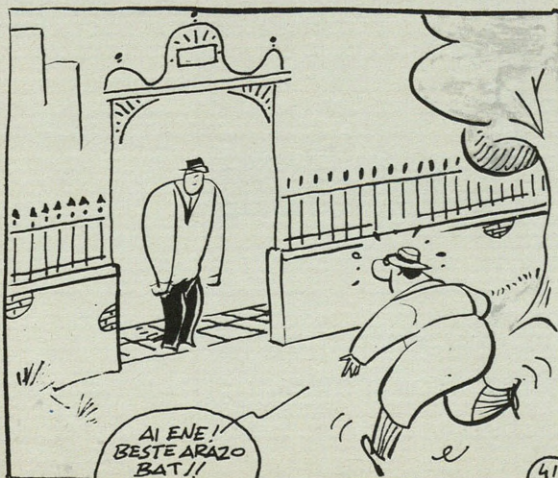
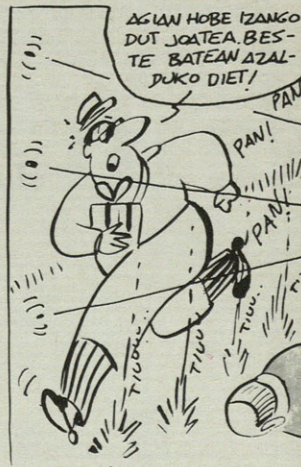
140. zenbakia

BOKARTA

MORAU + MATTIN

MAFIA!!

10. ATALA: PAKETE A JASO BEHAR ZUEN MAFIAKIDEA HIL DU ARGIA-KO IRAKURLE MOS KEATON ELKORTEN

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

**kirolzaleen
zerbitzutan**

m

miner

donostia

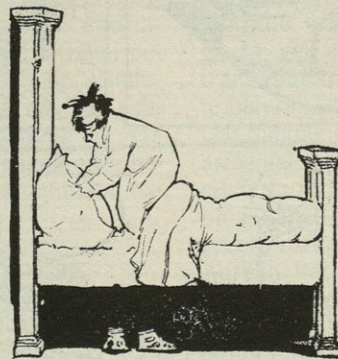
☎ 271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

LITTLE NEMO
WINSOR MCCAY

LITTLE NEMO
WINSOR MCCAY

NEMO TXIKIAREN ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

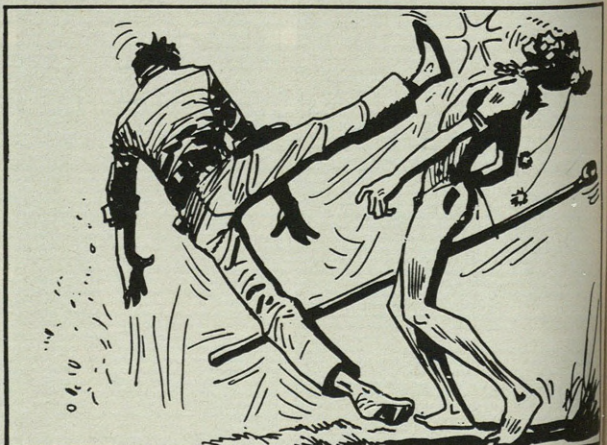
0nddoak eta buruak

Itzultzaile: Bego Montorio

ALU MADARIKATUA... ENBOKADA
BATETARA EKARRI GAITU

LOTU EZAZUE
BESTEEKIN

JIVAROA NAIZ AMAREN ALDETIK
ETA HORREK BAKARRIK INFOR-
TA DU. CORBETT-THA BEZALAKO
ZURIAK HARRI ETA AMETSEN
BILA DATOZ BAINA BEREN
ERRUIZ...

... URRE ETA ESMERALDA BILATZAI-
LEAK DATOZ... BATZU BESTEEN KON-
TRAKO GERRAN JARTZEN GAITUZTE.
INOIZ BETETZEN EZ DITUZTEN
PROMESAK EGITEN DIZKIGUTE ETA
BEREN ERRUIZ OIHANEAN IZKUTA-
TU BEHARRA DUGU... ZUEN HERIO-
TZAREKIN ZURIAK EZ
DIRA BOLADA BATEAN
AGERTUKO...

ARRAZOIA DUZU APARIA... ETA ZORTEA ERE BADUZU,
TORTURATU ETA HIL AHAL IZANGO GAITUZU NIRE
MEDIZINA ORAINDIK HAR-
TU GABE DUDALAKO...

BURUTIK ZAUDE,
PIERRE?

EZ, EZ NAGO BURUTIK ETA HORRELA
FROSA DEZAKET... JIVAROEN TORTURAK
IKARAGARRIZKOAK DIRA BAINA NI EZ
NAIZ HORIEN BELDUR. EZINSGO ZE-
NIDAKE MINIK EMAN, EZ ETA CURA-
REAK, ZUEN POZOIN HORREK ERE
EZ NINDUKE HILKO...
GARAIEZINA BIHUR
NAITEKE, HORRELA
DA ZUK SINISTEN
EZ BADUZU ERE,
APARIA...

ZER ARI ZARA ESATEN? EZ DAGO
HORRELAKO MEDIZINARIK...
INORK EZIN DU HERIOTZA
GAINDITU.

NIK BAI... NIRE MEDIZI-
NA CURARE ETA MATXE-
TEA BAINO INDARTSUA-
GOA DA... ONDDO MAJI-
KOAK DITUT POLTSAN.
HORIETAKO BI JATEA
NAHIKOA DA GARAI-
TEZINA BIHURTZEKO...

JAINKOA
BURUTIK
ZENARO
JOTA
DAGO!!!

EZ PENTSA
STEINER...
EZ PENTSA.

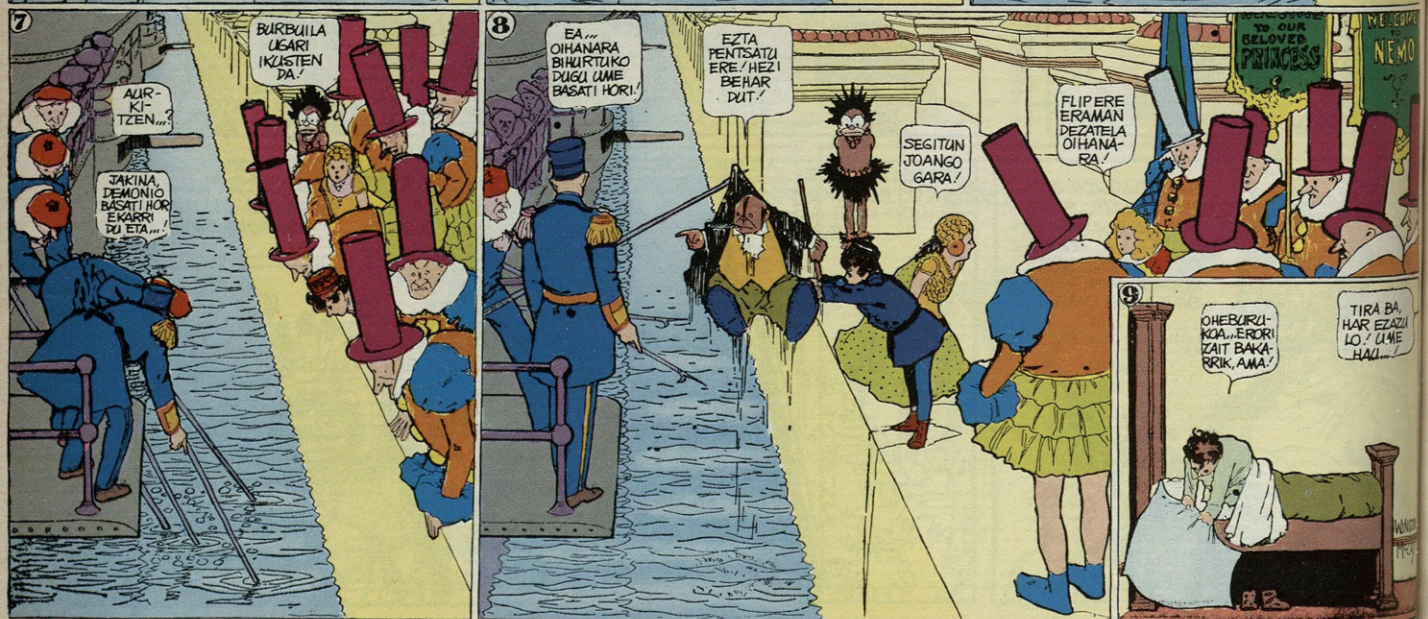
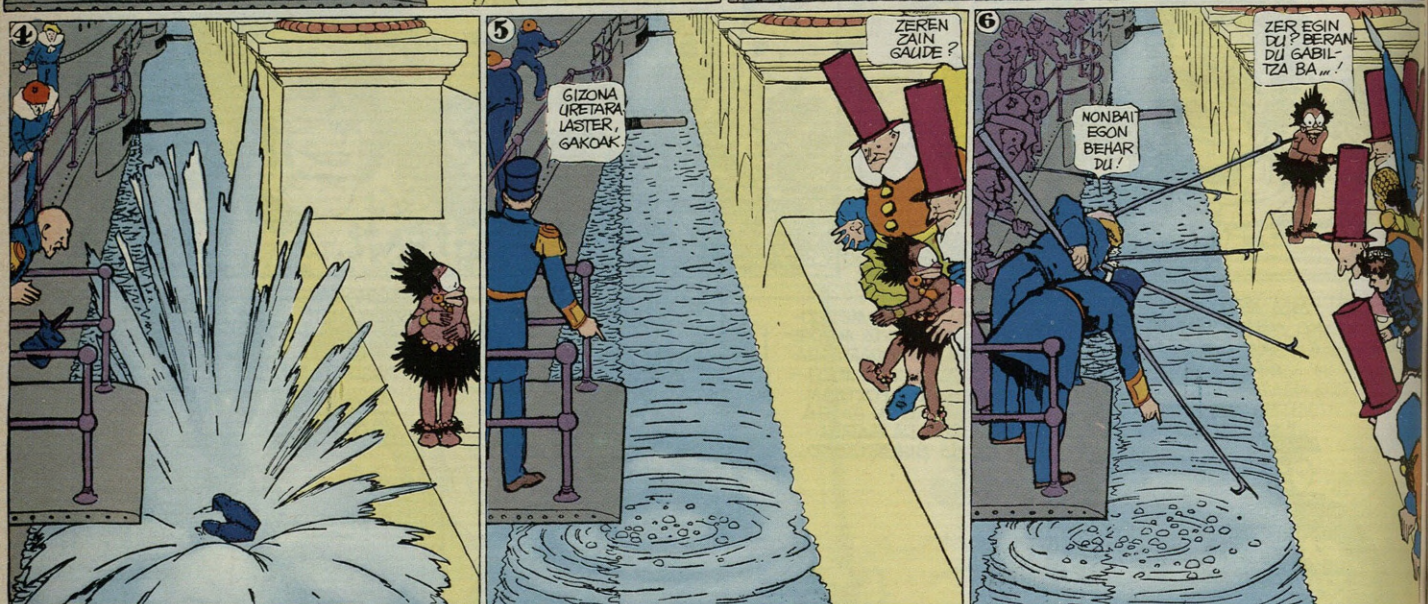
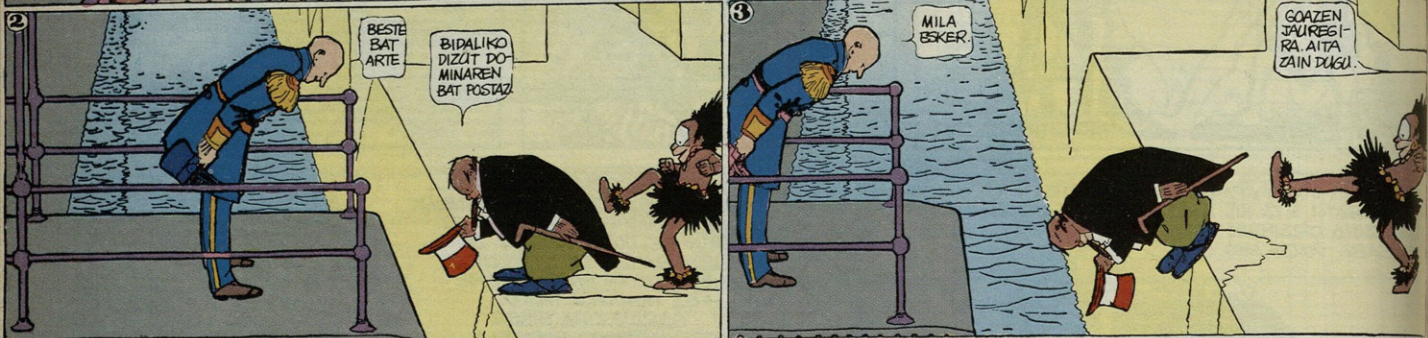
NAHI BADUZU JAN
DITZAKEZU... NAHI-
KOA DA ESUNEAN
BAT JATEA, APARIA...
ETA HILEZKORRA
IZANGO ZARA HO-
GEITALAU ORDUZ.

ZORATUTA ZAUDE.
ONDDO HORIEKIN PO-
ZOINDU NAHI GA-
ITUZU?

HIL DEZAGUN. NAHIKOA
DENBORA GALDU DUGU
DAGOENEKO.

Jarraituko da.

LITTLE NEMO IN LUMBERLAND

Bizkaiko Langabetuen Koordinakundea
erasotzea helburu duela

Langabetuen asanbladen aurkako azpilana egin patronalgoak

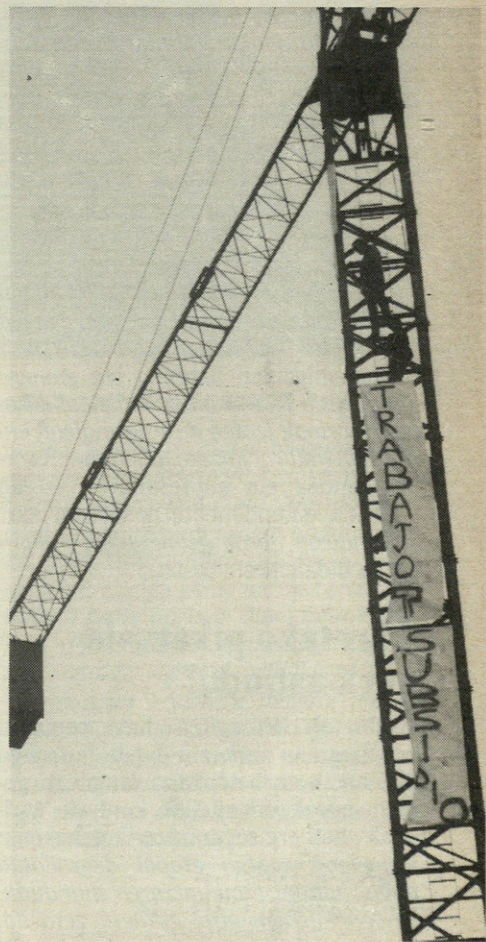
***Bizkaiko Langabetuen Koordinakundea nola
hala erasotzeko agindua eman du Bizkaiko
patronalgoak berriki. Hain zuzen ere, gero eta
sendoago aurkitzen diren lanik gabekoen
erakunde hauek hainbat eta hainbat mobilizazio
burutu dute azken partean, eta antza, bereziki
kezkaturik dabil ondorioz entpresarien mundua,
ofentsiba bat planteatzera iritsi delarik. Guzti
honen berri izango duzue segidakoan
zehatz-mehatz.***

«Ze aldizkaritakoak zaretela dio-
zue?», galdetu digute kezkatu elkarri-
ketarako zita egiterakoan... «Koordin-
akundearen sendotzea egundoko aurre-
rapausoa da langileen mogimenduari
begira, eta hau da azken batean patro-
nalgia kezkatzeko duena, eta urrats ho-
nen gauzatzera bultzatu duena», izan
da adierazi diguten lehena ja Bilboko
egoitzan bilduta geundela.

Argitu dezagun zein den urrats hori
eta zertan den afera. 'Impyme 2025'
imajina entpresak eginiko informe
baten baliatuz Langabetuen Asanbla-
dak erasotzeko estrategia bat planteat-
zen du Bizkaiko patronalgoak, zeina
joan den otsailean 'iragazten' den ko-
munikabideetara; bertan, prentsa mai-
lako kanpaina baten egin beharra azpi-

marratzen da batetik, Bizkaiko Langa-
betuen Koordinakundea desprestigia-
tzea helburutzat hartuta, eta horrezaz
gain, beste kanpaina zenbait antzema-
ten dira, judizial mailakoa kasu, «gu kri-
minalizatzeko asmotan beti ere —heldu
dio hariari solaskideetako batek—. Ho-
rra hor bestela gure aurka esaten dituz-
tenak, ETA eta HBren estrategiaren ba-
rruan kokatzen gaituztelarik besteak
beste».

Mantenusariaren eskaera, denontzat
lana, ordu extren aurkako borroka, ga-
rraio publikoen dohaintasuna... izan di-
ra orain bitartean han hemenka saka-
banaturiko langabetuen asanbladek su
eta gar defendatu izan dituzten zenbait
puntu. Eta gaur zertan dira? Nola daude
antolatuturik? Ze politika defendatzen du-

te? Nola dakusate sindikatu eta partiduen borroka? galderak bota ditugu mahai gainean gai honi bere osotasunean heltzekotan.

Koordinakundearen barruko trajea

«Ja egunero biltzartzen gara egoitzan —diosku Bizkaiko Langabetuen Koordinakundeko partaideetarik batek—, eta bertan hartzen dira gure erabakiak oro». Esan digutenez, 2.000 langabetu inguru biltzen ditu Koordinakundeak, funtzionamenduari dagokionean, komisoetan banatzen dituztelarik sailez sail jorratzen dituzten lanak, obra berrien segimendua dela (Udalek ematen dituzten lizentziak), ordu extrak, legeak agintzen dituen kontratuen konplimentua; berehala azpimarratu digute beren artean ez dagoela ez jaun ez morroirik, baseko lana jorratzen dela, bakoitzaren parte hartzea bultzatzen; asanblada orokorra da erabakitzaile bakarra, eta bertan markatzen dira Koordinakundearen ardatzak.

Patronalgoaren agindutara egin den informarekin hasi zaizkit segidan, bertan azaltzen direnak ukatu eta euren funtzionamenduari buruzkoak erabat argitu asmoz. Hala zioen irakurri didaten pasarte batean: *«langabetuen asanbladen eguneroko lana obren segimenduan oinarritzen da batipat, non inposatzen dituzten beren eskaerak, enpresari edo Udalak koordinadoran dauden langabetuak lanean sar ditzaten presionatuz».* Arrapaladan erantzun diote auziari banan bana: *«Edozein obratan bete beharreko gutxiengoak betetzen ez direla frogatu bezain pronto —hasi zait bata—, bertan dabilzan langileekin asanblada bat egin ohi dugu arazoa zein den adierazten zaielarik; ondoren, enpresariarengana jotzen dugu».* *«Guk ez dugu sor ez daitezkeen lanpostuak sortzera behartzen inor —zioen bigarren batek—, eta gainera gure presio bideak erabak zilegiak dira, enpresarioak izaten dira normalean enfrontamendura jotzen dutenak».* Koordinakundea eta enpresariaren artean ez bada entendimenturik lortzen zer? *«normalean obrak geldierazten ditugu»* argitu didate beste behin.

Obretako pikatxoia nork astindu?

Obretan lan egiten duen peoiaren erredioografia aurkeztu didate hurrengo atalean, noiz behinkako langileak gehientsuenak, ebentualak, kontratu 'zurikoak', beti ere segurantzarik gabekoak: *«langileon egoera erabat degradatua dago, batipat eraikuntzaren munduan. Honen aurrean gure eskaera zera da: enpresariak kontratatzen duen jende*

«Abertzale erradikalek babesten dituzte langabetuen asanbladak»

Mikel Orrantziaren, sasoi batean ETAn aritua eta «Askatasuna» aldizkari-ko zuzendaria izana besteak beste, esku dagoen imajina enpresa dugu 'Impyme 2025', Bizkaiko Enpresarien Elkargoaren eskaeraz Bizkaiko Langabetuen Koordinakundeari buruzko informea prestatu duena. Bertan, langabetuen mogidaren analisia eta diagnostikoa egiten da, ondorio bezala mogimendua *«abertzale erradikalek»* babesturikoa bezala kontsideratzen delarik.

20 orrialdetako txosten honek aditzera ematen duenez, *«bortxa eta presio psikologikoz baliatzen dira obrak gelarazteko»* Koordinakunde honetan antolatutako langabetuak, *«behin arazo lokala sortzen denean arraz zaila egiten delarik ahultzea haiek sor ditzaketen ondorenak, jendea orokorrean arraz sentiberatuta bait dago arazo latz honekin, eta are gehiago komunikabideetan lan egiten duten profesionalak».* Lehen aipatu bezala, arreata berezia jartzen du mogida honen konposagai politikoa aztertzerakoan segidako interpretazio honen tajutuz: *«oso kontutan hartzekoa da HB eta bere inguruko mugimenduen gorakada azken parte honetan, honek berarekin ekar dezakeelarik zenbait postura edo errailetako jarreraren indartzea, langabetuen asanbladena kasu, gero eta koordinatuago eta organizatuago daudenak».*

Beste batean argudiatzen duenez, *«HB eta bere inguruarentzat»,* EMK, LKI eta KASeko beste taldeak sartzen

ditu honetan, *«langabetu kronikoak 'baza' ederra izan daitezke egoera politiko-juridiko honen aurkako borrokan lagun eta militante kopurua gehitzeko»,* eta beraz, *«ez litzateke harritzekoa izango langabetuen mogidak ere indartzea egoera honetan, horretarako MLNVren sustentoa izango dutelarik».*

Erabateko garrantzia ematen zaio txosten honetan informazio mailan jorratu beharreko lanari: *«aldeaz aurretik aukeratutako komunikabide zenbaitean enpresariak eginiko txostenak sartu behar dira, elkarriketa zenbait egin kazetari batzurekin guk daukagun informazioaz busti daitezen...».* Ikusten da erasoaren nondik-norakoa, ezta?

Informe de Situación Recogido
CENTRO INDUSTRIAL Y MERCANTIL DE VIZCAYA
(CIMV)

CAMPAÑA DE COMUNICACIÓN Y SENSIBILIZACIÓN DE LA
OPINIÓN PÚBLICA

PLAN DE ACTUACIÓN Período: TRES MESES
(enero, febrero y marzo/89)

ÍNDICE - SUMARIO

1. Análisis de situación y diagnóstico	2
2. Objetivos	5
3. Públicos objetivo	7
4. Medios de actuación propuestos	11
5. Programa de actuación	14
6. Calendario de acciones propuestas	17

kopurutik %50a Koordinakundeako jendea izatea, 6 hilabetetako kontratu batez, gutxienez, lan egingo duena». Datuok lekuko: azken bi urteotan 600dik gora lanpostu sortu dute obra-obra lanerako dituzten eskubi-deak aldarrikatuz (horietarik gehienak inoiz lan egin ez duen jende gaztea delarik), *«horregatik erantzun du Bizkaiko patronalgoak, ondo organizatuz gero badakitela min egin dezakegula».* Erantzun honen lekuko, Erandion oso berriki eman dena adibidez: Bilboko metrorako obretan Enpresarien Elkargoak hartu erabakietan Koordinakundeak gomendatutako langilerik ez hartzeko zioten, txantaia, indarkeria erabiltzen dutela argudiatuz: lan-terrorismoa hitza aipatzen zen zuzen-zuzen.

INEM, sindikatuak...

Enplegurako mahaiak (Gasteizko ad-ministralgoa, patronalgoa eta sindikatuak bildu dituen herri obretarako enplegua banatzeko), INEM... langazian dagoen edonorrentzat ezinbesteko egiten diren erreferentziak ere aipatu ditzakidate ja etenik gabeko solasaldian: *«Obra publikoetan kasu, INEMeko zerrenden kontrolik ez dago, porrot bat da, zerranda beltzek funtzionatzen dute, jende borrokalariena kanpoan uzten da; azken batean patronalgoaren pape- ra betetzen du —eritzi dute denek aho batez—, ustelkeria besterik ez dago, demagogia, entxufismoa, eta horren aurrean gure defentsa egitea besterik ez zaigu geratzen, ze langabetua gero eta*

Bizkaiko Langabetuen Koordinakundeak argiro salatu du: "terrorista bakarrak besteak dira, empresariak"

baztertuago bait dago, eta egun, ez Gobernuak, ez partidu politikoek, ez sindikatuek ez bait dute beren programetan kontutan hartzen langabetuen egoera». Baina nola defendatu? Patronalgoak txantaia egiten duela diozue, eta langabetuak erabiltzen dituela langileen eskaerak baztertzeko; sindikatuek bestalde, ez omen zaituzte defendatzen, edo defentsarik egin badute porrot egin dutela diozue; Gobernuak makroekonomiaz hitzegiten duenean berriz, ez duela zuen egoera ikutzen... «Guk honen aurrean ez dugu nahi sindikatu eta gure artean egon daitezkeen kontradizioak areagotzea enpresariak nahi duten bezala, ez eta lana duten eta langabezia dagoen langileen artean istilurik sortzea; Enplegurako mahaia direla-ta

uste dugu sindikatuak desbideratuak dabiltzala patronalgoak eta Gobernuak egiten dien eskaintzaren aurrean, eta sindikatuak tranpan erori direla, eta honela, sindikatuek ez gaituzte laguntzen...». Aipatu behar, azken mogidetan, martxoak 3ko manifestaldia egiteko orduan kasu, partidu politiko eta sindikatu ezkertiarren laguntza jaso dutela langabetuen asanbladek, hala nola HB, LKI, LAB, CNT, ESK-CUISena, beste zenbaitetan gertatu den modura.

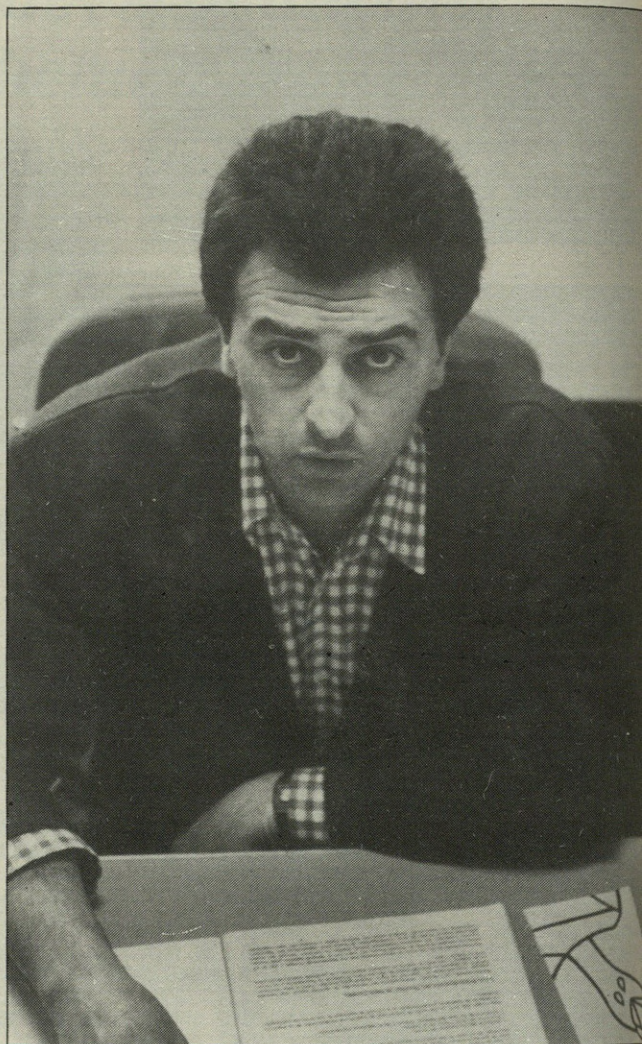
Gero eta organizatuago

«Azken urteotako langabetuen mogimenduen baitan duela gutxi arte oso borroka puntualak eta loturarik gabek egin badira ere, zeintzuek hein

haundi batean ez dioten mogimenduari mesede haundirik egin, azken partean buelta eman diogu eta hor daukagu kontratazio mailan eragin dugun mogida, jende asko gureganatu duena; inguratzen ari zaigu jende berria beraz, manifestan parte hartzen duena eta sakonketa politiko baten gauzatzen hasi dena, egungo egoera juridiko-politiko borrokatzen. Aurrera begira ikusiko dugu, martxoan Strasbourgera joateko asmoa dugu, gure saioak indartu behar ditugu ze horretarako legitimazio osoa bait dugu. Ez dago eskubiderik gu gauden bezala egoteko!».

LOREN ARISTI
ARTURO IZARZELAIA

*Ea herrixka bizkaitarrean
jaioa, 36 urtetako irakaslea
dugu Karmelo Landa. Filosofia
eta Letren ikasketak burutu
zituen, frankismoaren azken
urteotako giro nahasi hartan,
Deustuko unibertsitatean, eta
ikastola desberdinetan lanean
aritu ondoren, orduan
Informazio Zientzien
Unibertsitatea zenera jo zuen,
Hizkuntza eta Literatura
irakasle bezala aritzeko. Hauxe
izan da Karmeloren lanbidea
azken zortzi urte hauetan, baina
ez da izan, ezta hurrik ere, bere
ardura bakarra: 'Gernika 37-87'
batzordeko gizon publikoa izan
da bere sorreratik, eta
azkenaldian, orain bi urte
Amnistiaren Aldeko Batzordeko
Komisio Nazionalerako
aukeratu zutenetik, presoen
aldeko burrukan dabil buru
belarri.*

Karmelo Landa: **«Ideologia bat da** **komunikabide gehienek** **onartzen dutena»**

GALDERA: Informazio Zientzien Fakultateko irakasle zarenez, komunikabideen mundua oso ezaguna izango zaizu. Gurea bezalako gizarte gatazkatsuan nola ikusten duzu komunikabideek betetzen duten papera?

ERANTZUNA: Hau aspaldiko eztabaidagaia izan da. George Orwell idazleak, adibidez, adierazpen askatasunari buruzko hitzaurre batean, mentalidade gramfonikoa deitzen zuena aztertu eta salatu zuen, hau da, maila teorikoan beste botereen kontrolerako izan beharko zuen komunikabideen indar horrek boterearen aldeko jarrera hartzen zuela esaten zuen Orwellek, adierazpen askatasunaren kontra dagoen jarrera homologatzailea hartzen zuela alegia. Hau da, gai batzuk debekatuak dira eta gai horietaz ezin da erizpide objetiborik edo kritikorik eman, gai horietaz jarrera horiek baterakoak izan behar dute.

Zentzu horretan, nire ustez, badago zer salaturik. Egia esan, nahiko aztoratuta eta ikaratuta nago komunikabideek azkenaldian hartzen dituzten jarreretatik eta betetzen duten funtzioaz. Benetan kezagarria da. Zergatik? Batetik, gizarte moeta honetan eritzi publikoaren konformazioak indar garrantzi handia hartzen duelako, eta eritzi publikoaren konformazio eta manipulazioarako egundoko garrantzi dute gaur egungo komuniabideek. Mundua bera oso txikia da, komunikazioa oso arina da eta eritzia mundu mailan egiten dela ia ia gaur egun.

GALDERA: Nola gauzatzen da eritzi publikoaren manipulazio hori, zein mekanismo erabiltzen dira?

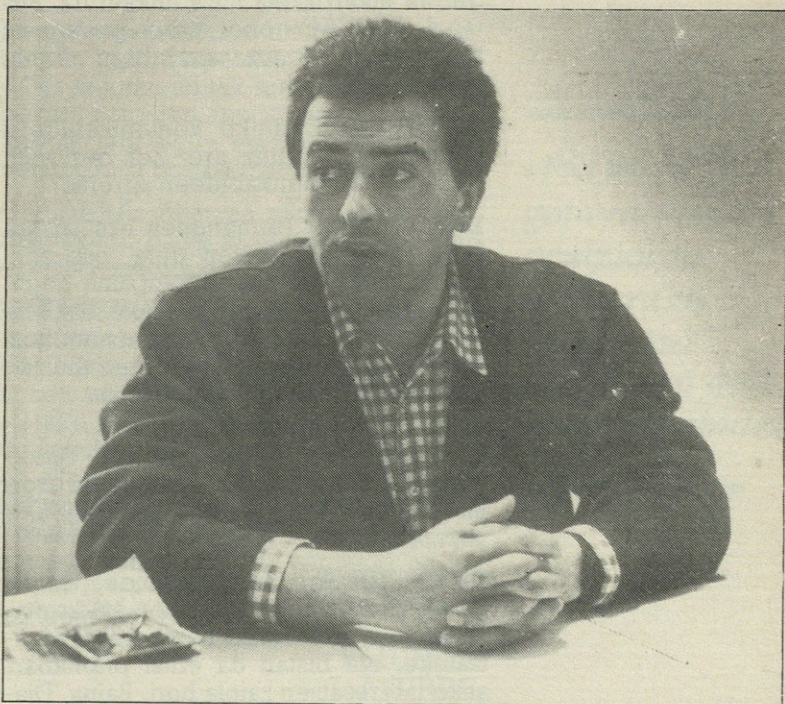
ERANTZUNA: Batzutan oso modu nabarmenez egiten da, boterea eta komunikabidearen arteko erlazioa oso nabarmena izaten denean —telebista kasu— baina beste batzutan, erlazio hori horren nabarmena ez denez, manipulazioa ez da horren nabarmena, baina bai da efektiboa. Zergatik? Komunikabide horiek, formalki behintzat, boterearekiko independentzia bat gordetzen dute, pribatuak dira... Baina praktikan, arrazoi desberdinegatik, erabat lerratuta daude boterearekin, eta Estatuaren logikarekin. Eta lerratze hori nola gertatzen den aztertu behar dugu. Lerratze horretarako badira zenbait elementu material, baita ideologikoak ere. Batetik, normalean komunikabideen jabeak oso loturik daude Estatuan botere ekonomikoa duten taldeekin; egunotan adibidez publikatu izan da 'El Correo Español-El Pueblo Vasco' eta 'Diario Vasco' egunkariak BBVrekin eta dituzten loturak. Hor badago, beraz, arrazoi material bat.

Gero badira arrazoi ideologikoak, egun, ideologia bat da komunikabide gehienek onartzen dutena. Komunikazioa ezin da objetiboa eta neutrala izan hainbat gai ikutzerakoan. Gai horien artean dugu, adibidez, demokraziaren defentsa deitzen dutena, azken finean konstituzioak definitzen eta mugatzen duen demokraziaren defentsa. Hemen berriro daukagu Orwellek mentalidade gramfonikoa deitzen zuenaren azalpen oso argia. Orduan, konstituzioa baino haruntzago dauden mugimenduaren kritikan eta mugimendu horren kontrako erasoan, komunikabideak erabat beligeranteak dira. Gainera, badute ideologia bat eginda horretaz, hau da, konstituziotik kanpo dagoena demokraziaren etsaia da, eta etsaia denez, komunikabideek ere nolabaiteko obligazio moral eta sozial bat hartzen dute etsai hori jartzeko eta etsai horren kontra egiteko.

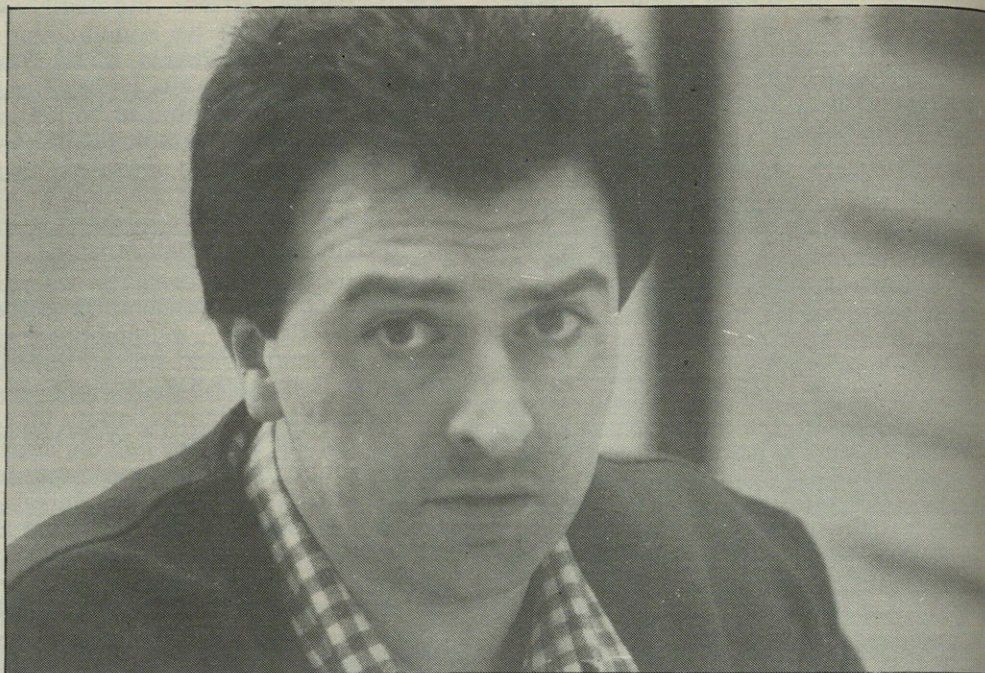
Horrek errealitatearen distorsio handia sortzen du eritzi publikoan, eta problema latza da, oso latza eta oso kezagarria, bereziki, burrukan ari den Euskal Herriarentzat bereziki. Horren ondorioak ikus daitezke hainbat tokitara joan eta jende askok hemen gertatzen denari buruz nolako distorsio ikaragarria daukan ikusiz.

Mekanismo zuzenez ere baliatzen dira. Madrilen egin izan dira, adibidez, bilerak, bada, borroka antiterroristaren arduradun direnen eta kazetari batzuen artean hain zuzen guzti horretaz tratatzeko. Beste batzutan ere ez dira hain zuzenak, baina kontzeptuak, semantika azter daiteke, terrorismo hitzaren erabilera,

«Konstituzioa baino haruntzago dauden mugimenduaren kontrako erasoan komunikabideak erabat beligeranteak dira»

**«Presoak
kolektibo
modura
antolaturik
daudenez, eta
irtenbide
politikoa
aldarrikatzen
dutenez,
kolektibo hori
apurtu egin
nahi dute»**

banda armada edo banda terrorista hitzaren erabilera.

GALDERA: Azkenaldian dextente aldatu izan dute negoziazioa kontzeptuaren inguruko semantika...

ERANTZUNA: Oso bitxia izan da, eta gainera bateratu egiten dira. Momentu batean kontzeptu bat irteten da eta prentsa guztia hori erabiltzen hasten da. Lehenengo negoziaketa espontaneoki erabiltzen zen. Gero terminu hori errefusatu zen, ez zegoela negoziatorik, eta gerora elkarriketa hitza finkatu da. Bistan da PSOEn gobernuaren posizioen arabeko hizkuntza erabiltzen dutela komunikabideek.

GALDERA: Estatuko komunikabideez mintzatu zara batez ere. Zer deritzozu hemengo komunikabideen jarreraz?

ERANTZUNA: Hemengoek ere jarrera berdintsua mantentzen dute, oso zini-koa. Halako intoxikazio kanpaina gogor-rrak normalean estatu mailako eta Ma-drileko komunikabideek botatzen dituz-te baina hemengoek jaso egiten dituzte, eta erabili. Zinismo ikaragarria da.

GALDERA: Zer iruditu zitzaizun 'Diario 16'ek ETArri egindako elkarriketa argitaratzea eta horrek eragin zuen kontrako jarrera hura?

ERANTZUNA: Komunikabide batek ETArri elkarriketa bat egitea eta argita-ratzea oso normalizat hartu beharko li-tzateke, eta bistan da eritzi publikoari asko interesatzen zaiola hori. Baina 'Dia-

rio 16'ek argitaratu zuen eta eskandalu-ikaragarria eragin. Politiko eta kazetari asko argitaratze horren kontra agertu zen, zergatik? Hor egon diren kontrako jarrerak adierazten dute prentsaren pa-peraren inguruan dagoen zinismo ofizia-la. Nik gogoratzen ditut adibidez Ban-dresen deklarazioak, niretzat eskandalu bat ziren: Bandres erabat haserreturik 'Diario 16'ek elkarriketa hori publikatu zuelako, terroristei egindako mesedea zela, propaganda zela eta abar. Zergatik haserretzen da Bandres? Zergatik haserretzen dira politikari ofizialak —status honekin erebat identifikaturik dauden politikariak—? Zergatik halako eskanda-lua montatzen dute euren teoriaren ara-bera printzipio sakraturik baldin bada hori informazioaren askasuna bada? Gal-dera garrantzitsu bat da hori, eta galde-ra horren erantzunak gauza asko argi-tzen ditu sistema honen funtzionamen-duari buruz, gauza asko.

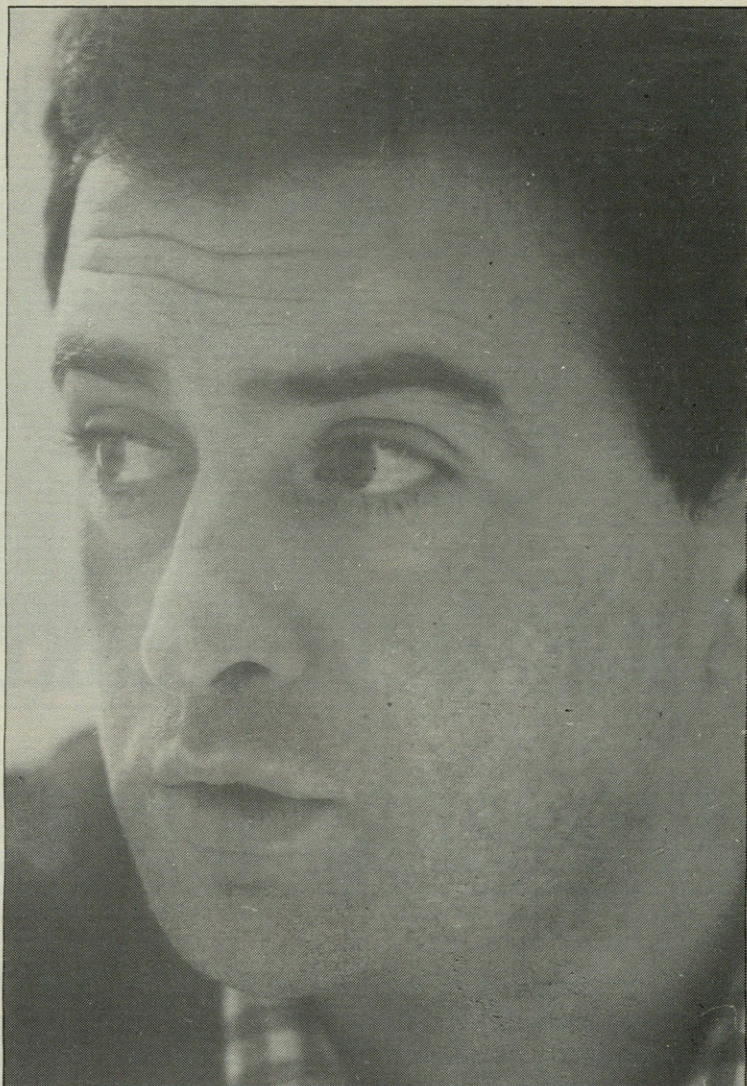
GALDERA: Amnistiaren Aldeko Batzor-deetako partaide bezala, duela bi hile presoek aurrera eramandako burruka-ren ondoren orohar zein egoeratan aur-kitzen diren azalduko al diguzu? Aldatu al da ezertan euren egoera?

ERANTZUNA: Bai, ardatz baten inguruan aldatu da. Estatuarentzat erabat inkomo-doa da preso politikoak izatea, orduan. Estatuak hasieratik egin zuen ahalegin ideologikoa preso politikoak zirela uka-tzea izan zen: demokrazian gaudenez, ez dago preso politikorik, denak dira komunak. Beno, hori sofisma hutsa zen, manten ezina, eta nabarmenki gezurta-

tua izan zen hauteskundeak iritsi zirenean nazio askapenerako mugimenduak bere indarra erakustean. Ondorioz, Estatuak, eta iada PSOErekin sartzen gara, erabilitako neurriak beste batzuk izan dira. Presoak zigortzera jo izan dute gehiago. Taktikak aldatuz joan dira, nire ustez, frakaso nahikotxo jaso dutelako azkenaldian. PSOE gobernura heltzean lehenengo kontzentrazio kartzelak frogatzen dira: kontzentrazioko gartzela handiak, neurri berezitakoak, jendea psikologikoki gastatzeko eta abar. Horrek ere porrot egiten du. Italiatik damutuaren eredu hartzen dute orduan, hona moldatzen dute, helburu hori polimilien eta EEren zuzendaritzaren damutze prozesuarekin indartzen da. Honek ere frakasatu egiten du eta azken urteotan berriro taktikaz aldatzen hasten dira: sakabanatzea bultzatzen da, gartzela handietatik ateratzen dituzte, eta hainbat gartzeletan sakabanatu. Horrek ere frogatzen du, azken burrukarekin batez ere, nahiz eta halako gartzela txikietan sakabanaturik egon, presoak sendo mantentzen direla kolektibo modura, eta bestetik, eta hau faktura oso inportante bat da, elkartasun mugimendua, batez ere Gestoren bitartez bideratzen den mugimendu hori mantentzen dela. Eta konturatzen dira horrek ez duela balio, eta iada hasi dira publikatzen guk susmatzen genuen gauza bat: presoek bereizketa beste modu batez, ez gartzela desberdinetan sarturik baizik eta gradu desberdinetan sakabanatuz presoak. Zer nahi dute saio honekin? Aspaldiko helburua, presoak kolektibo modura antolaturik daudenez, eta irtenbide politikoa aldarrikatzen dutenez, kolektibo hori apurtu egin nahi dute.

GALDERA: Amnistiaren Aldeko Batzordeen V. Asanblada duzue aste honetan. Zer dela eta egingo duzue asanblada berezia?

ERANTZUNA: Bai, asanblada extraordinarioa da, koiuntura oso konkretu batean aurkitzen garelako egiten dugu bosgarren hau, oso garrantzitsua iruditu zai-gulako momentu honetan amnistiaren aldeko mugimendu osoak jarrera publiko argi bat kaleratzea. Zergatik? Bistan da negoziaketa edo elkarrizketa prozesu bateta sarturik gaudela, negoziaketa aurreko fase horretan. Azkenaldian, Estatuak, komunikabideak, prozesu honen inguruan jokatzeko ari dira, eta jokorako tresna erabilieta hain justu presoak eta errefuxiatuak dira. Azken finean bahituri politikoak edo rehen politikoak dira presoak; gobernua eta talde politiko ofizialak baliatu egiten dira presoek txantaila politiko bat egiteko. Orduan, guzti

hau gertatzen ari den unean, iruditu zai-gu oso inportantea dela amnistiaren aldeko mugimenduak argi adieraztea publikoki zein den amnistiaren erreibindikazioa gaur egun eta zein den jarrera negoziaketa posible baten aurrean.

GALDERA: Aljerren elkarrizketa badi-rela dirudi, baina erreintsertzioaz baino ez dela hitzegingo dio gobernuak...

ERANTZUNA: Gu amnistiaren aldeko mugimendua gara, eta amnistia erreibindikatzen dugu, baina mugimendu honek oso argi dauka presoak guztiak aterako balira ere, horrek bakarrik, besterik gabe, ez lukeela ezer konponduko, eta hori preso guztiek argi daukate. Kanporatze horrekin batera marko politikoaren aldaketa nahiko inportante bat eman beharko litzateke, zergatik? bestela hurrengo egunean gartzelak beteta izango genituzke!

I. MURUA
L. AGIRRE

**«PSOEren
gobernuaren
posizioen
araberako
hizkuntza
erabiltzen dute
komunikabideek»**

Errealeko presidentea Atotxako zelaia
noiz utziko desiatzen

Iñaki Alkiza, estadio berria esku batean ekipo zaharra bestean

Elkarrizketez nekatuta dagoela azaldu digu Iñaki Alkizak Errealeko aretoan sartu bezain pronto, baina Donostiako taldeak gaur egun dituen arazoei buruz bere iritzia jasotzea lortu dugu. "Estadioa" izan da elkarrizketaren ardatza, honezaz gain beste zenbait gai ere jorratu ditugularik.

Duela zortzi edo bederatzi urtetik hona, Atotxako futbol zelai zaharra uzteko ahaleginetan ari da Donostiako ekipoa, azkenik Anoetako estadioa irtenbide bakarra bilakatu delarik dirudielarik, Errealaren eritziaren aurka. «Anoetan soilik estadioa egiteko aukera dago. Bai gobernua, bai diputazioa eta bai udaltzeko jendea estadioaren aldeko agertu dira. Guri kanpoa eraikitzea atsegingo litzaiguke, baina dirua jaso nahi badugu estadioa egin behar dugu».

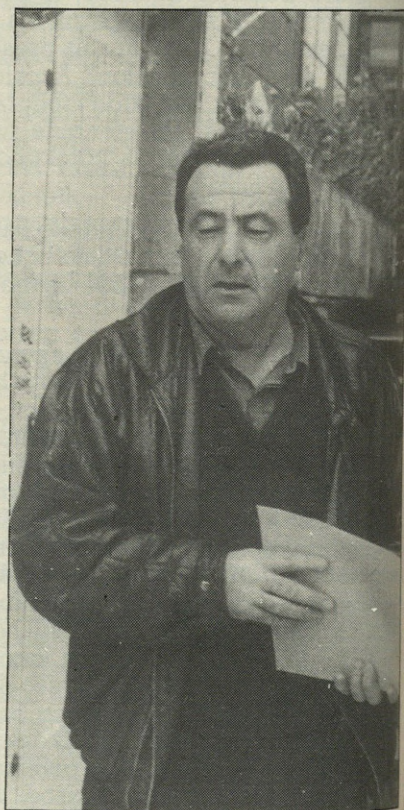
Diru publikoaren erabilera

Prensa mailan erabiltzen diren zenbakien arabera, 2.000 miloietakoa proiektua dugu Anoetakoa, azkenik gauzatuz gero diru publiko frango erabiliko delarik erakunde pribatu baten baitan garatuko den honelako proiektu batetan. «Erakundeen arteko harremanak nahiko aurreratuak daude, eta gutxinaka gutxinaka akordio batetara ailatzen ari gara». Eginiko zatiketaren

arabera, udaletxeak, gobernua eta diputazioak 800 bat miloi ipiniko dituzte, CSD delakoak 700 bat miloi eta azkenik zelaia "jabea" izango dena, hots, Errealak 500 miloi ipiniko ditu. «Guk orain daukagun arazo nagusia, jarri behar dugun dirutzaren jatorria da, hain zuzen ere hortan gabiltzalarik».

Atotxakoa udal futbol zelaia izaki, Erreala da bertan aritzen den ekipo bakarra. Gauzatu beharreko estadioaren inguruan, atletismoaren mundutik bati-pat, kritika frango entzun ahal izan dira azken hilabeteotan, Errealaren baitan, kanpoaren "jabe" izatea bait da helburua. «gure helburua, estadioan Atotxan gauden bezala egotea da. Nik uste dut atletismoko mitinak eta burutuko direla estadioan bertan, baina ez gaude Julio Iglesias eta partidu politikoak adibidez, bertan iharduteko prest, hortik ez gara pasako».

Dakusagunez, Erreala izango da bertan arituko den futbol ekipo bakarra,

Iñaki Alkizak, 'sinisteko ikusi egin behar' zioen estadio berria dela-ta.

Duela 8 hilabete pasatxo, beste lau urtetarako presidente gisa aukeratua izan da Iñaki Alkiza.

dirua ordea Gipuzkoar ororen poltsikutik aterako da, nola konpreni daiteke hau? «Arrazoi horrexegatik ez da egiten kanpoa, ez da Errealaren estadioa izango, Euskal Herriko esatadioa baizik. Atotxan ere futbol zelaia ez da gurea, udaletxearen da».

Azpiegitura kaxkarra

Ezin aipatu gabe utzi noski, Errealak duela urte batzuk Zubietako kanpoaren alde eginiko apostua, hor sartutako diru kopurua ez bait da txantxetako. Anoetako estadioa gauzatuz gero, Errealak ez du Zubietako ingurunea bertan behereazteko asmoa, are gehiago, berrikuntzak egiten dihardute Donostiako ekipokoek. «Hori ezin da bertan behera utzi —dio Iñakik—, diru dezente sartu bait dugu, eta gainera oraindik ere hortan ari gara. Orain artean darabilzkitun kanpoez gain, bi hilabete barru beste bi kanpo berriren jabe izango gara».

Gipuzkoako futbol federakuntzaren gidaritzapean, bi dira Donostiako eki-poei erabilgai dituzten zelaia. Anoeta eta Matigoxotegikoa hain zuzen ere. Datu honen aurkezpen soilak, garbi azaltzen du Donostiak kirol mailan duen azpiegitura kaxkarra. Egoera honi jaramonik egin gabe, soilik goi mailako kirolarien probetxurako gertatuko den eraikuntza bati ekingo diote erakundeek. «Estadioa gauzatuz gero, egoerak orain bezala jarraituko du. Dena dela esan beharra dago, estadioaren alboan beste zelai txiki bat egingo dutela, guztien erabilerarako noski».

Estadioaren arazoa saieskatuz, aurreko taldeak eskeinitako kirol maila aztertzeari ekin diogu, birritan tira behar izan diogularik Iñakiri mingainetik ba-

“Neretzako atzerritarrek ez dira frantziarrak eta britainiarrak, Ebrotik beherakoak baizik”

lorazio bat eman dezan. «Balorazio bat ematea oso zaila da. Dena den kontuen eduki behar dugu, urte hasieran hiru mutil joan zitzaizkigula, gerta zekigukenez bildur ginelarik».

Etxekoan aldeko apostua

Nahiz eta Iñakik ez aipatu, jende artean nolabaiteko dezeptzioa soma daiteke, hau errege kopan kanporatuak izan ondoren areagotu egin delarik. «Errege kopan esperantza handiak geneuzkan, aurreko urteetan oso denboraldi bikainak egin bait ditugu honako txapelketan. Baina azken neurketan Oviedok kriston jipoia eman zigun. European orde oraindik hor gaude, nahiz eta kon-

traesana iruditu, lehengo urtean ekipoa hobeago batekin bigarren txandan kanporatu bait ziguten. Azkenik, eta ligako txapelketari dagokionez, lehengo urtean hobeto geunden, baina garbi dago ez dugula etsi behar».

Errealeko jokalarien jaiotze datan gainbegirada bat emanez gero, desoreka nabari bat soma daiteke: sei-zazpi bat jokalarik 30 urte inguru dute, eta beste 10-11 batek 22 urtetik beherakoak dira. Orain artean etxeko jokalaria izan badira ekipoaren ardatza, taldearen bilakaera ikusiz, jokalaria atzerritarrez hitzegiten hasi dira zenbait kazetari. «Eztabaida hori, neri dagokidanez behintzat, ez da halakorik izan. Hori kazetariren batek sortutako eztabaida da. Neri oraindano ez zait inolako bazkiderik etorri halako eskakizunik egiten». Errealekian pasa diren atzerritarrek, esku bakar batekin zenba daitezke, lortutako garaipenak etxeko jokalariekin lortu direlarik. «Neretzako atzerritarrek ez dira Frantziarrak eta Britainiarrak soilik, esaten den bezala, Ebrotik berakoak baizik».

Jokalariei dagokienez aldaketarik eman ez baldin bada ere, entrenatzailearen esparruan atzerritar bat dugu Donostiako aulkian eserita azken urteotan. Entrenatzaile galesarekin, taldeak izaera berezi bat bereganatu zuen. Hau honela izaki, etxeko entrenatzailei buruz galdetu diogu Alkizari: «Duela lau urte, ekipoak Ormaetxearekin zazpi urte pasa ondoren beherakada bat pairatu beharra izan zuela ikusi genuenean, egoerari irtenbide bat aurkitu beharrean aurkitu ginen. Bi ziren garai hartan genituen aukerak: Sestao taldean aritzen zen Javi Irureta batetik eta Toshack galestarra bestetik. Irureta ez hautatzearen arrazoia, bere esperientzia eza izan zen, orduan urte bakar bat bait zeraman Sestaoko taldea gidatzen».

Orain artean entrenatzailea eta jokalarien arteko harremanak onak izan baldin badira ere, azken asteotan deseroso azaldu izan dira jokalariai entrenatzailearen zenbait adierazpenekin, Madriden aurka jokatu beharreko partiduaren aurretik batipat. «Era horretako gatazkak leku guztietan izaten dira, gehienbat ekipoa ondo ez doanean azaleratzen direlarik. Dena dela azken asteotako gatazkak entrenatzailearen eta jokalarien artekoak izan dira, honez gero gaingidituta daudelarik, entrenatzaile bera aritu bait da banan bana jokalariekin hizketan».

I.GOIKOETXEA

AEKk berreuskalduntzearen alde jokatzeko duen papera aldarrikatuz

Apirilak 14ean abiatuko KORRIKA 6 Iruñatik

Hamar egunez, euskararen lekukoak 2.100 kilometro korrituko ditu nonahi eta noiznahi herri protagonismo zabalean biduz. Irten zaitez kalera eta jarraitu euskararen lekukoa!

Berriz ere, herri lasterketa handi bat ibiliko zaigu Euskal Herri osoan zehar herririk herri eta hamar egunez. Beroen helburua, gure kulturaren oinarria den euskara bultzatu eta indartzea izango da. Herri lasterketa erraldoi hau, KORRIKA 6 deituko da aurtengoa. Jai giroko Korrika honetan milaka korrikarik, sexu eta adin desberdinetakoak, euskararen lekukoa eramanez, garbiki erakutsiko dute euskararen berreskurapenarako ezinbestekoa den esfortzua.

Aurtengo KORRIKAK 2.100 kilometro izango ditu. Iruñean emango zaio hasera datorren Apirilaren 14an eta amaiera, Donostian hile bereko 23an. Gogoratu dezagun, dagoeneko, KORRIKAK bost ekitaldi beteak dituela 1980ko lehenengo apostu hartatik.

Euskara Korrika eta kitto!

KORRIKA 6aren xedea euskaltzale guztiak proiektu amankomun, zabal eta partehartzailea den euskararen berreskurapenean datza. Inkestek diotenez, oso handia da berreuskalduntzeak eskatzen duen iharduna: bi miloi lagun daude euskalduntzeko eta ia miloi erdi alfabetatzeko. Horrexegatik, aurtengo KORRIKAREN mezua "Euskara korrika eta kitto!" izango da. Aurtengo ekitaldiak abiadura bizian euskararen desagertzearen prozesuari aurre egin eta hau gainditzea asmo du.

Bide batez, AEKk Euskal Herria berreuskalduntzearen alde jokatzeko duen papera aldarrikatu nahi da. Koordinakunde honen erroak Baionatik Tuteraino eta Bilbotik Zangotzaraino zabalitzen dira. Aurtengo KORRIKA 6ak AEK bultzatu nahi du bereziki eta zentzu honetan, KORRIKAREN bigarren mezua "Euskal Herriak AEK" dugu. KORRIKA 6ak berreuskalduntzeko plangintza orokorra eskatzen du, hain zuzen ere AEKk eta beste euskal kultur taldeek bultzaturikoa.

Har ezazu parte KORRIKA 6an!

Aurtengo KORRIKAN, aurreko ekitaldietan bezala, parte hartzeko bideak anitzak izango dira. Alde batetik, kilometroa edo kilometroak subentzionatuz eta zentzu honetan, dirulaguntza eskeini nahi dutenek KORRIKA bulego nagusira jo dezakete (AEK-Diputazio Kalea 3-1. 48009 Bilbo. Tf: 94-424-17-10). Bestalde, norberaren herri edo hiritik KORRIKA 6a pasatu orduko, ibilbidean zehar ipinita egongo diren mahaletan petoa erosteko aukera izango da. Zerbaitekin parte hartze pertsonala eragotziz gero "KORRIKA lagun" txartela eros daiteke, edo KORRIKA 6ren izenean Lankide Aurrezki Kutxa zabaldu den 072.000.571-0 kontu korrontean dirua sartuz, norberaren ahalbideak medio izanik noski.

2.100 kilometroko ibilbidea beteko du aurtengo KORRIKAk

Halaber, hiriburuetan Apirilaren 7an eta herrietan hile bereko 9an egingo den KORRIKAREN aldeko kuestazioan lagundu daiteke, edota KORRIKA 6ren oroigarriak erosiz korrika aurretik, oste edo bitartean. Aitaturako parte hartze moeta hauek funtsezkoak badira ere, funtsezkoena KORRIKA 6an korrika egitean oinarritzen da eta ildo honegatik, herri partehartzea ahalik eta zabalean izango dela itxaroten da. Laguntza desberdin hauetatik bildutako sosekin, AEKk aurtengo ikasturteko defizita kitatuko du, jasandako dirulaguntza murrizketak sortua.

Barandiaran eta Laffite omenduko

KORRIKA 6ak gure herriak gaur egun duen etnologorik handiena dugun On Joxemiel Barandiaran eta Piarres Laffite iparraldeko euskaltzain urgazlea izan zenari eskeini nahi dio bere omenaldia. Urte honetako Abenduaren 31ean ehun urte beteko ditu On Joxemiel Barandiaranek. Ataundar honek, sustraia Euskal Herrian eduki izan ditut beti, eta behin baino gehiagotan idatzi du euskara dugula Euskal Herriaren berezko ezaugarria. Guzti honengatik, eta Piarres Laffite ere euskararen alde egin zuen apostuagatik, KORRIKA 6ak bere omenaldia eskeiniko die.

JEXUX ARTETXE

Euskal Kantu Txapelketa igandean hasi zen Beran

Euskal Kantu Txapelketako hirugarren edizioari joan den igandearekin zitzaion Nafarroako Kantu Txapelketa lehen egunarekin. Beran burutu zen lehendabiziko saioa, hurrengo Altsasuan datorren igandean eta finala Donezteben 18an. Hiru kanporaketa hauetarik bostek egingo dute aurrera, ondotik Iparraldekoa Txapelketak jarraituko duela: Barkoxen apirilak 9an, Baigorri maiatzaren 7an eta Larresor maiatzak 25ean.

Finala Zuberoako Iruin burutuko da azkenik, ekainaren 25ean, bertan izango direla aipatu bi kanporaketa hauetako hamar partaide, gehi bana Bordeletik eta Parisetik etorriak. Banaka, binaka nola taldetan parte hartu ohi da Kantu Txapelketan, aurtengo nobedadea Iruñeko Euskalerria Irratiak zuzenean eskaintzen dituela saiook.

Aste honetan

Joxean Ormazabal,
haur literaturaz
erraldoi bat mintzo
(46. orrialdea)

Jakes Ahamendaburu,
Maiatz-ekin kaleratu
(48. orrialdea)

Guillaume Irigoien:
«Ziminoa gizondu?»
(49. orrialdea)

Hiru trikitilari zahar
omenduko Ordizian
(50. orrialdea)

Kulturaren
Aste Borrastea
(51. orrialdea)

Mahmud Sobh:
Palestina eta literatura
(52. orrialdea)

«AEK-RI ERASORIK EZ» LEMAPEAN LAU MANIFESTAZIO LARUNBATEAN

Milaka lagun AEKren alde Hegoaldeko hiriburuetan

Iruñea eta Gasteizko gobernuen administrazioetatik AEKk nozitzen duen erasoaren aurka protesta gisan, iragan den ostiralean ertsialdiak apailatu zituzten Hego Euskal Herriko hainbat udaletan. Biharamunean, Bilbo, Gasteiz, Iruñea eta Donostian manifestazioak.

Apirilean ekingo zaio aurtengo «Korrika»ri, bere seigarren edizioan, 14ean hasi eta 23an amaitzeko. Baina ekitaldiaren aurretik, kanpaina indartsu batetan sartu da AEK, Iruñea eta Gasteizko administrazioetatik eta HABE erakundearen eskutik jasaten ari den erasoari aurre egin asmoz.

Pasatu den ostiralez ertsialdiak egin zituzten koordinakundeko kideek, horietatik Zallakoan Ertzantzak bortizki jokatu zuela ekintza apurtu asmoz. Halarik ere 30etik gora herrietan burutu ziren iragarri ertsialdiak.

Biharamunean, berriz, makina bat lema zabaldu zen Hegoaldeko hiriburuetan barre-

na, guztiak AEKren defentsan eta urteotan zehar egin duen lanak bere horretan tinko jarrai dezan beharra aldarrikatuz: «Eraso guztien gainetik», «Euskarari erasorik ez», «Ez itxi gau-eskolarik», «Euskao Jaurilaritza lapurra», «Ertzantzaren dirua AEKrentzat», «PNV, bete zure hitza», «Euskarak AEK behar du», «Konstituzioa euskararen kontra» eta beste, eta oro «AEKri erasorik ez» lemapean laburbiltzen zirela.

Milaka lagun bildu ziren ateburuan Alfabetatze eta Euskalduntze Koordinakundearen herritar bultzagile eta kideak tartean, «Korrika»ren bezperako kanpainaren barnean.

Nafarroako bertso txapelketa apirilean

Iparraldeko eta Nafarroako 26 bertsolari lehiatuko dira apirilaren 2tik hasita Nafarroako Bertsolari Txapelketan. Iholdi ondoko Larribar herrian ekin zaio txapelketari, Iparraldekoak elkarrekin arituko direla: Ezpona, Mihura, Alkhat, Xalbador, Arzelus, Errexil, Mendiburu eta Laka.

Segidan, apirilaren 9an Leitzan eta gero 16an Sunbillan, nafarrak arituko dira: Martinikorena, Aburuza, Argiñarenatarak, Madariagatarak, Fagoagatarak, Olaetxea, Jaso, Amorena, Eliza-goien, Jantzi, Perurena eta Taberna.

Aipatu hiru saioetarik klasifikatuek apirilaren 23an jokatu dute finala Baigorri, bertan hautatuko direla aurtengo abenduan Txapelketa Nagusira joango diren 7 bertsolariak. Epaimahaian, urtero bezalaxe: Itzaina, Larre, Etxegoien, Epaltza, Urruz eta Bujanda.

EZAGUNAK DIRA BERAK IDATZI, MOLDATU ETA IDATZI LIBURUAK, ETA UGARI ELKAR ARGITALETXEAN BERE ESKUTATIK IGAROAK

J.A. Ormazabal: «Haurrentzat idazteko haur haundi bat behar barrenean sartua»

Garai batean ikastolako irakasle izana, badaramatza makina bat urte Elkar argitaletxean haur literaturaren alorraren arduradun. Ugari dira bere eskutatik igarotako liburuak, eta beste mordoxka bat ere bai bere lumatik sortuak: «Patxibusa», «Maripertxenta», «Kittano»...

Irakasle, bost urte egin zituen Zarauzko ikastolan, eta beste hainbeste gero Beasain-goan. «Seguru asko nik ez nian ezer idatziko eta ezer argitaratuko ikastolan hasi izan ez banintz. Haurrei ipuinak asko gustatzen zaizkiela konturatu, eta bertan ipuinak inprobisatzen hasi ninduan: fantasiaren mundutik eramaten nizkian piska bat». Orduan ekingo zion idazteari: «ikastolan bertan, multikopian aterata...». Beasainen zegoela deitu zuten Elkar argitaletxetik haur literaturako bilduma sail batzu martxan jartzeko. Eta urte baterako hartu zuen ikastolatikako eszedentzia bederatzit urtetan barrena luzatu zaio dagoeneko.

«Elkar-en sartu aurretik itzulpen bat banian moldatua: 'Ketxusen zooa' liburua, baina neuk ezer idatzi gabe. Horrela, Joseba Jakak burua berotzen zidaan esanaz, mundu guztiak Fernando Amezketarraren kontuak eskatzen zituela eta halaxe

egin nian hura: ordurako zeuden hiru liburuak hartu, moldatu eta txukundu. Hori izan huen nere lehendabiziko liburua. Grazia piska bat ematea besterik ez nere meritoa».

Segidakoak izango dira «Kaxkarintxo» (Mariasun Landaren ipuin batetan oinarritutakoa), «Kotti», «Patxibusa», «Margolin», «Maripertxenta», «Kittano»... dozenatik gora erraz. «Oso gustora egin nuen bestea, testu liburu bat duk: 'Zipristin'. Irakurgai liburu bat, bertan hogeit bat ipuin biltzen direla, denak sortutakoak». Orotara laupabost liburu itzuli ditu, eta moldatu ikaragarri mordoa: «nere izena aurkituko duk ezdozein liburutako edozein txokotan, baina oso errazak eta laburrak dituk horiek, marrazkiak testuak baino garrantzia handiago hartzen duela gainera».

Ormazabalen ipuinetan badira estuasun eta larritasunak, baina itsasoak bare amaitzea du gustoko.

Fikzioa eta errealitatea

Joxe Antonio Ormazabal haur literaturan buru belarri sartu zelarik, antza denez bazuen bere literaturaren nondik norakoaren bidea zirriborratua. «Idazten dudanean haurrak dizkiat gogoan. Pretenditzen diat horrelako mezurik eta ez ematea. Kontua gauza politak egitea duk, jolasteko modukoak, barre egiteko».

Ormazabalen istorioetako pertsonaiek fantasia darabilte borborka. «Pertsonaia fantasioso samarrak asmatzen dizkiat, bai. Baina ez naiz ausartzen ehunik ehun fantasia erabiltzen ere. Orduan, ez diat nahi izaten errealitateetik gehiegi urruntzea, fantastikoaren eta errealitatearen nahaspila eta jokuaz piztuko balira bezala. Eguneroko bizitzan gertatzen diren eta ikusten ditugun gauzetatik abiatzen naiz, hortik sortarazten diat istorio baten interesea». Beren liluragarritasunagatik jendearengana iritsi daitezkeen pertsonaia dira sortu Joxe Antonioren lumatik, «bizi garen mundu honetan badiren pertsonaia gordetzen dizkiat hala ere».

Istorioen hariak bizkor eta biziak dira beti, gertakari batetik hurrengo abenturara tarte gutxi kausitzen dutenak. «Aktibo antzekoa izan dadila, eta ez sekula aspertu. Jendeak egiten didan kritikak txo bat duk, bada, nere pertsonaia ia beti ondo bukatu

tsen dutela, mundu zoriontsuko amaieradunak istorioak. Onartzen diat, nere lanak ikusita ez dela deskalabro handirik gertatzen. Pasatzen dituk anekdotak, estuasunak, larritasunak, baina azkenean itsasoa berriz baretu egiten duk. Hori maite diat». Ez horregatik, ez zituen aipatzeke utzi beste idazleren obra 'mingotsagoak' ere, errealtatetik abiatu eta errealtateko hariari fidelki jarraitzen zaizkionak.

Itzulpenetik sorkuntzara

Euskal literaturaren historiari errepaso emanez gero, konturatuko gara haur literaturaren esparruan gauzak de-xente aldatu direla urteen poderioz. Hasiera batean itzulpenen nagusitasuna nabarmena suertatzen baldin bazen ere, azken bolada honetan euskal idazleen eskutikako izenburuen argitalpenak ugaritzen ari dira atzerrikoen aldean. «Bazen garai batean haur literaturako esparruan eskaria, baina produkzioa falta. Argialetxeen lehen joera itzulpenaz baliatzen izan huen, eta hortik delako boom hori, bere garaian bere funtzio inportantea bete zuena. Horren parean hasiko huen jendea piskanaka sorkuntzan, nahiz eta buelta eman ez zaion; horretan dihardugu».

Ormazabalaren ustez, euskal liburutegietan haur literatura kopuru handi samarra kalera eman duen arren, zati tiki bat baino ezin sartu ahalko genuke beste literaturen pareko multzoan. «Poliki poliki ari dituk gure liburuak beste hizkuntza batzutan agertzen, baina gure produktoa oraindik ezezaguna duk beste literaturatan, argitaratua izan denak duintasuna gordetzen duelarik».

Helduentzako idatzi izan duten zenbait idazle ere haur literaturan entsaiatzen hasi dira makina bat. «Bai, eta arrisku tiki bat ere somatzen diat batzutan. Idazle konsakratu batzuk, haurrentzat idazten dutenean, uste diat pentsatzen dutela ez dagoela zertan desberdintasunik egin

“Literaturaren alde ludikoa eta gozagarria azpimarratu behar zaie haurrei. Ikastoletatik barrena kondalaritza saioak egin beharko genituzke”

beharrik haurrentzat, gazteentzat ala helduentzat idatzi; literatura bakarra dela eta ez dagoela zergatik mugak ipintzen aritu beharrik. Teorian interesantea duk, eta kontutan hartzekoa. Baina gero praktikan klabe asko galtzen dituk haurrengana iristea lortu gabe. Batzutan somatzen duk haurrekin komunikatzea kostatzen zaiela.

Eta horretarako haur haundi bat behar duk eduki barrenean sartua, berrenean bizi dena».

Haurrekin ikastoletan barrena

Ikastetxetatik barrena ibili ohi da Joxe Antonio literaturaz solastatzeko. «Batzutan deitzen gaituzte haurrekin

hitz egitera hurbiltzeko. Orduan jasotzen dizkiat inpresioak, zer gustoko zaien eta zerk hainbeste arrakasta izan ez duen. Uste diat piska bat harritu egiten direla ikustean hor aurrean daukatela berek irakurritako istorioak asmatu dituen. Eta galde-tzen dute: 'aizu, eta Patxibusa, hori benetazkoa al da?'. Asko kezkatzen dituk horretaz, fikzioa eta errealtatearen arte muga horretaz, kontatutakoa egia ala gezurra ote den».

Idazleak ez ezik, marrazkilariak ere eraman izan ditu Joxe Antoniok berarekin batera. Kontatzen zigun zenbaterainoko liluraz aritu ohi diran marrazkilariekin, nola egiten duten lan, zenbat datatzen duten dibujo baten margoketan... eta baita eskatu ere arbelean pertsonaia- ren bat marrazteko.

«Haurrak literaturaz goza dezaten esfortzua egin behar diagu, alde batetik idazleek, eta bestetik, noski, ikastola eta eskoletako irakasleek. Behar gabe, literaturaren alde ludikoa eta gozagarria azpimarratuz. Saio politak egin litezke honi dagokionez: ez bakarrik haurrekin hitz egitera ikastolara hurbiltzea, bai eta kontatzera joatea. Koldo Amestoi kontari ikusi izan diat, eta miresgarria duk. Halako saioak egin beharko genituzke, kondalaritzakoak. Idaztea eta kondatzea ez dituk gauza bera ordea. Nik idazten diat, eta idatziko nia- ke norbaitek konda ditzan. Baina ez diat uste ausartuko nintzatekeenik kondatzera».

Hona bitarteko hitzak Joxe Antonio Ormazabalekin luza- ro mintzatu ondoko pasarteak besterik ez dira izan —marrazkilariez solastatu gi- nen, literatura eta hizkun- tzaz, argialetxeetako haur li- teratur plangintzaz—, baina orrialdeotatik kanpo geratu zaizkigun horiek beste nor- baitek jasotzea merezi duela- koan, hemen amaiera. Zo- riontsu eta esperantzagarrie- gia agian?

GORKA ARRESE

TRADIZIOA ETA ERREALITATE HURBILA «ISILKA MISILKA» LIBURUAN

Jakes Ahamendaburu: «Ingurumenak lotuak gara, eta gure poesia horretan mugatua izaten ahal da»

Idazlearen egoerak kutsatutako liburua dugu Ahamendabururena: «Isilka Misilka», oroitzapenekin batean, errealitatean latza ageriz. Eihalarretetik heldu da olerki sail berria, Maiatz argitaletxearen eskutik plazara emana, literaturan estreinatuz idazlea.

Maiatz literatur taldeak iragan berri den urtean kaleratu lau liburretatik bat den «Isilka Misilka» poema liburuaren egi-learekin gertatu ginen. Jakes Ahamendaburu, eihalarlartar gaztea maiztasun handiko idazle dugu, berak bere burua horrela senditzen ez badu ere. Orain artean deus argitaratu gabe, nahiz lumari su lotua izan, ez zaio besteri bezala argitaletxeketan ibili beharra tokatu, hura etorri bait zaio olerki eske.

Nola nahi ere den, badute poemek berezitasun bat, duela hiruzpalau urte idatziak izatea, eta honelako esperientziak ez dira oso gogozko ezin kaleraturik hiru bat urtez pasatu dituzten hainbatendako, kaleratu orduko poesia uste eta gogoak aldatuxe gerta bait daitezke. «Orain urteak iraganik gertatu zait hori, baina ez zait sobera hunkitu, ez dakit, beharbada ez dudala sobera gogoan erabili, baina uste dut agian gibelapen gehiago behar dudana, zeren nik segitzen dut idazten, poemak betiere».

«Liburua idatzi eta, behin bakarrik irakurri dut, eta antzeman dut halako mistizismo bat».

Nitasunean

Errealitate oro ikuspegi bat baino haboroagotik iragan daitekeen jakitunak gaudelarik, aspalditxo honetan Bidasoaz ezker aldeko poesia modu desberdinetan nondik edo handik antzeman daitekeen ingurutik urruntzea ez da ageri Ahamendabururen olerkietan. «Itxaro Borda beharbada aparte, Lanhatur, Zamora, Etxamendi eta nihaur ingurumenak izigarri lotuak gara, eta beharbada gure poesia ere horretan mugatua izaten ahal da».

«Poesian ere bada halako muga bat, hemen eta han idazten denaren artean. Nik segitzen ditutu asko Susa-n eta idazten dutenak, eta atzematen dut halako desberdintasun bat, ez agian bi mundu, baina bai bi molde, bi espresamolde».

Bidasoaz eskuin idazten duten anitzen baitan ikusten ahal den bezala, eihaltarrak objektu, errealitate, gertakizun edo zer nahi ere den, 'nitasun' sakonez maskaratzen, non balia-pide oroitzapena den, eta ondorioz sekuentzien iragate eritmoduna, izen eta adjetiboak errestan ageri direlarik, eta aditzak eskasik.

«Duela hiruzpalau urte Parisen eta Tolosan egon nintzen eta halako egoera bitxi bat iragan nuen, beldur nuen hemengo erroak eta galtzea, eta horrek usatzen dituen igerterat, herrimenez idazten nuen, ez zitzaidan aski irakurtzea. Poema tristemak hemen liburuan, baina bada hor esperantza bat, ez dakit irakurleak sendituko duen. Ez dakit tristemak baina errealitatea hemen Iparralde honetan nik senditzen dudana araba hala da piska bat. Indar handia ematen dugu maila guztietan, baina errealitatea hola da, nahiz optimista naizen biziaz, nik hartzen dut hiru urtetako egoera horren testigu edo lekuko bezala, herrimin oroz».

Tradizio etenaldiaren lanjerra

Jendamide edo belaunaldi arteko kosmobisio ezberdinak gizarte hertsia egun krisian dagoenean sor dezakeen etenaldia begienbistakoa zaio Ahamendabururi, ezaguna zaigun politikazkoan landa gauza beretsua gertatzen bait da kulturaren ere haren ustez: «nik izan ditudan oharren arauera zaharrek ikusten gaituzte beste mundu batean bezala. Eman dezagun hizkuntza bat menderatzen dugula, baina ikasi dugu, halako muga bat egiten dute: 'a, horiek eskolatuak dira, eskolaz egiten dute'. Uste dut, eta nahas mahas dute estudioen eta lortzen dugun kultura horren artean; nik senditzen dut halako muga bat, monte bat. Gero aise konpontzen gara, herrian zerbait muntatzen

JAKES
AHAMENDABURU

ISILKA
MISILKA

Maiatz

dugularik jendeak bere presentziarekin ekartzen du anitz gauza, baina mozte hori senditzen dut. Erran behar da gero idazle gutti garela, minoritatea beraz. Baina berek beren bertsulariak eta darabiltzate, Herri Herri kazetan ere senditzen da mozte hori, orain batura gero eta gehiago sartzen da, gurea atxikiz, baina irratia eta eragina dute. Usatzen dira, baina beharbada urrutetik ikusten dute ene ustez».

«Ez dakit haiek egiten duten kultura ala guk, eskoladunok».

INAKI CAMINO

«ZIMINOA GIZONDU?» DISKOA KALERATU IRIGOIEN ANAIEK

Guillaume Irigoien: «Arazo bat badelarik, oinarri komiko gainean kantatzen diagu»

Lehendik ere ezaguna genuen Guillaume «Hiruak bat» antzerki taldearekin, bai eta bere anaia Frantxuarekin Kantu Txapelketan abesten. Irigoien darrek Elkar diskaetxearekin argitara eman duten diskoa dela eta, kantagintzari buruz solastatzeko aukera profitatu dugu.

Disko bate egiteko proposamena lehendabiziko Kantu Txapelketatik jaso zuten Irigoien anaiek, «baina nola artean ez genuen aski materialik, bigarren Kantu Txapelketatik landa bultzatu gaituk honen egitera». Betidanik aritu izan dira kantuan Frantxua eta Guillaume, «etxeko lanetik ihes egiteko, lagun artean, tabernetan; larunbatetan eta ateratzen ginelarik, ostatura joan, bi pinta arno eskatu eta kantuz ari izan gaituk». Garazi Kantuz izeneko kantaldietan ekingo zioten serio skiago laupabost alditan, gero ko kantutxapleketetan bi aldiz txapeldun geratuz.

«Kantu Txapelketak untsa erakutsi dik badela publiko bat kantari nahiz kantutxapeldun gosa dagoena, eta nahi baduk oraingo kantariak ez dutena betetzen. Horretarako dituk gu bezalako batzuk, eta beste asko ere badituk: amateurrak, beti amateurrak geratuko girela pentsatuz. Nik ez diat ikusten ene anaia bere lana uzten eta kantuari baizik dedikatzen. Martikorena batek ez dik sekula utzi bere baserria».

Umoretsu eta zirika: «Ziminoa gizondu?»

Elkar argitaldarekin kaleratutako diskoak hamar kantutxapeldun biltzen ditu, Irigoien anaien hitzez batzu besteak herrikoia, musikaren konposaketan Larrieu eta Erramouspe lagun lanaz, eta diskoan Altzugaray, Etcheberry, Berterretche, Er-guy, Niko Etxart, Zetoain eta Landabururen kolaborazioz.

«Gure egitea ez da profesional kalitatekoa helburu. Kantu moduari dagokionez, mezuari dagokionez, nahi ala ez ukatzen dik gure bizimoduaren eragina. Kantuak ez dizkiagu arrakasta komertzial baten ukaiteko egiten. Nahiz eta entzulegoagan arrakasta izan duen 'Ziminoa gizondu?' bezalako batek». Gai politiko bataipatzen duena, modu irringar-rik.

«Gure pozitionea duk arazo bat badagoelarik, hartzea oinarri komiko baten gainean, eta horrela uste diat argumentu berez berri batzu ateratzen ahal direla. Zerbait pasatzen dela-

rik, eskual kantagintza moduan beti serio ski, eskuara berezi batean eta egin nahi izan duk, kantagintza 'klasikoa' edo esango genukeena. Guk hori piska bat hausten diagu: gure eskualkia baliatuz lehenik —irri eginarazteko behar duk lekuko jendearen hizkuntza baliatu—. Kantuak istorio argumentalez aurkezten dizkigute, zuzeneko kantaldietarako parodiarako parada eskaintzen dutela.

«Gure irri egiteko erreferentziak frantsesak ditugu, bainan ere eskual bertsolariengan xekatuz. Bertsulariek gai irringarriak aipatu dituzte, erabili diate gai zirikatzaile bat. Ez duk hori galdua, eta horretan bada loturarik Hegoalde eta Ifarraldearen artean». Euskal Herrian ironiari buruzko kanturako ohi-turarik badela erakusteko, gogoratu nahi izan dizkigun baita ere trikitilariak, baina bereziki Nafarroako jota heretikoak. «Jotaren funtzioa zen poderearen aurkako zerbaiten egitea, doinuz eta bertsoz ahoz aho pasatzen zirela».

Bestetik ere, Georges Brassens, Coluche, Font et Val eta beste aipatzen dizkigun frantses *chansonier* tankerako kantagintza umore zirikagarriaren erreferentzia gisan. «'Chansonier' direlakoek egiten dutena duk: zerbait gertatzen duk aktualitatean eta segidan ateratzen diagu kantutxapeldun bat gai hori tratatzen duen modu ironikoan. Egiten diagu herri ttiki batetara gonbitatuak garelarik, aurretetik galdetzen dizkiagu ze berri dabilen herri horretan eta gero bertso batzu egiten autoan goazen bitartean: laborantzako bozkak, auzoetako kontuak, herrietako bozkak..., momentuan ateratzen ditugunak eta ondoren baztertuak geratzen direnak».

Irigoien anaia ezagutzen ez dituzten hegoaldeetarako aukera badute datozten asteotako Astigarraga eta Oiartzungo kantaldietan ilunabarra algaratan igarotzeko.

GORKA ARRESE
AGIÑA

IGANDE HONETAN, ORDIZIAN, OMENALDIA ESKAINIKO ZAIE

Hiru trikitilari goierritar zahar baina ez zaharkitu

Fernando Goenaga 82 urtetako Ordiziako eibartarra, Norberto Oiarbide, «Benta Txiki», 66 urtetako idiazabalدارra, eta Pablo Urretabizkaia, adin bereko besaindarra ditugu, Euskadiko Trikitilari Elkarteak igande honetan omenduko dituen trikitilariak.

Gaztetzen doan trikitixaren hiru zutabe zahar, pipiak jo ez dituen hiru zutabe. Hirurak ditugu soinu-jole, hirurak trikitilari. Hala ere, Norbertok eta Pablok soinua astintzeko zaletasuna etxetik jaso bazuten ere —anaiengandik batipat—, Goenagari ez zitzaion grina hori odolez etorri, besteak beste, soldaduzkoari 'eskertu' behar-ko omen, «Berez izan det afizioa, baina Bartzelonan, soldadu nengoela, erosi nuen lehenengo soinua, Barrio Txinon». Estraineko soinu hori dute gogoan bai: «anaiari erosita-koa erabitzen nuen nik» esaten digu Norberto Oiarbidek; Pablo Urretabizkaia berriz, «33.ean erosi nion Juan Bautista Iturrizti lehenengoa». Hala eta guztiz, ez zen izan bakarra, noski; Goenagak esaterako, 12 soinu izan ditu bereak, horietako bat berak egindakoa «urte bete bat behar izan nuen».

«Gure kasa ikasi behar izan genuen»

Profesionaltasuna zer den ezagutu ez, baina plaza asko korritutako trikitilariak ditugu hirurak. Bai erromerietan, bai eskontzetan ibiliak dira, baina

Fernando Goenaga.

batez festetan eta lagunarteko giroetan arituak izan dira «askotan, benefikoetan ere bai». Etengabeko ihardunaldiak zirela —«aspertu egin nintzen eta utzi egin nuen bolada batez» dio 'Benta Txiki'k—, arazo pertsonalak zirela —«ezkondu eta utzi» Urretabizkaiaaren kasuan—, ez ditugu beti plazan izan. «Ez zen gaur egun bezala, ez; eguerdian hasi behar goizalderarte». Halaz guztiz, beti, behin eta berriz, eusten zioten berriro soinuari. Esaterako, eta

Norberto Oiarbide.

sasoian daudela erakutsiaz, horra hor Fernandoren (bere 82 urteei muzin eginez) hileroko koadrila afariko iharduna, edota Norberto Oiarbideren. «Hori-xe jotzen segitzen dudala, eta gustora gainera!».

Gaurko soinu-jole gazteei buruz galdetzerakoan, bat datoz kasik. Goenagak, zeinak trikitixa baino gehiago edozein euskal pieza jotzen dituen, errepertorio murrizta derizkio egungo trikitiarenari, hala ere, ez dauka errezelorik. «Ederki jotzen dute, lehen baino hobeto, oso, oso ondo» bezalakoak botatzeko. Oiarbideren ustez, «abilidade asko daukate, ondo jotzen dute bai». Urretabizkaia berriz gazteen prestakuntza eta baliabideak konstatzen ditu: «eskola handia daukate, asko dakite. Pieza berri asko jotzen eta sortzen dituzte, ze errestasun handia dute».

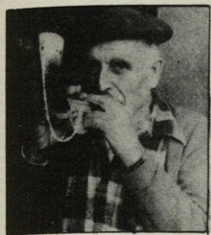
Pablo Urretabizkaia.

Igandean Ordizian

Omenaldiaz galdetzerakoan, esker onekoak direla agertzen digute, zeren beren hitzek izkuta ezinezko poza eta antolatzailerik eta trikitizalei zuzendutako esker hitzak besterik ez dute azaltzen. «Eskertzekoa da gutaz akordatu direla», «Poz handia eman dit» edota Fernando Goenagaren «Zer esango dut, eskerrak ematea ez bada. Ez dut balio diskurtsoak ematen, diskurtsoak soinuarekin eman behar». Hala da, ez ahaztu beraz igande honetan, hilak 12 betetzerakoan, Ordizian zita bat dugula trikitizaleok; goizeko 9,30etan Plaza nagusian. Euskadiko Trikitilari Elkarteak antolatua. Ziur egon, ez dela gitororik faltako. Hiru trikitilari, bederen, horren zain.

JOXAN OIZ
MIKEL ARRIETA

Paperetan idatziak

tzeko ere. Bilbo aldera japonesak eta alemanak etortzen direnean, maiz deitzen didate jotzera joateko eta joan izan naiz; badakizu, gure folklorea ezagutarazteko.

Leon Bilbao, («Hemen», 89-3-3).

IRAKASKUNTZA ELEBIDUNA IPARRALDEAN

Argi eta garbi dago Herriak bere kontu hartu behar duela ikastolaren egoera. (...) Euskaldunak euskaraz eskolatzea, eta gero frantsesa ikastea, alde batetik, eta, bestetik, frantsesdunak frantsesez ikastea eta euskara ikastea. Horiek dira elebitasunera heltzeko bi bide. (...) Mementu honetan biak beharrezkoak dira eta behar litezke biak berdin lagundu. Eta hor dago zuzengabezia, ikastolak ez bait dira batere elebidunen heinean lagunduak.

Claude Harlouxet, («Eguna», 89-3-2).

ETB-2 EDO ETB-SUR

Hemen dagoeneko batek baino gehiagok bertako eskaintza kultural gehiena ikusiz Andaluziako kanalaren antzekotzat hartzen du ETB-2. (...) A ze beldurra! Hemendik aurrera ETBk «Canal Sur»ekin koprodukzioak egiteko aukera du, bere bigarren kanalean eskaintzeko hain zuzen. Katalanek, katalaneraz dute telebista; galegoek galegoeraz, baina guk gazteleraz bat eta euskaraz bestea. Guk gure alde-
tik izen berria jarriko diogu bigarren kanalari: «ETB-Sur».

Juanjo Iribar, («Egin», 89-3-2).

EUSKAL KULTURGINTZAN MUSIKA GAUR

Behin Zabal-eko Jokin Apalategik kontatu zidan, nola egun batez baserritar bat sartu zen liburudendara eta lurrera begira kanta zahar bat entzuten zegoela zer nahi zuen galdegin ziotenean. Gizonak ez omen zuen ezer nahi, kantak entzutea baizik eta lurrera begira ordubeteren bat egin omen zuen gizonak denda barruan. Diskoa bukatzean zera esan omen zuen: «hogei urte nituenean horrelako kantak entzun izan banitu, nere bizitza besterik izango zatekeen». Neri horrelako zerbaite gertatzen zait.

Eñaut Etxamendi, («Hemen», 89-3-3).

BATERAGILE BATZORDEAN

Ez dut asmo eta eginkizunei buruzko aitorten ponpororik egingo. Bertsolariak zioen «hitzak bakarrik indarbe dira, egipenak ziñaldari» hura dut gogoan. (...) Batzordean euskararen alde lanean jarraitzeko gogoia eta ilusioa sumatzen dut, horrek erakarri nau eginbide honetara eskubete lan izango dudalakoan. (...) Hortxe dago nire eginkizun nagusiaren muina, bateragile hitzak laburbiltzen du ongienik zereginaren xede nagusia.

Mikel Ugalde, («Deia», 89-3-3).

J.M. Zalakainek puntua jarrita

Pablo Cabeza-ri (Kazetaria)

— Aspaldidanik zabilta Euskal Herrian argitaratzen diren fantzineak biltzen, izugarrizko zerrenda eskaini diguzularik jada. Multzo horrek bestelako kultur mota bat dagoela adierazten du agian, zeinen bozeramaile litekeen fantzinea. Baina, zer nolako meriturik du adierazpide horrek, 'kultura' izena irabazteko; ez ote da gehiago sasi kultura bat, edo asko jota ere genero txikerra?

SAILKAPEN, katalogo, etiketak gustoko ditut, zinez baina bere erabilpena komunikazio zerbitzurako denean, uler gaitzen. Kultura, 'K', eta 'k'koa ez dut onartzen, eta gainera ez zait interesatzen. Fantzinea Kultura da, ondorio guztiekin, barnean 'k' minuskula bat daramala, zeina kulturaren 'K' baino interesgarriagoa dena, komunikazioaren 'k'. Beren ezagupenak eta ideiak azaltzen batere ebakitzen ez diren pertsonak, norma arautuei batere errespeturik eta beldurrik ez dioten jendea... lehen oinarria erakustea da, komunikatzaile izatea, bitarte finkatuen eta kapitalaren boteretik independente izanik. Fotokopia, hamaika horma behar dituztenen hormirudia da, paret pila behar dutenena. Ideien zirkulazio librea ez da inoiz hain librea izan, nahiz eta, noski, fantzinearen boterea bide alternatiboetara mugatu, kondetnua baita. Gaizki paratutako perpausa batek, huts ortografiko batek ere komunikatzen du; horiek ere lekutu egiten dute, irakatsi...

Puntako argitalpenak

Donsotiako «Bilintx» liburudendak emandako datuak.

Literatur liburuak:

- 1.— «Errebeldeak», Hyton / Iturralde. Alfaguara.
- 2.— «Dominique», Laxalt / Mendiguren. Elkar.
- 3.— «Hatza mapa gainean», Lizarralde. Pamiela.
- 4.— «Ijitoak dauzkat etxean», Iturralde. Pamiela.
- 5.— «Berdez jantzitako neska», Etxaniz. Pamiela.

Orotarikoak:

- 1.— «Mitxelena, euskal idazlan guztiak». Euskal Editoreen Elkarte.
- 2.— «Euskal Herriko zuhaitzak», García Bona. Kriselu.
- 3.— «Bapatean 88», Bertsolarien Elkarte. Elkar.
- 4.— «Tintin: Belarri hautsia», Herge. Elkar.
- 5.— «Euskararen auziaz», Villasante. Arantzazu.

INTIFADAK-K PALESTINAR LITERATURA ALDATU DUELA NABARMENDU NAHI IZAN ZUEN BILBOKO IHARDUNALDIAN

Mahmud Sobh: «Palestinaren etorkizunak oparoa izan behar du, eta hala izango da»

**Askapenaren eskutik,
«Palestinarekin ihardunaldiak»
lemapean izan da aukerarik herri
honen berri jakiteko. Arlo
dsberdinak jorratu dira
ihardunaldi hauetan. Besteak beste
Mahmud Sobh-ek palestinatar
literatura ezagutzera eman digu;
bertara hurbildu, entzun eta
galdetu genion.**

Palestinarra, izaki erbestera-tua dago eta egun Madrileko Unibertsitate Complutenseko arabiar literaturan katedratikoa da, poeta izateaz gain, Mahmud Sobh. Bere hitzaldia palestinatar literatura historian zehar aztertzean zentratu da.

Orohar literatura palestina-rean hiru epe bereizten ditu. Lehenengoan 48. urtea baino lehenagoko literatura dugu. Garai honetan «literatur arabearen marku orokorraren barnean, berezko bereizgarriak zituena. Literatur arabe orokor hane, XIX. mendearen bukaeran, forma berria eta espresatzeko modu desberdinak hartu zituen literatura tradizionalarekin gonbaratzen badugu, bereziki poesian. Bonaparte egiptora iristean, altxamendua deitzen dioguna hasi zen, eta hemen sortzen da kontaktua arabiar mundua eta mendebaldearekin». Arabe asko unibertsitate europetar desberdinetan hasten dira ikasten eta hauen artean palestino asko, burgesak gehienak. Hauek Palestinara

itzultzean eta inperialismo britainiarraren zapalketa ikustean, herriarekin batu ziren independentziaren aldeko borrokan, palestina arabiar munduko partaide zela darrikatuz. Egoera honetan, «48. urtea baino lehen, lan garrantzitsuak egin ziren bai poesia, nobela, itzulpenak... baita ere inprenta mailan; atzerriko hizkuntza desberdinetan argitaratu ziren lan asko». Idazle palestinatar hauek erresistentzi palestinan integratu ziren. Idazle kartzelatuak eta beste asko borrokan hil ziren.

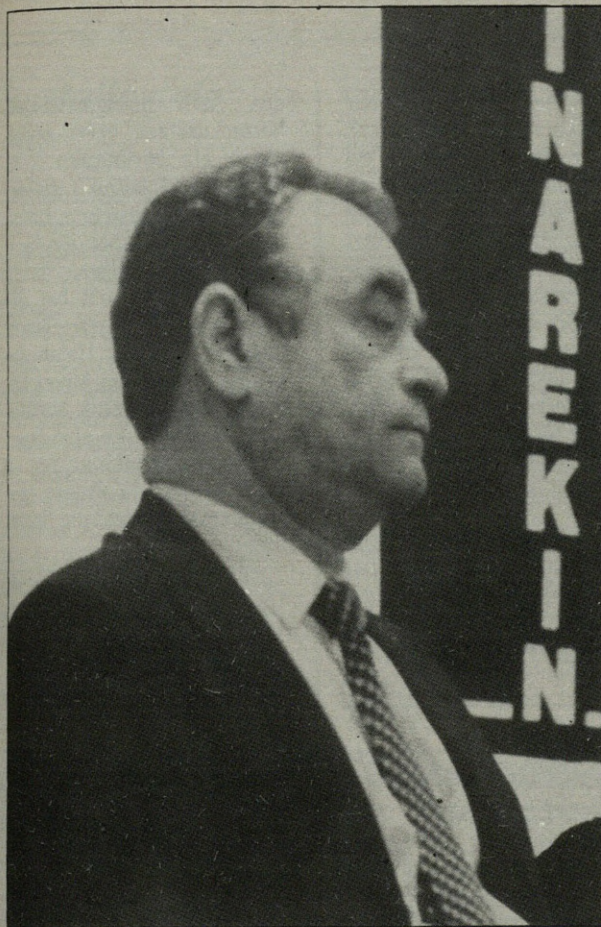
Palestinatar literatura dialektala

Bigarren epe bat hainbat eta hainbat palestinatar beren lurraldeetatik bota eta arabiar lurraldeetan finkatu zireneko dugu. Exiliotik, Damasko Beirut, Caïrotik literatura egiten hasi ziren; herrimiña zen gai nagusia. «Poesia tristea, lirikoa da. Beranduago hasiko dira poesia

zuzen, konprometituagoa eta politikoagoa egiten, errefuxiatuen kanpamenduak, herri palestinarraren drama... gaitzat harturik. Badago mugimendu literario garrantzitsu bat lurralde okupatueta 67a baino lehe-

nago. Baina 67. urtearen ondoren Israelitak Cisjordania eta Gaza okupatu zituztenean, Gailileako palestinarrak eta iturraldekoak elkartzen dira; hemen literatur mugimendu garrantzitsu bat sortuko da». Bai-

ARGIA.— Palestinar literaturan zeintzu uste duzu direla eduki konstanteak?

MAHMUD SOBH.— Orokorean edukiak lau dira. Lehenik eduki politikoa, eta soziala. Beren lurra kendu dizkieten baserriarren defentsan eginiko poesia. Bigarren, askatasuna har dezakegu eduki moduan. Idazle palestina-

narra, beti mintzatzen da gizaki orok eta herri orok duten askatasunaren beharri buruz. Askatasun hau hitzaren esanahi zabalean ulertu behar da. Hirugarren edukia erreferentzi mailan ematen da. Palestinar herriak historian zehar izan dituen borroka eta altzamendu herrikoiekiko erreferentzi gisa. Azkenik, gizateriako pertsonaia

garrantzitsuekiko erreferentziak ere asko erabiltzen dira; hala nola Jesukristo, Mahoma, Che Guevara...

A.— Eta zeintzu sinbolo bereizgarrienak?

M.S.— Palestinako lurraldea betidanik izan da emanorra; olibondo lurraldea izan da, ondorioz olibondoa, baita laranjaondoa ere, palestinar herriaren sinbolo dira. Bestaldetik, ilargia dugu; hau bizi-hilaren sinbolo da, zein jaio, hazi, hil-eta berriz jaiozen den. Azkenik aipagarria da gurutzearen sinboloa, musulmanak nahiz kristauak erabiltzen dutena. Gurutzearen esanahia, Jesukristorekiko identifikazioan, bakarrik dagoen eta gizateriagatik sofitzen duen gizakiarena da.

A.— Zenbaterainokoa izan da eta da ahozko literaturaren garrantzia?

M.S.— Ahozko literatura, poesia bereziki, zuzenki iritsi da herriarengana. Israeldar autoritateek palestinar idazleei idaztea edo argitaratzea debekatzen diete. Ahozko transmisioa berriz zaila da kontrolatzea eta zensuratzea. Adibide gisa Akre-ko gartzelan heriotzera kondenatu zuten preso batek horman idatziriko poesia bat har dezakegu. Poesia horri musika jarri zitzaion eta gaur egun palestinar herri osoak abesten du. Esan behar poesia honek duen abantaila palestinar hizkuntz dialektalean eginak dela da.

A.— Nola konzebitzen da poesia eta poeta arabiar munduan?

M.S.— Kultura guztietan bezela arabiar kulturak badu tradizio bat. Hauentzat artea, musika, erlijioa... dena bat da. Honek alde batetik on egin dio kulturari aberastasun kultural osoa gorde delako poesian. Baina bestetik kalte egin dio poetak libre behar duelako izan eta tradizio honek kulturaren bilakaera oztopatu du. Poeta arabiar munduan profeta da: bere sentimenduak pentsatu eta espresatu egiten dituelako aldi berean.

A.— Gaur egungo egoera soziopolitikoak nola baldintzatu du literatur espresioa?

M.S.— Okupaturiko lurraldeetan zensura oso handia da. Idazleak lortzen badu argitaratzea liburu hau berehala desagertu egingo da; bada-gu jende bat merkatutik liburuak erosi eta erretzen dituztenak jendearengana ez iristeko. Lurralde okupatuetatik at dauden idazleak erretzasun gehiago dute argitaratzeko eta lan asko beste hizkuntzetara itzuliak izan dira.

A.— Idazle asko preso dago. Honek ze eragin du literatur egoeran?

M.S.— Idazle askok gartzelan idatzi dituzte beraien lan garrantzitsuenak; hauek geroago argitaratuak izan dira. Baina gaur egun gartzelan daudenekin komunikatzea oso zaila da, baina uste dut lehenago edo beranduago eza-gutzera emango direla beraien lanak. Orain ez dakigu gehiegi idazten dutenari buruz.

Etsaiaren errakuntzatik ikasi

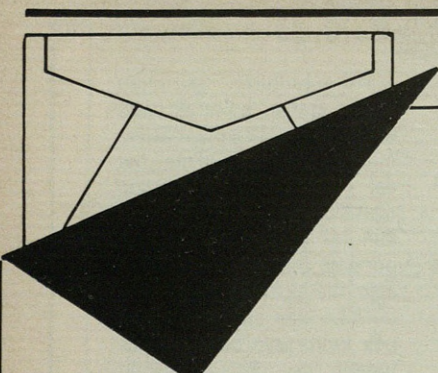
Hitzaldian publikoaren alde-tik galdera gutxi baina interesgarriak egon ziren. Palestinaren geroaz galdetzean, Mahmud-ek zuzen ekin zion «Intifadah guztiontzat izan da sorpresa bat. Honek aldeketak garbia suposatu dio bai mundu palestinarri, bai eta arabiar munduari. Intifadah-k estruktura sozial eta politikoak aldatu eta aldatuko ditu. Adibidez emakumea; bera da gehien bat kalean iraultzan ari dena. Geroarekiko baikorra naiz; geroa oso oparoa izango da. Izan behar

du». Eva Forestek eginiko, espresio eskubidea eta Salman Rushdie-ren inguruan sorturiko montaiari buruz «palestinarrak, langile eta idazle asko izan dira erahilak. Honekin esan nahi dut, egoera honi ez zaiola duen baina garrantzi gehiago eman behar. Boteredunek komunikadibeak direla medio egoera konkretu batzuetatik atentzioa kendu eta beste batzuetan jarri dezagun egiten dituzte honelako muntaiak. Hala ere uste dut, Rushdie-k ez duela errespertuz jokatu. Inork ezin dio milaka pertsoeen sinismenari irainik egin», dion.

Honi loturik Edorta Jimenezek

erantsi zuen, mendebaldeko gizarte eta konkretuki komunikabideak irainean oinarritzen direla; beren buruak kondizio berdinetan defenda ez dezaketen pertsonaiegunero egiten zaiela irain, kasu euskaldunoi. Mahmud-k gogora ekarri zuen, behin jeneral euskaldun batek esan ziona: gizaki oro da on kontrakorik ez bada frogatzen; baina edozein palestinar edo euskaldun gaiztoa da kontrakorik ez bada frogatzen. Horregatik «egia diona arriskutsua da. Baina ikasi behar dugu etsaiaren errakuntza berdinak ez egiten».

LOREA AGIRRE

Euskara, oi, euskara!

Otsailaren 10 eta 11rako Baionan ikastaro bat antolatu zen. Ikastaro honen helburua Ifarraldeko haurrei nola irakatsi euskara zen. Hortarako deitua izan zen Imanol Urbietta eta bere taldea. Jakina da, dagoeneko, Imanolek egiten duen lana musikaren inguruan, ahaztu gabe bere lanaren barnean gorputz-espresioak eta euskarak duten garrantzia.

Ikastaro hau antolatzerakoan 10 bat irakasle bakanrik espero ziren, Ifarraldeko eskola pribatueta lanean ari direnak, baina hau sorpresa! 42 irakasle bildu ziren ikastaroan parte hartzeko asmoz.

Ifarraldean antolatu diren ikastaroen historian zehar, lehen aldiz bat egin zuten euskara irakasten ari diren hiru talde ezberdinek: Seaska, eskola pribatuak eta eskola publikoak.

Musika, kantua, dantza, jolasmotrizitatea, ipuinak... guztia euskara irakasteko, eta a zer nolako giroa sortu zen! Goizeko bederztietan aurpegi urduriak eta fidakaitzak, eta gorputz lotuak ikusten baziren ere, ezin horrelakorik esan eguerdiko 12etan. Gorputzak aske eta arin, ahotan irrifar gozoak eta begiak diz-diz; horrela amaitu zen 12 ordutako jarduna.

Guztiok jakin ahal izan dugu euskara irakasteko ahalik eta medio gehienak erabili behar direla, eta nola ez, jolasa! Hori bait da haurren berezko espresio bidea.

Mila esker Imanol Urbietta eta bere taldeari egiten du-

ten lan zoragarriagatik eta mila esker mugaz bestalde euskaragatik eskoletan lanean ari diren guztiei, euskarak dela eta bat egiteagatik.

ALAIUR

ARGIAko komikia sobran?

«ARGIAko komikia sobran?». Honela hitz egiten zuen A. Ugartek otsailak 19ko alean. Eta komiki atala kentzea proposatzen zuen, horren ordez literaturari utziz lekua. Hor esandakoa Euskal Herrian komikiaz daukagun iritzi okerraren adierazgarria da oso: komikizalea naizenez gero, zilegi bekit ohar pare bat egitea:

Ez dut uste literaturak ARGIAko koadernillo bereziren behar gorrikerik badaukanik, literatur aldizkariak egon, gutti edo aski, badaudelako.

Aitzitik, komikiari bere benetazko neurria oraindik hartu ez diogunez gero, ez dago Euskadin euskarazko komiki aldizkaririk eta horrelako baten bizi arazteko irakurlegorik. Hutsune hori betetzen dute nolabait ARGIA eta Aizu!-k komikiari dedikatutako gehigarria argitaratuz. Eta guztiz txalogarria zait.

Gauza bat da komikia bati ez gustatzea. Beste bat oso ezberdina komikiaz doinu mespretxagarri hitz egitea, aurreritzieta blai. Beste herrietara begira jarri eta oharu egingo zara hain gutties-ten duzun komikia eta hain goraipatzen literaturaren artean irudi baten distantzia baizik ez dagoela, euskal argitaletxe batek molde egokiz definitu duen bezala «komikia iruditan» bait da.

Bukatzeko gomendio bat luzatuko nioke A. Ugarteri: har ezazu komiki liburu on bat (komikia gustatzen ez zaion askok bezala... inoiz egin ez duzuna akaso!), utzi kanpoan zure aurreritzi guztiak eta sar zaitez kondaketara. Ziur nago hori egin eta ez zaizula ARGIAko koadernilloa gustatuko baina arrazoin berri batengatik: aste batetik bestera luzeegia izango zaizulako historien jarraipena irakurri ahal izateko!

Hain zuzen ere, horretan bait datza arazoa: historiak zatikatzeak aspergarri bihurtzen du irakurketa. Ez al zenukete ARGIAko lagunok bestelako formularik bila eta asma?

E. KATONA

Destrade eta abertzaleak

Harriturik jakin dut Hiri-burukoa: Alain Hiriart, EMAko buru nagusietakoa, J.P. Destrade diputatu sozialista ezagunaren zerrendan aurkeztzen da Hiriburuko kontseiler izan nahiz. Harridura handiagoz ikusi dut protestarik ez dela izan. Eta komunikabideei sinestekotan, arrazoina hau omen litzateke: zerrenda abertzale batek ez lukeela arrakasta posibilitaterik.

Kalkuluen eremua da politika, egia da. Baina zein altxor eskaini ote du Destrade kolpe batez Hiriartek edo EMAk aurreko guztia ahantz dezaten? Atzo bonba bat merezi zuen eta gaur abertzaleen boza? Destrade da azken urteotan abertzaleei kalterik handien egin dieten politikaririk bat, eta edozein politikaririk muga batzuk dituela jakinik —begira Hegoaldean PNVk zein kario pagatu duen PSOEri lotzea—. Destrade edozein abertzalaren mugetatik oso urrun dagoela ziur naiz.

Destraderi abertzaleen bozak eskuratzea, euskaltzale-rik epelenen artean ere gal-

dua zuen sinesgarritasuna berreskuratzea, zeren ordainetan eta Hiriburuko kontseiler aulki baten ordainetan? Ez da sinestekoa, baina egia omen. EBkoak moderatuak edo posibilistak direla salatzen bide polit bat da. Ez duzu bide luzea egiten politikan, Alain. Hainbeste kritika jasan duen Mixel Labeguerie-k guttienik senatore izatearen truke egin zuen tratua. Eta orduan ez zen ez estradiziorik eta ez eta lparretarretako presorik isolamenduan.

POTTOK

Josepari erantzunez

1234 zenbakiadun ARGIAko Tintin-en abentura batean aurkitu uste duzun gramatika huts bat leporatzen diguzu: «etxetik ez dezatela irten», daitezela idatzi beharrean. Bestelako hutsak egon daitezkeela onarturik ere, zuk aipatutako hori zuzen dagoela argitu nahi dizugu. Irten aditza (eta bere aldaerak: urten, erten), ukan laguntzailearekin erabiltzen da bizkaieraz mintzatzen den eremu osoan eta gipuzkerazko handian; Euskaltzaindiak berak joera biak onartzen ditu (ikus «Euskal Gramatika. Lehen Urratsa II.», 57. orrirladean). Besteri ikastolara joateko esan aurretik beraz, zuk zeuk ere baduzu zer ikasia.

ELKAR

Rushdie dela eta

Teheranek Salman Rushdie idazlearen buruari prezioa jarri diola eta, Euskal P.E.N. zentrotik adierazi nahi dugu:

1.— Ez dugu bat egiten egunotan eta motibu honekin gure inguruan altxatu diren hipokresiaz eta oportunitasMoz zamatutako hainbat eta hainbat ahotsekin.

2.— Salman Rushdieren aurkako mehatxu latza salatzerakoan, munduan zehar libreki mintzatu nahi izateagatik azken denboretan bizia arriskatu duen idazle bakarra ez dela oroitarazi nahi dugu.

EUSKAL P.E.N.

Batzuk besteak baino inuzenteago

Kuriosoa da behinpein gure artean Salman Rushdieren liburuak sortu duen eztabaida eta aztoramendua, kuriosoa baina ulergarria.

Ulertzen dut idazleak haserre egotea Jomeinik heriotz zigorra ezarri diolako «Bertso Satanikoak» idazteagatik, ulertzen diot «denok Salman Rushdie gara» idatzi duenaari, ulertzen dut hainbat politiko eta ministrariren jarrera, ulertzen dut hainbat musulmanen joera, Jomeinirena barne, ulertzen diot Koldo Izagirreri, baina gauzak argitu behar dira.

Salman Rushdieren kontrako heriotz zigorrarekin idazleak eta editoreak ados ez egotea bidezkoa iruditzen zait, eta ez dut uste korporatibismo hutsa denik, egon daiteke elementu oportunistaren bat, baina orokorrean normala da, ez alperrik bizi gara mendebaldeko gizarte batetan. Normala da ere iruditzen zait Poloniako mugimendu sindikalariekin hemengo sindikatu eta alderdiak elkartzea. Hipokresia?

Baliteke, baina ez dut uste hori arazoa denik. Arazoa, Poloniakoa bertakoa da bigarren kasuan. Eta lehen kasuan Rushdieren berarena.

Aitorpenak egiten hasiz gero, gu bizi garen munduan esango nuke askatasun adierazpena ez dela oinarritzakoa, funtsezkoa ez baita, baina hori gure gizartearen beste arazoa da. Aitorpenak egiten hasiz gero esango nuke ez dudalaneure burua katolikotzat baina ez dut uste Erromako Obispoa eta Teherango Imana antzekoak direnik. Teherango Imana hiltzaile bat delako, eta ez dut uste hemen datuak eman behar ditudanik hori frogatzeko. Persiako Sha hiltzailea zen ere, horretan dudarik ez, eta Irangoa iraultza antiimperialista izan zela horretan ere ez, baina aspertuta nago iraultzaren izenean sortu diren Kaligula guztietaz. Historiari kasu egin behar baldin badiogu garbi dago, kasu batzutan botere erlijioso eta zibila bat egiten direnean, eta bestetan botere militarra eta zibila bat egiten direnean tiranoak, diktadoreak jaiotzen dira. Adibideak? Calvino, Robespierre, Hitler, Stalin, Jomeini, eta Hegoamerikan hain bizirik egon diren eta oraindik dauden jeneral handiak. Penagarrria baina horrelaxe da gure mundua. Eta badu Islamak beste ezaugarri bat, Islam beste erlijioak baino hiltzaileagoa da, hasieratik gerra santua aldarrikatzen bait du, beste erlijiodunen kontra. Noski, katolikoek Inkisizioa asmatu zuten, eta oraindik badago baina gaurregungo Inkisizioa ez dago erlijioaren esku behintzat Mendebaldean.

Idaztea ez dela ihardun inuzentea dio Koldo Izagirreri, eta ados nago idazleak erantzunkizunak dakartzala. Baina horretan batzuk besteak baino inuzenteagoak dira. Trotsky Mejikon hil zuen

Ramón Mercaderrek eta

Trotsky, ene eritzian, Salman Rushdie Jomeini baino inuzenteago den moduan. Nik dakidanez idazle horrek ez du inor hiltzera kondenatu. Horregatik nago Rushdie-rekin eta ez diot idatziko Jomeiniri tiranoei idaztea alperrekoa delako, eta gutxiago eskatuko diot justizia Salman Rushdierentzat. Justizia eskatzekotan Teherango imanek burutu duen sarraskiagatik.

Eta azkenik galdera bat Koldo Izagirreri. «Idatziko

diot Jomeiniri barkatzeko bizia Rushdieri, eta eman diezaiola judizio jator baten aukera» idazten duzunean zer esan nahi duzu? Estradizioa eskatuko duzula? Nik dakidanez Rushdie ez da ez Iranen ez Pakistanen ez Indian bizi, Britainia Handian baizik.

Hori, batzuk besteak baino inuzenteagoak direla.

FELIPE JUARISTI

Askatasunera

1

Jaunak hau zer da, politika da
ala kinkila azoka,
lehen Nafarroa medio zela
ihardun genuen mokoka,
gaur etsipenez hartzen da ia
independentzi borroka,
iadanik askok ez daki xede
politikoak non koka,
bitarte hontan Euskal Herria
neke gorritan borboka.

2

Erreformaren jaiotzarekin
Estatuaz batera
konturatzeke jarri gintuzten
españarren esanera,
geroz urteak daramatzagu
leku beretik berera,
akrobazia politikoak
konpondu ordeza afera,
egonezina erakarri du
Herriaren bihotzera.

3

Estatutua izan ere da
urik gabeko errota,
hartik gabeko abertzalego
nagusiarri porrota,
hilik jaio zen hitzarmen horrek
pasatu dio kuota,
orain elkarri ez alderrikan
botabilearen bota,
soluzioz lehengo bidea
berribiltzen dago-ta.

4

PSOE kumeak balkoitik ari
dira bidea neurtzen,
ixilik baina etengabeki
euskal harremanak sutzen,
pozik dakuste nola goazen
elkarrengandik urruntzen,
gaur bertan 'sasi-pakea' bide
bagoazkie makurtzen,
gerora oker egingo zaigu
tranpa hortatik bihurtzen.

5

Bada etxeko pakea utziz
zuzendu dena Madrila,
Jainkoak daki zein paradisu
liluragarriren bila,
dastatuala gustatuz joan
zaio hango morokila,
horra hor dzirt-dzart bilakatuta
PSOEn txalupamutila,
gaur bere erruz aplikatzen da
hemen estatu-gurpila.

6

Sozio ilun bezain aberats
bategan jarritz begiak,
oparitu nahi dizkigu lorpen
borobil eta handiak,
urregorritzko errepide ta
kristalezko jauregiak...
ez dituzte, ez, asebeteko
askatasun egarriak,
oso besterik exijitzen du
herri honen izerdiak.

7

Buruak uler ez ditzakeen
legeak ditu bihotzak,
horren lekuko dira preso ta
lagunen gorpu hilotzak,
errefuxiatu ta grebalari
askoren sabel huts hotsak...
hau ulertzetik urrun dabilta
governari burumotzak,
patrika epel, uste ustelez
dabilta otso bildotsak.

8

Ikusi nahi ez duena baino
itsuagorik ez omen,
herri zahar honen asmo berria
ez dute nahi jakin non den,
nola guk hoiei ulertarazi
dugun mila itxaropen,
kolpez esango nieke hauxe,
ez baliatzeke hoben:
«utz gaitzazue garena izaten
ta... ondorenak ondoren».

9

Estatu orok herri txikiei
erasotzen die indar,
Españak ez nola Europak
bihurtuko gaitu izar,
gaurdanik babes ditzagun geure
mendi, baso eta ibar,
irmoki eman diezaigun
estatu honi bizkar,
ez gaitzan seko utz betirako
ez gego eta ez ipar.

10

Justifikatze lanbrotsuak utz
eta goazen aurrera,
lehenago ere debalde samar
nahiko polbora erre da,
euskaldun oro berdinbidean
ongi konponduko gera,
nor dugun etsai eta nor lagun
helduz gero jakitzera,
irits gintezke buruak zutik
sasoiz askatasunera.

IÑIGO ANDONEGI

BIDAIK

THINDOKI, S.A.

GAT 1.025

BIDAI ATSEGINAK ZURE NEGOZIOTARAKO

Modeloaren posea.— Unibertsitatean Arte Ederretako fakultatea zorotzat hartzen du irakasle eta ikaslegoaren gehiengoak. Eta luzez pentsatuta ere, batek ez du ulertzen zergatik arrai! Pasatu den asteen itzulitxo bat egin genuen handik barrena, lau haizetara predikatzen den kontu zahar hori hainbestearainokoa ez dela frogatzeko asmoz, argazki kamara sorbaldatik zintzilik. Ez zuen hotzik egiten, eta bidaia atsegina egin genuen Leioaraino. Fakultatera heldu ginen, dibujo gela batetara sartu eta hantxe zeuden, denak patxadan, konzentratuak baina lasai eta nahikoa eroso lanean. Denak normal zirudien. Bost ikasle pintaketan, ohitura den legez aurrez aurre zeukatela modeloa: jarrera sentsualaz paratua, garaiko arropaz jantzirik. Huraxe izango omen da gainera udaberriko moda. Alde batera eta bestera begiraturaz gero ere, denak normal zirudien. Bost ikasleak, aldizkari batetako fotografoak bailiren, baina pintaketan, eta aurrez aurre modeloa, ohitura den legez. Batek ez du ulertzen zertara datozen Unibertsitate osoan zehar zabaldu diren berriketa horiek!

MARTIN ARANA

KANBIORIK EZ

- Beno, eta zenbat da gaurko erronda?
- 130 pezeta.
- Bezeroak bi mila duroko biletea luzatzen dio:
- Ba ni ere kanbiorik gabe nago. Lasai... bihar ordainduko didazu.
- Eta hilko banintz...
- Tira, tira... gainera ez genuke gauza haundirik galduko.

POLITIKO ZIKINAK

Afrikatik bueltan kontatu zidan Juanjoxek hiri ezagun batetako osteguneroko azokan topatu zuela kanibal tribu baten haragi denda kuriosoa bat. Txartel izugarri batzuz zintzilik, ziotela: «ehiztari haragia, bost dolar kiloko»; «misiolari haragia, hiru dolar kiloko», «politikari haragia, berrogei dolar kiloko».

Harrituta geratu omen zen Jaunjoxe, eta galdetu:

- Baina zer dela eta horren garesti politikariaren haragia?
- Hi, hi... ba al dakik zenbat izerdi atera behar izaten dudan horiek ongi garbitzeko!

TAXISTA ESKUZABALA

Presaka dabilen itxurak egiten ari den emakume batek taxistari:

- Aizu, zenbat kobratuko didazu tren geltokira eramateagatik?
- Ez dakit ba, 300 bat pezetan aterako zaizu.
- Eta maletengatik, zenbat?
- Maletengatik? Eze ez, andrea!
- Tira, orduan eraman itzazu maletak, ni oinez joango naiz eta.

SOLDADUSKARA JOAN NAHI EZ

Soldaduskara joan nahi ez, eta Burgose-ra joan da zeozer asmatu eta alegatzeko prest:

- Egunon! Zer alegatzen duzu?
- Ba... memoria txarra!
- Nola esan duzu?
- Zer!?
- Nola esan duzun!
- Ez naiz gogoratzen...

OSASUNAREN ARDURAZ

Ordenagailuen aplikapena garuneko zaurietan

UGARI dira garuneko lesioak eduki eta beren erreabilitaziorako programan jolas eta buruhauskari konputerizatuak erabiltzen dituzten pertsonak Britainia Handian. Pazienteez ez daukate erizaindegira joan beharrik tratamendua- ren hartzeko, programa hori beren etxeetan jarrai bait dezakete Bristol-eko Franchay Ospitalean hasitako esperientzia baten barnean.

Bertako irratia emisorako kazetari baten semea, karreterako istripu batetan zauritu ondotik, bere tratamendurako jolas eta buruhauskari batzuk prestatu zizkieten. Cummings neurokirurgilariak esan bezala, buruan hartutako kolpeei zor zaizkien garun lesioek kontzentrazio eta oroimeneko zailtasunak dakartzate, garuneko estimulazioa eta birtrebakuntza eskatzen dutenak. Astero ospitalera joan beharra lan nekoso eta garestia da. Horrexegatik pentsatu zuten programa hauek etxean erabiltzea, telefono hariaren bitartez ordenadore zentralari lotu ondoren.

Iaz 4.500 pertsona tratatu ziren buruko zauriekin, eta horietatik 400 bat kasu ziren garuneko lesioak aurkeztzen zituztenak. Horieta-ko asko pretsona gazteak zirenez, hamalautik hemezortzira bitartekoak, oso egokitzat eritzi zen ordenadoreak erabiliz saiatu den tratamendu berri hau.

XABIER AGIRRE

Eredu linguistikoa: urteroko arazo korapilatsua

EZ da prezisamente atzo goizeko gauza, Baskongadetako irakaskuntza sistiman ohi diren hizkuntz ereduen banaketa: 'A', 'B' eta 'D' letren bidez ezagunak, alferrikako lana izango da, seguraski, baikoitzaren ezaugarriak azaltzea —sobera famatuak baitira jadanik— azken bost, sei edo zortzi urteotan zehar bata edo bestean lorturiko emaitzak ere, arrotz izaten ez zaizkigun bezalaxe.

ARGIAko irakurle euskalzale gehienok dakikezuenez, 'A' eredu erderazaleak duen prestijioa gutxituz doa urtez urte, gizartearen sektore gero eta zabalagoak erabateko gaitzespena ematen diotelarik. Hainbat eta hainbat pertsonak eta erakunde herritarrek egindako lanari zor diogu, hein handi batetan, gaur egun geldiezin dirudien kontzientzia hartze prozesu hau.

Zeren 'A' delakoa ez da bakarrik ikasleak euskalduntzen ez dituen eredu, baizik eta euskara 'salbuespen' gisa duen eskola motaren oinarria, euskarazko 'espezifikoa', izatez eta ize-nez, erdal itsaso eskolarrean albuespeneko irakaslea da eta.

Gero eta ezagunagoak dira denontzat, zorionez, burutazio apal hauek, baita Baskongadetako Gobernuarentzat ere. Hantxetik zetorkion, hain zuzen, iazko matrikula garaian pasatako larrialdia. Iazkoak dira, baita, M. Huertas sailburuordeak publikoki eginitako deklarapen hauek ('eredu' erdal-

dunez, jakina): *«La distribución de modelos lingüísticos responde a la realidad plural del país»*. Eta honetatik beste ondorio garrantzitsua atera dezakegu: eredu banaketak badu pedagogikoaz aparte beste irakurketa, politikoa berau. Zeren PSOE, 'pluralismoaz' mintzatzen zaigunean, ondotox dakigu zertan ari den: euskaldunak versus erdaldunak, komunitate euskalduna eta ez euskalduna, hau guzti hau, noski, Espainiako Konstituzioak eta ondorengo legeek bedetaturiko monolitismo erdaldunpean.

DUELA zortzi bat urte, gehiagotan, baten bati bururatu zitzaion eredu berri bat sortzea, ikastoletako haur erdaldunengan izandako porrot eskolarra handia zelakoan. «Elebitasunaren ausia ikastoletan» izenburuz garai hartan publikatu zen Jakin aldizkariako alean, guzti honen lekukotasun ugari kausi daiteke. Eta halaxe jarri zen abian 'B' eredu, handik hona hainbeste polemikaren gako eta zio izandakoa.

Tarteko zerbait izateagatik edo, konplexuago dirudi 'B' ereduaren irakurketa bikoitzak: baliogarria al da eskolako ikasleak euskalduntzeko? Bai, baina... baldintza eta estrategia egokiak aukeratuz gero. Hau da: irakasle-go euskalduna eta 'D' ereduarentzako konberjentzia, behin oinarritzeko teknika instrumentalak menperatu ondoren euskarari gero eta esparru zabala eta sendago emanez. Ez dira kasu guztietan betetzen bi puntutxo hauek, egia esan.

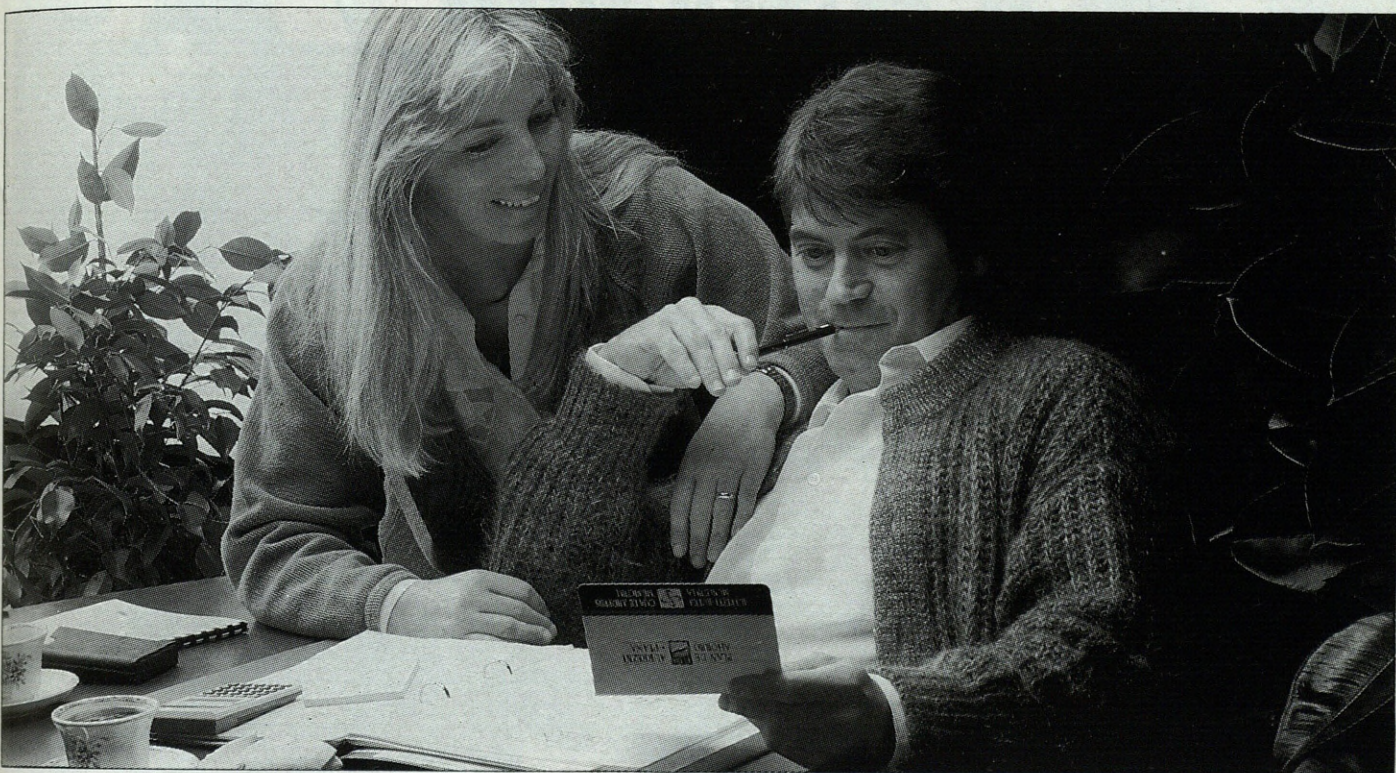
DELAKO 'A' ereduaren helburu politikoa, lehen esan duenez, gizarte zati handi bat

ez-euskaldun mantendu nahia baldin bada, ez dago hain argi zein den 'B'ri dagokiona: oker ibiltzeko arriskuaz jabeturik ere, urteen eta ekimen herritarren poderioz nabarmenki aldatu dela esango nuke. Neurri batetan 'D'ren ordezkioa izatetik, 'A'rena izatera pasatu da. Ustez murgilpen sistimak dituen akatsak direla eta, ikastoletako borondate euskalzalea hoztu beharrean, ordurarte euskal munduarekiko lotura gutxi izandako gurasoei, beren neurriko aukera eskaini die euskararako hurbilpen pausuak ematen hasteko, pausuak zeintzuk 'D' eredurantz zuzenki behin baino gehiagotan sekulan emango ez ziratekeen. Horregatik aldi berean baikor eta kritikoki azaltzen naiz 'B' eredu dela eta: ez da ideala, ezta ere guk nahi genukeen. Bai, ordea, onuragarria oraindik.

Barka biezadate irakurleek 'D' ereduari buruz bi hitz ere ez aipatzea. Baina susmatzen dut ados egongo gara horretaz erabat. Espero dezagun, bada, gure ametsen betegarri dugun eredu linguistiko desberdinik gabeko Euskal Herrian, gure hizkuntza nazionala izan dadila nagusia eskolan, eta OHOk 3. mailatik aurrera, asignatura soil gisa gaztelania eman, edo zergatik ez, frantsesa, ingelesa, alemaniera edo txinera, batek daki!

IÑAKI BERNAOLA
(Irakaslea)

Plan on bat baduzu gogoan kontutan izan Kutxa.

Zure neurriko Plana aurki dezazun, zein edo zeintzu diren zuri hobekien datozkizunak aukeratu besterik ez duzu.

Etorkizunean, gauzak zuk aurrikusi bezala gerta daitezzen.

Zuk nahi duzun bezala.

PENTSIO-PLANA

Errentagarria, zergaringarria eta zure neurrikoa. Etorkizuna duen dirua.

AURREZKI-PLAN ASEGURATUA

Oso interesgarria eta zergaringarria. Seguru hazten den dirua.

AURREZKI-PLANA

Interes handia aurrezki txikiarentzat. Piskanaka gehiagotzen den dirua da.

**AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL**

Aldean eraman alde guztietara

- Gipuzkoako Kutxako Txartela aldean eraman egunera egoteko. Diru-arazorik ez izateko. Kutxako zerbitzu guztiak eskura izateko modu automatikoan. Ordu-arazorik gabe. Edozein dendatan ordaintzeko modua izateko, dirua aldean eramaten ibili gabe. Eroso-eroso. GK Txartela duzu praktikoena. Oraindik gabe bazaude, eskuratu azkar. Gipuzkoako Kutxako GK Txartela aldean eraman alde guztietara.

GK:

GIPUZKOAKO KUTXA
CAJA DE GUIPUZCOA